

# טיפול משפחתי

שימוש  
בבני משפחה  
כאמצעי לחץ  
על נחקרים  
בחקירות  
השב"כ

מרס 2008



פעילות הוועד הציבורי נגד עינויים  
בישראל מתאפשרת הודות לתרומות  
של קרנות בישראל, באירופה  
ובארצות-הברית ושל אנשים פרטיים  
בארץ ובעולם. אנו מודים להם על כך.

הקרן החדשה לישראל

British Embassy in Tel Aviv

Cordaid (The Netherlands)

Development Corporation (Ireland)

European Commission

Firedoll Foundation (USA)

Humanitair Fonds (The Netherlands)

KIOS (Finland)

Mu'assasat (Denmark, Sweden,  
Switzerland and Austria)

RCT (Denmark)

Royal Norwegian Embassy in Tel Aviv

SIVMO (The Netherlands)

Solidariteitsfonds (The Netherlands)

The Sigrid Rausing Trust (UK)

United Nations Voluntary Fund  
for Victims of Torture (Geneva).

דוח זה מבוסס על הפעילות המשפטית  
של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל,  
הנתמכת בידי האיחוד האירופי.

תוכנו של הדוח הינו באחריותו הבלעדית  
של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל  
ואינו מייצג את עמדתו הרשמית של  
האיחוד האירופי.



הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל מאמין כי  
עינויים והתעללות מכל סוג שהוא, בכל הנסיבות,  
אינם עולים בקנה אחד עם ערכי המוסר,  
הדמוקרטיה ושלטון החוק. הוועד הוקם בשנת  
1990 בתגובה למדיניות ממשלתית רבת שנים,  
שאפשרה שימוש שיטתי בעינויים ובהתעללות  
במהלך חקירות השב"כ.

בספטמבר 1999, בעקבות עתירות הוועד וארגוני  
זכויות אדם נוספים, אסר בג"ץ, ככלל, על כמה  
משיטות העינויים והתעללות שנקטו עד אז.  
פסיקה זו היוותה התקדמות משמעותית, אולם  
הותירה פתח לשימוש בעינויים ובהתעללות  
בישראל. הוועד פועל להגנה על זכויות עצורים  
ואסירים וליישומו של האיסור המוחלט על  
עינויים, כמתחייב מערכי המוסר והדמוקרטיה,  
ומקביעות החוק הבין-לאומי.

**הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל (ע"ר)**

ת"ד 4634 ירושלים 91046

טלפון: 02-6429825, פקס: 02-6432847

דוא"ל: [pcati@stoptorture.org.il](mailto:pcati@stoptorture.org.il)

אתר: [www.stoptorture.org.il](http://www.stoptorture.org.il)

# טיפול משפחתי

שימוש בבני משפחה כאמצעי לחץ  
על נחקרים בחקירות השב"כ

הוועד הציבורי נגד  
צ'ינווייץ  
בישראל

מרס 2008

כתיבה: עו"ד אביאל לינדר  
עריכה לשונית: אהובה סתיו  
עיצוב גרפי: יובל חפץ

תודה לעו"ד אליהו אברם, עו"ד סמדר בן־נתן, ד"ר יובל גינבר, מר כרמי לקר, ד"ר ישי מנוחין  
וגב' חנה פרידמן על הערותיהם ותרומתם לפרסום זה.

דוח זה מבוסס על הפעילות המשפטית של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל,  
הנתמכת בידי האיחוד האירופי.  
תוכנו של הדוח הינו באחריותו הבלעדית של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל  
ואינו מייצג את עמדתו הרשמית של האיחוד האירופי.



## תוכן העניינים

4	.....	מבוא
10	.....	המקרה של משפחת סוויטי
18	.....	המקרה של משפחת דיאב
36	.....	המקרה של משפחת עבד
44	.....	המקרה של ג'אסר אבו עומר וחוללה זיתאוי
62	.....	המקרה של ר.נ.
68	.....	המקרה של משפחת צואפטה
76	.....	סיכום והמלצות

## מבוא

"אמרו שאם אודה בכל מה שרוצים, ישחררו את אשתי ושהיא בגללי מוחזקת בצינוק", "החוקר אמר לי שאבי עצור (לאחר מכן גיליתי שהוא שיקר), ואיים כי יעצור גם את סבתא שלי אם לא אודה" – עדויות אלה של נחקרים בשירות הביטחון הכללי בשנה האחרונה, ודומות להן, מאותתות על קיומה של תופעה שאין להמעיט בחומרתה: שימוש בבני משפחתו של נחקר לשם שבירתו בחקירה. הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל שם לו למטרה להילחם בתופעה זו ולמגרה, בהיותה פסולה מוסרית ושייכת למה שנהוג לכנות "עינויים נפשיים" (psychological torture).

עינויים נפשיים אינם זוכים בדרך כלל לאותה תהודה ציבורית כמו זו הניתנת לעינויים הפיזיים. המונחים הנקשרים בדרך כלל בתודעת הציבור לנושא העינויים הינם "לחץ פיזי מתון", "טלטולים", "הטיית גוף" ו"כבילות מכאיבות", ותשומת לב מועטה יחסית ניתנת לעינויים נפשיים.

ייאמר תחילה כי אין הבדל ברור בין שני סוגי העינויים. כל עינוי פיזי כרוך בסבל נפשי, והפחד מן הבלתי נודע, או מהפעלה מחדשת של אמצעים פיזיים, עלול שלא ליפול בחומרתו מהכאב הפיזי המיידי שגורמים אותם אמצעים עצמם. חלק מהאמצעים משלבים במהותם גרימת סבל פיזי ונפשי: כך לדוגמה מונע השב"כ שינה מנחקרים (סבל נפשי בעיקרו) בין השאר באמצעות כבילה מכאיבה (סבל פיזי בעיקרו).

אין חולקים על כך שאמצעי חקירה הגורמים סבל נפשי יכולים להוות עינויים בדיוק כמו אלה הגורמים סבל פיזי. ההגדרה המקובלת של עינויים, אשר מחייבת גם את ישראל – זו המצויה באמנת האו"ם נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים – קובעת זאת במפורש: עינויים מוגדרים באמנה כגרימה מכוונת של "סבל או כאב חמור, בין אם נפשי ובין אם פיזי" לאדם, בין השאר לשם "השגת מידע ממנו או מאדם שלישי"<sup>1</sup>.

גם אמנות כלליות יותר בדבר זכויות אדם, אשר אינן כוללות הגדרה של עינויים, פורשו כאוסרות עינויים נפשיים. כך לדוגמה האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, שישראל שותפה לה, ואשר בין הוראותיה, בסעיף 7, קיים איסור מוחלט על "עינויים יחס או ענישה אכזריים, בלתי אנושיים או

1 סעיף 1(1) לאמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים, התקבלה בעצרת האו"ם ב־1984 ונכנסה לתוקף ב־1987. ישראל אשררה את האמנה ב־1991.

משפילים<sup>2</sup>. ועדת זכויות האדם של האו"ם, שהיא ועדת מומחים הממונה על בחינת יישום האמנה, קבעה בהערה כללית על סעיף זה:

*האיסור בסעיף 7 נוגע לא רק למעשים הגורמים כאב פיזי אלא גם למעשים הגורמים סבל נפשי לקורבן.*<sup>3</sup>

הן עינויים והן יחס או עונש אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים (להלן גם: התעללות) אסורים בכל הנסיבות, בכלל זה שעת חירום ומלחמה<sup>4</sup>. בפסק דין של בית המשפט הגבוה לצדק בנוגע לשיטות החקירה של שירות הביטחון הכללי, התייחס נשיא בית המשפט העליון, אהרן ברק, לאופי המוחלט של האיסור במשפט הבינלאומי הן כנגד עינויים והן כנגד יחס משפיל, בלתי אנושי או אכזרי<sup>5</sup>: "איסורים אלה הם מוחלטים. אין להם חריגים, ואין בהם איזונים".

לשאלה אם אמצעי חקירה כלשהו גרם סבל "חמור" – כלומר היה בחזקת עינויים<sup>6</sup> – או אם מדובר ביחס משפיל, בלתי אנושי או אכזרי "בלבד" – אין משמעות בכל הנוגע לחובות המדינה: עליה לאסור הן את אלה והן את אלה בכל מצב, ללא יוצא מן הכלל.

בכוונת מכוון נמנעו מנסחי האמנות מלהרכיב רשימות של מעשים המהווים עינויים או התעללות, או מלקבוע מסמרות לגבי מידת הסבל הנדרש על מנת לקבוע כי הופר האיסור על עינויים או על התעללות. עם זאת, שניים ממנסחי אמנת האו"ם נגד עינויים הביאו את הדוגמה הבאה למשמעות מושג העינויים:

*"אם גורמים לקורבן להאמין כי נתון הוא בסכנת חיים או כי יינקטו צעדים כנגד אשתו או ילדיו אם לא ישתף פעולה."*<sup>7</sup>

2 האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות התקבלה בעצרת האו"ם ב־1966, נכנסה לתוקף ב־1976, ואושרה על ידי ישראל ב־1991.

3 ראו: Human Rights Committee, General Comment No. 20: Replaces general comment 7 concerning prohibition of torture and cruel treatment or punishment (Art. 7), 10 March 1992, para. 5.

4 ראו סעיף 4 באמנה בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות, שאינו מאפשר למדינה לגרוע מאיסור העינויים והתעללות אפילו במצבי חירום המאיימים על קיום האומה; וסעיף 2 לאמנה נגד עינויים קובע כי אין בנסיבות חריגות כלשהן, לרבות מצבי חירום או מלחמה, צידוק לעינויים, ואין בפקודה של בעל סמכות או של רשות ציבורית צידוק לעינויים.

5 בג"ץ 5100/94 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נגד(4) 817, 836.

6 בשימוש מכוון של אנשי רשות באמצעי חקירה הגורמים סבל כבר מתקיימים היסודות האחרים בהגדרת עינויים, כלומר יסוד הכוונה, יסוד המטרה (הכולל הפחדה והוצאת מידע או הודאה) ויסוד המעורבות של גורמים רשמיים.

7 Burges J. and Danelius H., The United Nations Convention against Torture — A Handbook on the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (1988), p. 118.

דוגמאות של איום בפגיעה בבני משפחה מדרגה ראשונה של הקורבן, קל וחומר פגיעה ממשית בהם, חוזרות ונשנות בספרות המשפטית ובפסיקה הדנה במשמעותם של עינויים נפשיים. המקרים שבהם מתגלה תופעה זו ברחבי העולם מלמדים כי שימוש שכזה בבני משפחה אופייני למשטרים שאינם בוחלים בהפעלת טרור כלפי האזרחים שלהם עצמם. בגואטמלה, בעידן מלחמת האזרחים (ראשית שנות ה־90), נחטפה אישה ברחוב כשהייתה בדרכה לאסוף את בנה הפעוט, ובחקירתה, שהתמקדה במעשי בן זוגה לשעבר, אבי בנה, גרמו לה להאמין כי גם בנה נחטף ונמצא בידי חוקריה<sup>8</sup>; בסורינאם, בתקופת המשטר הצבאי ששרר שם בשנות ה־80, איימו על נחקרים בפגיעה בנשותיהם, באימותיהם ובקרובי משפחה נוספים<sup>9</sup>; בטורקיה, באמצע שנות ה־90, נעצרה אזרחית טורקיה שבעלה הכורדי נרצח זמן קצר לפני בנסיבות מסתוריות, ובמהלך חקירתה נאמר לה שבניה עצורים ומעונים<sup>10</sup>; בכל המקרים הללו, כמו גם במקרים נוספים<sup>11</sup>, החשיבו ערכאות שיפוטיות בין־לאומיות שימוש שכזה בבני משפחתו של נחקר כסוג של עינוי נפשי המופעל עליו, ואסרו על כך מכוח האמנות שנסקרו לעיל.

8 פסק דין של בית הדין הבינ־אמריקאי לזכויות אדם ביחס למקרה זה הוא: *Maritza Urrutia v. Guatemala* (Inter-Am. Ct. H.R. [Ser. C] No. 103), 27.11.2003. בית הדין קבע בפסק הדין כי איום להרוג את בני משפחת העצורה אם לא תשתף פעולה, והצגה של תמונות והתכתבויות משפחתיות בפניה, מהווה, בנוסף להפעלת אמצעים אחרים, הפרה של סעיף 5 לאמנה האמריקאית לזכויות אדם, האוסר עינויים.

9 פסק דין של הנציבות הבינ־אמריקאית לזכויות אדם ביחס למקרה זה הוא: *Gobardhan v. Surinam*, Res. No 1/85. Case No 9265 (1 July 1985), para. 6. הנציבות קבעה בפסק הדין כי האיומים האמורים על הנחקרים מהווים עינויים נפשיים, האסורים לפי ההצהרה האמריקאית בדבר זכויות האדם וחובותיו משנת 1948.

10 פסק דין של בית הדין האירופי לזכויות אדם ביחס למקרה זה הוא: *Akkoc v. Turkey* (Application nos. 22947/93 and 22948/93), 10 Oct. 2000, ECHR 2000-X, paras. 25, 116, 117. בית הדין הדגיש במיוחד את חומרתם של האיומים האמורים, וקבע כי יצרו אצל הנחקרת פחד ודאגה אינטנסיביים, ולנוכח חומרתו ואכזריותו של הסבל שנגרם לה הוא הגיע לדרגת עינוי.

11 שתי דוגמאות נוספות:

*Miguel Angel Estrella v. Uruguay*, Communication No. 74/1980 בפרשת האו"ם, (17 July 1980), U.N. Doc. Supp. No. 40 (A/38/40) at 150 (1983) של המתלונן, קל וחומר בני משפחתו, כרציניים דיים להוות עינויים נפשיים.

הנציבות האירופית לזכויות אדם, בפרשת *Denmark v. Greece*, App. Nos. 3321, 2233, 3344/67. 12 Y.B. Eur. Con. Hum. Rts (1969) כללה איומים בפגיעה במשפחת העצור בקטגוריה של עינויים נפשיים. לסקירה כוללת של הפסיקה והספרות בנושא ראו:

Irfan Neziroğlu, *A Comparative Analysis of Mental and Psychological Suffering as Torture, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment Under International Human Rights Treaty Law*, Essex Human Rights Review Vol. 4 No. 1, February 2007 at 16.

<http://projects.essex.ac.uk/ehrr/archive/pdf/Volume%20IV/pdf%20vol.IV/Psychologicaltorture-Finalversion108.12.06%20CR9.1.07.pdf>

INTERIGHTS' manual on the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment or punishment under Article 3 of the European Convention on Human Rights, 2007. at 2.2.1, p. 8.



דומה שהחשבת תופעה זו כעינוי נפשי אינה זקוקה לביאור: החוקר דורך כאן על אחד מעצביו הרגישים ביותר של האדם הנחקר – דאגתו העמוקה לבני משפחתו הקרובים ביותר ונכונותו להקריב עבורם רבות, לעתים קרובות אף את חייו. החשש שבני משפחתו ייפגעו כתוצאה מהתנהגותו עלול ליצור אצלו מועקות כבדות לא פחות מאלו שיוצרות כבילות מכאיבות, מניעת שינה או אלימות פיזית קשה<sup>12</sup>. כבר חז"ל ידעו להעדיף "כל כאב ולא כאב לב"<sup>13</sup>, וכאב הלב העומד במוקד דוח זה הוא מן האכזריים שישנם. ראוי גם לזכור כי הגורמים המחוללים כאב לב זה אינם טבעיים גרידא, אלא נטועים באופן עמוק ומושרש בתרבות ובמצוות הדת של הנחקרים, בדמות החובות והנהגים היסודיים לדאוג לבני משפחה קרובים, לכבד אב ואם, ולהרעיף עליהם אהבה.

יתרה מכך, שימוש באמצעי חקירה זה מבטא בגידה בחובת המדינה להגן על התא המשפחתי, ושימוש במחויבות המשפחתית על מנת לפגוע בבני המשפחה ולפורר את התא המשפחתי.

המשפט הבין-לאומי, ובייחוד משפט זכויות האדם, מכיר בייחודה של המשפחה ובחשיבותה הן כלפי החברה והן כלפי כל פרט ופרט בה. התא המשפחתי הינו היחידה החברתית הבסיסית, בסיס איתן המבטיח הגנה ראשונית לבני המשפחה מפני העולם, סולידאריות, דאגה, תמיכה, וערבות הדדית.

ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם קובעת כי **"המשפחה היא היחידה הטבעית והבסיסית של החברה וזכאית להגנה של החברה והמדינה"**. בעקבותיה קבעו אמנות בין-לאומיות נוספות הוראות המגנות על המשפחה. גם הדין הישראלי הכיר בייחודו של התא המשפחתי והכללים הקשורים אליו, והצורך להגן עליו. פגיעות בבני המשפחה נתפסות כחמורות יותר בשל העובדה שמדובר בהפרה של חובת הנאמנות והאחריות כלפי בני המשפחה.

המדינה ושלוחיה מנצלים את הקשר הרגשי והנפשי העמוק בין בני משפחה על מנת לפורר את כוח הרצון של היחיד ואת היחידה המשפחתית כולה. הברירה האכזרית בין הודאה, אמת או אינטרס עצמי לבין הפגיעה בבני המשפחה מנוצלת כאן בצורתה החריפה ביותר, בניגוד גמור לכוונת המחוקק ולערכים הבסיסיים של שיטת המשפט הישראלית והבין-לאומית, המחויבות להגן על התא המשפחתי.

בדוח זה יתוארו שישה מקרים של שימוש בבני משפחה כנגד עצור הנחקר בחשד לעבירות ביטחוניות. במקרים מסוימים, מדובר בשימוש משפיל בבני משפחתו החפים מפשע, וגרימת סבל נפשי באמצעותם לנחקר. במקרים קיצוניים יותר, מדובר בעינויים של הנחקר הנופל קורבן למניפולציה אכזרית ברגשותיו, לצד שימוש מבזה שנעשה בבן משפחתו החף מפשע.

12 מחקר מקיף שערכו שלושה פסיכיאטרים על 279 שורדי עינויים ברחבי העולם, ואשר פורסם במאוס 2007, מצא כי עינויים נפשיים אינם נופלים בחומרתם מעינויים פיזיים בכל הנוגע לנזק הנפשי הנגרם לנחקר. ראו: Metin Başoğlu, Maria Livanou & Cvetana Crnobaric, "Torture vs Other Cruel, Inhuman, and Degrading Treatment: Is the Distinction Real or Apparent?" 64 Arch. Gen. Psychiatry 277 (2007).

בנוסף להפרה בוטה של איסור העינויים וההתעללות שבמשפט הבין-לאומי, מרבית המקרים בדוח יתארו גם פגיעה בעקרון יסוד של כל מערכת משפטית מתוקנת, שלפיו אין לעצור אדם חף מפשע אך ורק לשם הפיכתו לכלי באסטרטגיית חקירתו של אדם אחר. תנאי הכרחי למעצרו של אדם הוא חשד סביר שעבר עבירה. עצם זיקתו המשפחתית לעצור אחר איננה יכולה להוות עילה למעצר, קל וחומר כשהמעצר אינו אלא תחבולה שנועדה לסייע בחקירת אותו עצור אחר. זהו גיוס כפוי של אדם למאבק נגד בן משפחתו. לא זו בלבד שהופכים כאן אדם לאמצעי, אלא אף אמצעי להשגת מטרה הנוגדת את רצונותיו העמוקים ביותר. נפגעים כאן הן כבודו כאדם ריבוני, הן רגשותיו כבן משפחה, והן חירותו כאדם חף מפשע.

יודגש כי גם במקרים שבהם הפגיעה האחרונה איננה מתקיימת, ויש כנגד בן המשפחה עילת מעצר חוקית המעמידה בספק את היותו חף מפשע, עדיין אין בכך כדי להכשיר את הפיכתו הכפויה לאמצעי לחץ כנגד יקירו: האוטונומיה של האדם ורגשותיו המשפחתיים הינם ערכים מוגנים המוקנים לו גם בהיותו עצור כחוק.

כל המקרים הנסקרים כאן מתייחסים לניצול בן משפחה בדרגת בן זוג או הורה. יש מקום לציין זאת לנוכח משקל היתר שניתן במשפט הישראלי, ולא רק בו, לשמירת מרקם היחסים בין הורה לילדים ובין בני זוג. כך, לדוגמה, קובעת פקודת הראיות כי אדם כשיר להעיד במשפט פלילי לחובת אחיו, אך אינו כשיר להעיד לחובת בן זוגו, הורה או ילדו<sup>14</sup>.

כל העצורים נחקרו בתנאים קשים. הם הוחזקו בבידוד בצינוק צר עם תאורה חשמלית בלתי פוסקת, ונחקרו שעות ארוכות רצופות כשידיהם אזוקות מאחורי גבם למשענת של כיסא ללא יכולת לזוז. אחדים מהעצורים נחקרו תוך כדי אלימות פיזית קשה, כפי שיתואר להלן בעדויות מפיהם. לתנאי הכליאה והחקירה הקשים, כל שכן לשיטות חקירה אלימות, משמעות רבה לנושא שבו עוסק דוח זה: אלו נסיבות המחריפות את הלחץ הנפשי הפסול על הנחקר כשכורכים את גורל חקירתו עם גורל בני משפחתו. בנסיבות אלה, עצם האיום לעצור את בן המשפחה מתפרש אצל הנחקר מייד, ובצדק, כאיום בפגיעה קשה באותו בן משפחה. וכשמציגים לפני הנחקר מציאות, שלא אחת אכן מתקיימת בפועל, שלפיה בני משפחתו מצויים באותה תחנת מעצר תחת אותם תנאים, די במצג שכזה כדי להטיל עליו אימה בנוגע לגורלם. כשכל זה מתווסף לתנאים הפיזיים הקשים שבהם הנחקר עצמו נתון, ואשר מהם הוא מתאוה להיחלץ, גובר משקלו של הפיתוי להיכנע למניפולציה הקושרת את גורל חקירתו לגורל בני משפחתו, על מלוא המועקה הנפשית העצומה הכרוכה בכך.

בכל המקרים הנסקרים בדוח, הנחקר היה מבודד מהעולם החיצון ומנוע מכוח צווים של השב"כ מלהיפגש עם עורך־דין. בחלק מהמקרים מניעת המפגש עם עורך־דין נמשכה פרקי זמן ארוכים – עד

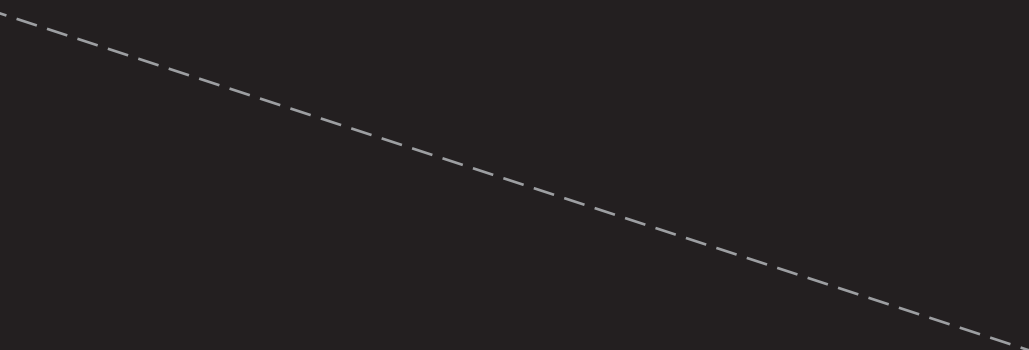
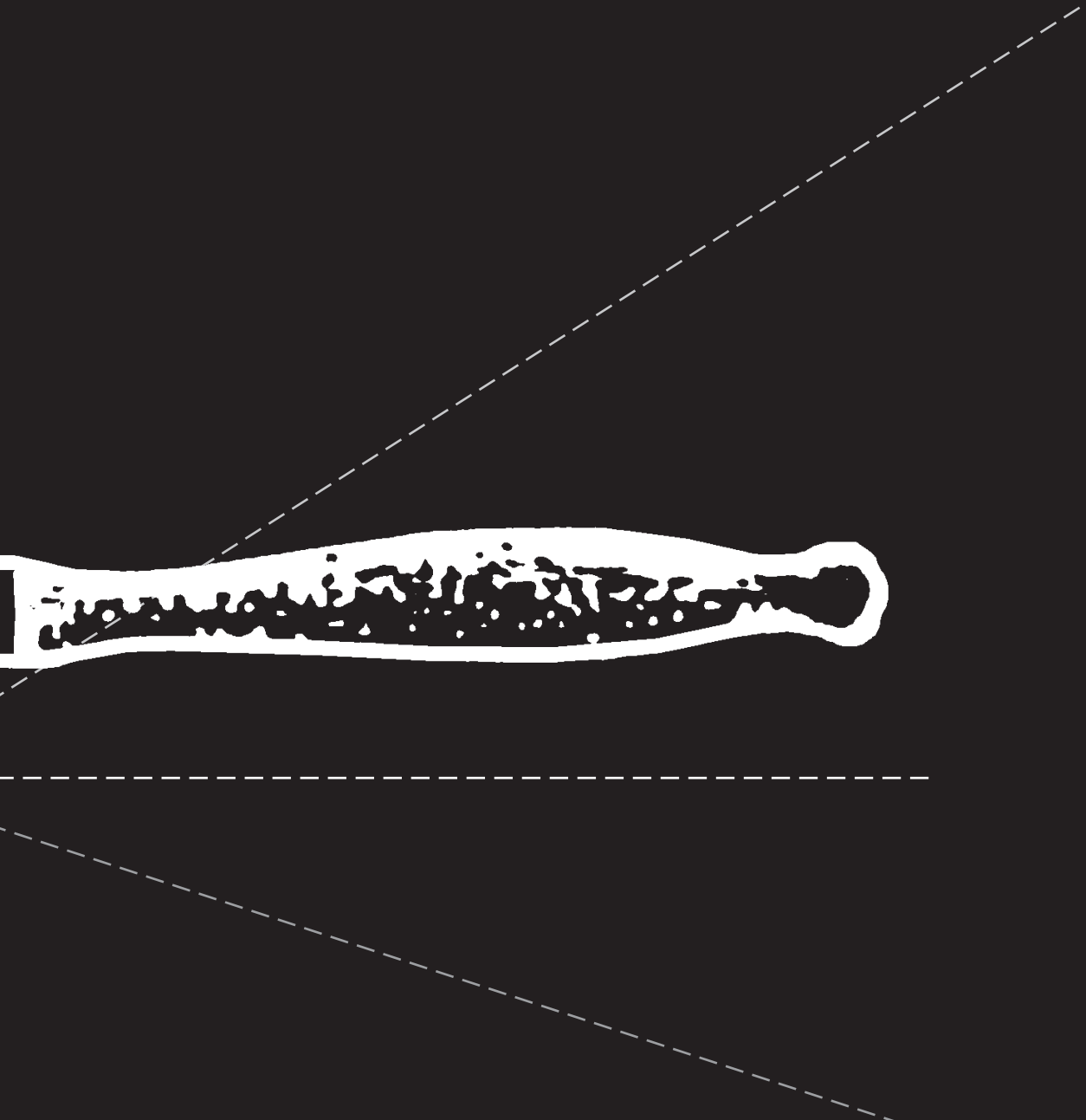
55 ימים במקרה אחד<sup>15</sup>. בידודו הממושך של העצור עשוי לשמש בפני עצמו התעללות נפשית<sup>16</sup>. מניעת מפגש עם עורך־דין שוללת את זכותו הבסיסית של העציר לקבל ייעוץ בדבר זכויותיו. ייעוץ משפטי היה מנטרל במידה ניכרת את השפעת האיזמים נגד בני משפחה. המפגש עם העצור היה מאפשר לעורך־דינו להתלונן בגין ההתעללות בזמן אמת בפני בית המשפט וכן לפעול לשחרר בני משפחה ממעצרי שווא. צווי המניעה משאירים את העצור חסר אוזניים ומסייעים לחשיפתו למעשי עינויים והתעללות, הן פיזיים והן נפשיים, מן הסוג שדוח זה מוקדש לו.

המקרים הנסקרים בדוח אירעו כולם בשנת 2007 ותחילת 2008. עורכי דין מטעם הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל הגיעו לעצורים אלה באקראי, מתוך פעילות שוטפת של ייצוג עצורים מנועי מפגש עם עורך־דין וביקורי עצורים שנחקרו על ידי השב"כ. בזמן גביית עדותם של העצורים התגלו הפרשיות של ניצול בני משפחתם. אין טענה שמקרים אלה מהווים מדגם מייצג של נחקרי השב"כ, ואין אפשרות להעריך את מספר המקרים שבהם נוצלו בני משפחה על מנת להפעיל לחץ נפשי נגד הנחקר<sup>17</sup>. אולם המקרים המובאים בדוח מצביעים על שיטת חקירה נפוצה של ניצול בני משפחה והתעללות נפשית בעצור באמצעותם.

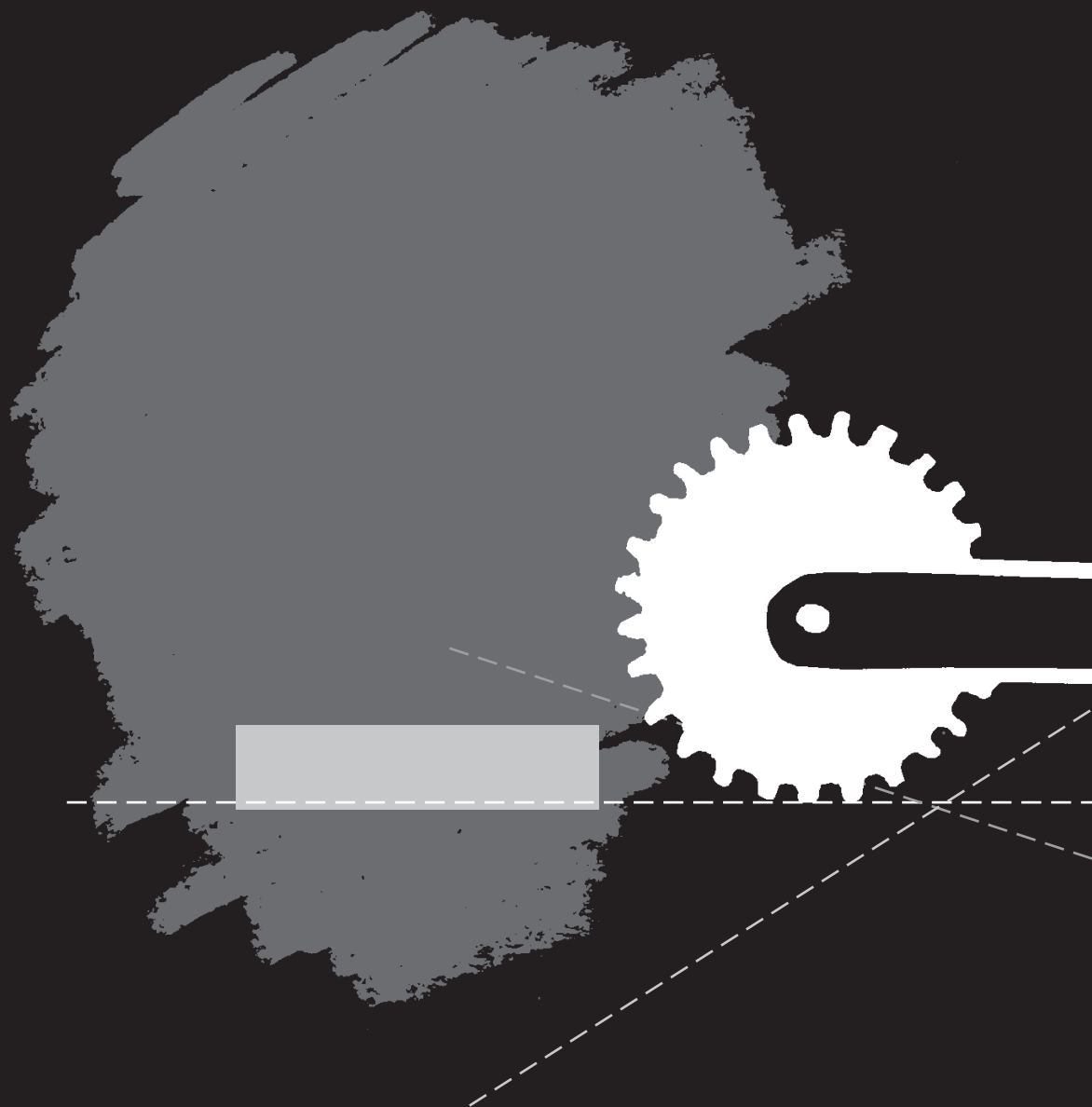
15 ג'אסר אבו עומר נעצר ביום 7.12.06, ומכוח צו שהוציא שופט בית המשפט הצבאי בקישון נמנע ממנו לפגוש עורך־דין עד ליום 31.1.07.

16 "Prolonged isolation and deprivation of communication are in themselves cruel and inhuman treatment, harmful to the psychological and moral integrity of the person and a violation of the right of any detainee to respect for his inherent dignity as a human being." Valesquez Rodriguez Case, Inter-American Court of Human Rights, Judgment July 29, 1988.

17 בעשרות רבות של תצהירים נוספים שנגבו מנחקרי שב"כ באותה תקופה על ידי עורכי־דין של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, התלוננו העצורים על איזמים לעצור בני משפחה או לפגוע בהם או להרוס את ביתם, איזמים אשר לא מומשו.



# המקרה של משפחת סוויטי



המקרה של בני משפחת סוויטי, תושבי בית עווא שליד חברון, ממחיש באופן דרמטי עד כמה חמור ואף מסוכן השימוש בבני משפחה כאמצעי לחץ על הנחקר. אביו ואשתו של הנחקר שימשו, שלא מרצונם ואף שלא בידיעתם, ניצבים בסכנה שביים שירות הביטחון הכללי (להלן שב"כ) על מנת להוליך שולל את הנחקר ולטעת בו את האמונה שהם עצורים. תגובתו של הנחקר, שאכן השתכנע בכך, באה לידי ביטוי בשביתת רעב ובשני ניסיונות התאבדות.

מספר אביו של הנחקר, עבד אלעזיז סוויטי<sup>18</sup>:

"ביום חמישי ה־1.2.2007, בסביבות השעה 2:30 לפנות בוקר, הגיעו אל ביתו של בני מחמוד קרוב לעשרה ג'יפים צבאיים ישראלים. הם הקיפו את הבית ואת הבתים שמסביב ואחר כך התחילו ליידות אבנים בדלת הבית. לאחר שהם גם קראו וביקשו לפתוח את הדלת, בני מחמוד פתח להם והם דרשו ממנו שירים את בגדיו. הם ערכו עליו חיפוש בעודו מרים את בגדיו ולאחר מכן לקחו את תעודת הזהות שלו, כבלו את ידיו וקשרו את עיניו. לפני כן קראו לאשתו מייסון בשמה וביקשו ממנה שתכין לו בגדים והוא החליף את בגדיו מול הבית. אחר כך הם הכניסו אותו לג'יפ הצבאי אחרי שהחייל אמר לנו שהם יחזירו אותו כעבור שלושה ימים.

עשרים יום לאחר מכן, ביום שני ה־19.2.07, בחצות וחצי, הגיעו כוחות צבא לביתו של שכני מחמד עבד אלרסול עבד אלקאדר סוויטי וביקשו ממנו שיוביל אותם אל ביתי. ואכן הביא אותם האיש הזה לביתי והם דפקו בדלת מספר פעמים. אני הייתי ישן ולבשתי כותונת וכיפה מהעלייה לרגל (החאג'). אחרי כמה דפיקות על הדלת ניגשתי ושאלתי מי שם, והם אמרו, אנחנו צבא הגנה לישראל. פתחתי את הדלת והאור החיצוני היה כבוי, לכן הדלקתי את האור בפנים, ואז ראיתי מולי חייל שמכוון את נשקו לעברי. שני חיילים ביקשו ממני שאלך איתם ולקחו אותי לחייל נוסף שהיה איתם. לאחר שחייל זה שאל אותי לשמות ילדיי, הוא אמר – שמי קפטן קרני ואני האחראי למעצרו של בנך מחמוד, ואנחנו רוצים לתת לך זימון על מנת שתבוא מחר, אם ירצה השם, לתחנת עציון בשעה 8:30 בבוקר כדי שתראה את בנך ותהיה רגוע לגביו. אמרתי שאני אבוא אם ירצה השם. אחר כך הוא אמר לי שהוא עומד ללכת לביתה של מייסון, אשתו של מחמוד, על מנת למסור גם לה זימון שתבוא יחד איתי לראות

18 עדותו של עבד אלעזיז סוויטי תצוטט להלן מתוך תצהירו מיום 24.3.2007 בפני עו"ד מיסק מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

את מחמוד. אמרתי לו שהיא כעת ישנה ושיש לה ארבעה ילדים, הגדול בן עשר, ואם הוא ילך לשם היא תיבהל. התחייבתי בפניו שאני אביא אותה ללא זימון. הוא רשם זימון על שמה ונתן לי אותו והיה מצוין בו התאריך 20.2.07 ושעליה להתייצב בתחנת עציון בשעה 8:30 בבוקר.

למחרת בבוקר הלכתי אל מייסון בסביבות השעה שבע בבוקר. היא כבר הכינה את הבגדים להחלפה, כפי שביקש הקפטן שהגיע כדי למסור את הזימון. הגענו לשער תחנת עציון בסביבות השעה 8:45 בבוקר, והמקום הזה הוא המנהל האזרחי של עציון. מסרנו את תעודות הזהות שלנו לחייל שעמד בשער, והוא שם אותן במעטפות מפלסטיק. חיכינו עד השעה 12 בצהריים ואז הגיע הקפטן קרני וקרא למייסון. היא הלכה כשהיא נושאת עמה את תיק הבגדים, אך הוא אמר לה שתיתן לי את התיק, והכניס אותה בגפה.”

מייסון סוויטי<sup>19</sup>:

”נלקחתי לחדר החיפוש. נערך עליי חיפוש על ידי חיילת, ולאחר מכן ליוותה אותי חיילת עם בן אדם נוסף בלבוש אזרחי אל הקומה השנייה. שם היה קצין שלבש בגדים אזרחיים. ידעתי שהוא קצין כי הוא היה זה ששאל אותי מה שמי ומה סיבת בואי לכאן. אמרתי שבאתי לכאן על פי דרישתכם. הוא שאל אותי היכן נמצא בעלי ואמרתי לו, אתם עצרתם אותו בתאריך 31.1.2007 ומאז איני יודעת לגביו שום דבר. הוא שאל אותי מי הם חבריו ועניתי לו שאין לו חברים, אבל הוא מכיר את הסוחרים שאיתם הוא עובד בלבד. הוא אמר לי, אני לא יודע איך את סובלת לחיות עם בעלך, כי הוא עקשן וקשה עורף. הוא שאל אותי מה ידוע לי על עיסוקו הצבאי, ועניתי לו שלבעלי אין קשר עם שום דבר צבאי. הוא אמר שבעלי מעורב עם האגף הצבאי של החמאס ועניתי לו שלבעלי אין קשר לפוליטיקה בכלל. אז הוא שאל אותי אם אני רוצה לראות את בעלי, ואמר, הוא נמצא אצלנו עכשיו. אמרתי שאני רוצה לראות והוא אמר לי, אני אאפשר לך לראות אותו אם תגידי לי מי בא אליכם הביתה. אמרתי לו שאף אחד לא בא אלינו הביתה. הוא שאל אותי אם יש לי חברות ואמרתי לו שלא. הוא אמר, ח'לאס, את לא תראי את בעלך, הוא יישפט וידונו אותו למאסר עולם. אמרתי, אלוהים יעזור, ושאלתי אותו, למה מאסר עולם והרי הוא לא עשה שום דבר. הוא אמר לי, בעלך רוצח. שאלתי אותו, את מי הוא רצח, הרי בעלי פוחד מצבע הדם, איך אם כן הוא יכול לרצוח. הוא אמר לי, את לא תראי אותו אלא רק מאחורי הסורגים. והוסיף – לכי הביתה (רוחי, רוחי).

לאחר מכן הוציאו אותי חיילת ובן אדם נוסף, ואמרו לי ללכת לפניהם. ירדנו לחצר ומבלי שאחזו בי אך היו לצידי, הם העמידו אותי במרכז החצר ואמרו לי להסתכל לעבר חלון בקומה השנייה. כשהסתכלתי ראיתי את מחמוד בעלי מעבר לחלון הזה. ידיו היו כבולות והוא הרים אותן ונפנף לי כשהוא כבול. כשהרים את ידיו, אותו החוקר שתשאל אותי דחף אותו אל תוך החדר ולא יכולתי לראות אותו שוב. המלווים שהיו איתי, החיילת והאזרח, הוציאו אותי אל מחוץ לתחנה.”

19 עדותה של מייסון סוויטי תצוטט להלן מתוך תצהירה מיום 24.3.2007 בפני עו"ד מיסק מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

נחזור לאב, עבד אלעזיז סוויטי, הממתין בשער של התחנה:

"כחצי שעה אחרי שהכניסו את מייסון, בא הקפטן קרני וקרא לי. התקדמתי לעבר הדלת כשאני נושא את התיק והוא שאל אותי מה יש בתיק. אמרתי לו שאלה הבגדים של מחמוד שהוא ביקש ביום האתמול, והוא אמר לי, תיכנס ותשאיר את התיק בחוץ. השארתי אותו אצל האנשים שהיו בחוץ ונכנסתי איתו לחדר קטן שבו עורכים חיפוש. הוא ערך עליי חיפוש מדוקדק, בבגדיי ובנעליי ובמעיל, וביקש שאוריד את הבגדים כי המכונה מסמנת משהו. הורדתי את בגדיי ונשארתי עם הבגדים התחתונים, ואז הוא אמר לי להתלבש. אמרתי לו, אתה זה שביקשת להביא בגדים בשביל מחמוד ואתה מסרב להכניס אותם. הוא לקח אותי והלכנו להביא אותם, והוא ערך בהם חיפוש מדוקדק ולאחר מכן אמר לי, בוא איתי.

הלכתי איתו עם התיק ועלינו לקומה השנייה אל מבנה של המנהל האזרחי. בקומה הזאת היו חדרים ממוספרים ובאחד מהחדרים ראיתי את מייסון ואיתה חייל וחיילת. הוא הכניס אותי לחדר סמוך והשאיר אותי שם. לאחר מכן בא אליי אותו החייל שהיה עם מייסון ושאל אודות מצבי ועבודתי. אמרתי לו שאני עובד בישראל בקניית רהיטים ישנים. הוא שאל מה מעשיהם של ילדיי ואמרתי לו במה הם עוסקים. לאחר מכן הוציא אותי מהחדר והושיב אותי במסדרון, ואחרי חמש דקות ראיתי שני חיילים באים לעברי מסוף המסדרון, לבושים במדים של משמר הגבול בצבע ירוק. אחד מהם היה אתיופי שגובהו בינוני ורזה, והשני בעל תווי פנים ערביים, שגובהו בינוני ומבנה גופו ממוצע. החייל השני שאל אותי: מה שלומך, חאג'.

אחרי חמש דקות הם באו שנית והיה להם מעיל בצבע חום, בלוי וישן, קרוע מבפנים ומלוכלך. הם הלבישו עליי את המעיל בלי שום התנגדות והחייל השני הוריד את הכאפיה מעל ראשי ושם לי אותה ביד. לפני כן לבשתי מעיל של חליפה והם הלבישו עליי את המעיל החום מעל החליפה וכפתרו כדי שלא יראו את המעיל שלבשתי מתחתיו. לאחר מכן הם תפסו אותי מתחת לבית השחי, כל אחד מצד אחר והוליכו אותי במסדרון והורידו אותי במדרגות. הם במתכוון גרמו שתנועותי תהיינה איטיות ואיני יודע מה הסיבה.

כשהגעתי לחצר כשהם תופסים בי משני הצדדים, הם העמידו אותי במרכז החצר וביקשו ממני להסתכל לעבר אחד החלונות של אחד החדרים בקומה השנייה או השלישית. הסתכלתי אך לא ראיתי שום דבר בחדרים האלה. אחר כך הם לקחו אותי לחדר החיפושים ואמרו לי להוריד את המעיל ולשים את הכאפיה על הראש ואמרו שאני יכול ללכת הביתה עכשיו."

מייסון סוויטי:

"אחרי שהייתי כחמש דקות בחוץ, יצא חמי ושאלתי אותו אם ראה את מחמוד, והוא אמר שלא ראה אותו, ואמרתי שאני ראיתי אותו. לא ידעתי מה הייתה מטרת בואי לתחנה הזאת אלא רק לאחר שחמי סיפר על כך לאנשים ולשכנים, והם אמרו לו שזאת הייתה הצגה ותו לא, על מנת להשפיע על מחמוד בחקירה ולגרום לו לחשוב שעצרו אותו.



זה השפיע עליי וחשתי עלבון והשפלה כשראיתי אותו דרך החלון והוא כבול. ולאחר מכן כשגיליתי שניצלו אותנו על מנת להשפיע על מחמוד, חשתי קיפוח ודאבה".

האב מעיד כי בכך לא הסתיימו ניסיונות השב"כ להציג אותו בפני בנו כעצור. לאחר שהלבישו אותו במעיל של שירות בית הסוהר אל מול עיני בנו, זימנו אותו פעם נוספת וצילמו אותו כעצור:

"ארבעה ימים לאחר מכן, בשבת ה־24.2.07, בסביבות השעה שמונה בבוקר, התקשר אליי החוקר קרני ואמר לי שעליי לבוא שנית לתחנת עציון ביום המחרת. אמרתי שאני אבוא, וקבענו שאגיע בשעה תשע בבוקר. ואכן הלכתי למחרת לתחנת עציון בסביבות השעה 8:30 בבוקר וחיכיתי בשער עד שעה 12:00 בצהריים. הם קראו לי וקרני חיכה לי. הוא לקח אותי וערך עליי חיפוש באותו החדר שבו עשה זאת בפעם הקודמת. לאחר מכן הכניס אותי פנימה והעלה אותי לקומה השלישית והושיב אותי במסדרון. ישבתי עשר דקות ואז בא בן אדם לבוש בגדים אזרחיים, גדול ממדים, שמן ושערו מגולח. הוא אמר לי שהוא החוקר אשר חקר את מחמוד. לפני שהכניס אותי לחדר, הוא צילם אותי ורשם את כל הנתונים על לוח שהיה על ידי, רשם את מספר הזהות שלי והעמיד אותי על יד סרט מידה על מנת לדעת מה גובהי, וכל זה היה לפני הצילום כך שאני משער שכל הנתונים יצאו בתמונה.

לאחר מכן שאל אותי במשך קרוב לשלוש שעות שאלות על מחמוד ועליי, ובסיומן הוציאו אותי מהתחנה והלכתי הביתה.

התוצאה של כל מה שקרה לי ושל ניצולי על מנת להשפיע על מחמוד בחקירה, הייתה שירדתי במשקל בגלל הדאגה והצער, והייתי במצב רוח ירוד, כי מאז שמחמוד נעצר בתאריך 31.1.07, לא ראיתי אותו עד ליום המשפט בתאריך 19.3.07, כלומר רק לאחר חמישים יום".

זמן קצר לאחר שראה בחצר תחנת המעצר את אביו כשהוא לבוש במעיל של עציר וללא כיסוי הראש כמקובל עליו, ואת אשתו, ניסה סוויטי (אשר הן אביו והן אשתו מעידים כי לפני מעצרו הוא היה במצב נפשי מצוין), להתאבד. כך עולה מתצהירו של עורך־דינו של סוויטי, לביב חביב, המעיד כי כשפגש את סוויטי לראשונה "הוא מסר כי ראה את אשתו ואביו שהוצגו בפניו כעצורים, והדבר פגע בו קשות, וגרם לו להרגיש לחץ נפשי קשה, ולרצות למות. הוא מסר לי כי ניסה לחנוק את עצמו באמצעות בגדיו, וכי התעלף וגופו התכווץ. הוא התלונן בפניי על הזיות וסיוטים שמהם הוא סובל בלילות"<sup>20</sup>.

בדיון שהתקיים בעניינו בבג"ץ ביום 26.2.07 הודה נציג פרקליטות המדינה ש"נכון, יצרו מצג כאילו אביו ואשתו עצורים במסגרת תרגיל חקירה, אבל הם לא עצורים"<sup>21</sup>; ועוד הודה הפרקליט שסוויטי "ניסה לפגוע בעצמו. פעם אחת דפק את ראשו בכיסא, פעם בקיר, ופעם תפסו אותו עם המעיל

20 מתוך תצהירו של עו"ד לביב חביב, שניתן ביום 14.3.2007 בפני עו"ד אליאס סבאג.

21 בג"ץ 1759/07 מחמוד עבד אלעזיז סוויטי נגד משטרת ישראל ושירות הביטחון הכללי, פרוטוקול דיון מיום 26.2.2007,

שחשבו שהוא הולך לחנוק את עצמו<sup>22</sup>. גם שביתת רעב הייתה אחת מתגובותיו האובדניות של סוויטי למצב שנקלע אליו, כפי שנודע לעורך־דינו, לביב חביב.

ביום 7.3.07, במסגרת עתירה שנייה שהגיש הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל לבג"ץ בעניינו של סוויטי (הראשונה נגעה למניעה הממושכת של מפגש עורך־דין אתו), הורו שופטי בג"ץ לגורמי הביטחון להודיע לסוויטי באופן מיידי כי אשתו לא נעצרה מעולם ואיננה עצורה גם כיום<sup>23</sup>.

ביום 12.3.07, כשסוויטי עדיין מנוע מלהיפגש עם עורך־דינו, התקיים דיון להארכת מעצרו בבית המשפט הצבאי יהודה. סוויטי השיב בשלילה לשאלת השופט "האם אמרו לך שאשתך לא נעצרה מעולם וגם לא עצורה היום?"<sup>24</sup>, ובעקבות זאת הסביר השופט מפורשות לסוויטי שאשתו איננה עצורה ולא נעצרה מעולם<sup>25</sup>.

יום לאחר מכן, בתאריך 13.3.07, הצליח עו"ד חביב להיפגש עם סוויטי, לאחר תקופה ממושכת שבה נמנעה מסוויטי פגישה עם עורך־דין. עו"ד חביב מצא אותו תשוש ומטושטש, ומתלונן על כאבי תופת בראשו. סוויטי מסר לו, כאמור, כי מראה אביו ואשתו כעצורים פגע בו קשות וגרם לו להרגיש לחץ נפשי קשה ולרצות למות. כשעו"ד חביב שאל אותו אם חשפו בפניו את תרגיל החקירה שלפיו אביו ואשתו נעצרו, ענה סוויטי כי אינו זוכר שמסרו לו זאת, וכי פעם הראשונה ששמע על כך הייתה בהארכת מעצרו יום קודם לכן. עו"ד חביב יצא מהפגישה תחת הרושם הכבד כי סוויטי נתון במצב נפשי קשה של חשדנות ואי־ודאות לגבי סביבתו. הפסיכיאטר ד"ר יעקב אליש מהמרכז הרפואי לבריאות הנפש בבאר יעקב אישר בחוות דעתו על סוויטי כי "מדובר בעצור ביטחוני, ללא עבר פסיכיאטרי, אשר עקב מצוקה למעצר פיתח תגובה דיכאונית עם נטיות לפגיעות עצמיות"<sup>26</sup>.

תלונה מפורטת על מקרה זה שהגיש הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל ליועץ המשפטי לממשלה<sup>27</sup>, נענתה ביום 11.7.07 על ידי עוזרו הראשי של היועץ, עו"ד רז נזרי, בהודאה מצד המדינה כי עשתה כאן מעשה פסול: "מוסכם על השב"כ", כתב נזרי, "וכמובן גם על היועץ המשפטי לממשלה, כי לא היה מקום לנקוט במהלך שכתוצאה ממנו נוצר המצג כאילו אביו של סוויטי עצור".

22 ש.ם.

23 בג"ץ 1933/07 מחמוד עבד אלעזיז סוויטי נגד ממשלת ישראל, שירות הביטחון הכללי ושירות בתי הסוהר, פסק דין מיום 7.3.07, עמ' 1.

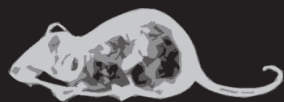
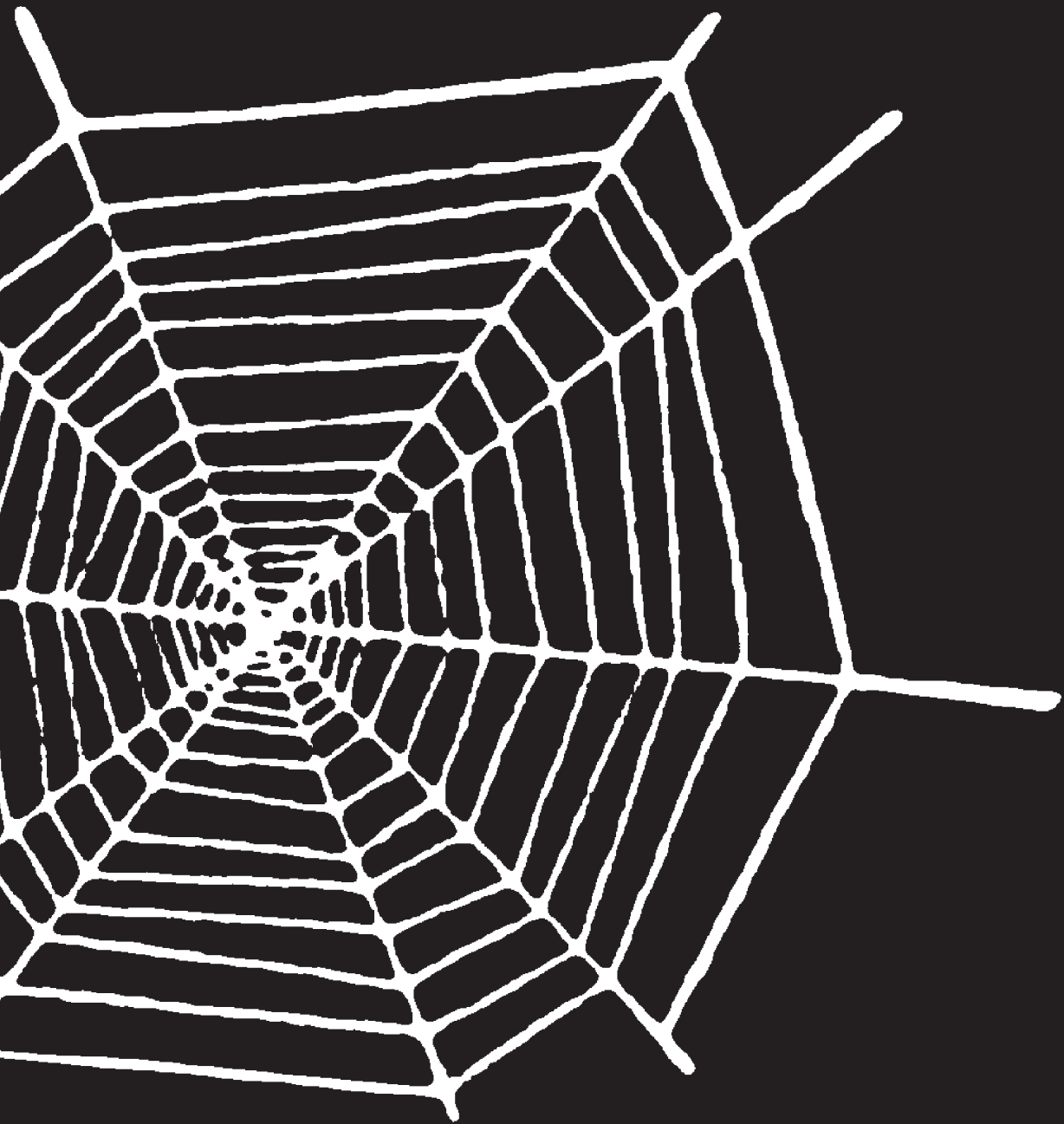
24 פרוטוקול דיון בבקשת משטרת ישראל להאריך את מעצרו של סוויטי מיום 12.3.07, עמ' 2.

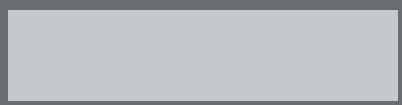
25 ש.ם.

26 חוות דעת מיום 8.3.2007.

27 מכתב מטעמה של עו"ד רחלה אראל מן הלשכה המשפטית של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל אל היועץ המשפטי לממשלה, מר מני מזוז, מיום 11.4.2007.

ביום 25.4.07 הוגש נגד מוחמד סוויטי כתב אישום בגין גרימת מוות בכוונה וסיוע לניסיון לגרימת מוות בכוונה, וחברות ופעילות בהתאחדות בלתי מותרת – כולן עבירות שלפי הנטען בכתב האישום בוצעו שלוש שנים לפני שהוגש. חומרתם של האישומים, שאכן גבוהה היא, אין בה כדי להצדיק את ההתעללות הנפשית הקשה שעבר בעת מעצרו.





המקרה של משפחת דיאב

להבדיל מהמקרה הקודם, במקרה זה בני המשפחה של הנחקר אכן נעצרו, ואף עונו. השב"כ איים על נחקר בשם סעיד דיאב כי אם לא ישתף פעולה יעצרו את אימו, והאיום יצא אל הפועל: למחרת הובילו אותו להסתכל דרך עינית דלת באימו כשהיא נחקרת באופן תקיף ובוכה. ביום שלאחר מכן הוא הובל שוב לעינית דלת, והפעם ראה את אחיו עמר, שנעצר יחד איתו, כבול לכיסא. בחרנו להביא בפירוט רב את עדויותיהם של השלושה, בין השאר מכיוון שיש בהן כדי ללמד על המשך קיומה של פרקטיקת העינויים הפיזיים בחקירות השב"כ, שמונה שנים לאחר שנאסרה על ידי בג"ץ.

ראשית עדותו של סעיד דיאב, תושב קלקיליה<sup>28</sup>:

"בליל ה־28.3.07, בסביבות השעה 1:00, כוח צבאי כיתר את בית המשפחה והחל לירות באוויר ולהשליך פצצות קול לעבר הבית. אני ואחי עמר התעוררנו לקולות הנפץ ויצאנו מהחדר ואז ראיתי מספר חיילים שתפסו עמדות על גגות הבתים הסמוכים לביתנו. החיילים עטו מסכות על פניהם וכיוונו את נשקם לעברי ולעבר עמר. הם הורו לנו להתפשט ואני ועמר הרמנו את חולצותינו.

לאחר מכן החיילים התקינו סולם על הקיר החיצוני של הבית והורו לנו לטפס על הסולם ולרדת. אני ועמר טיפסנו למטה ושם חיילים שעמדו במרחק כ־10 מטרים מהבית הורו לנו להתקרב לעברם. אני הלכתי ועמר הולך מאחוריי ואז אחד החיילים תפס אותי, הדביק אותי לקיר ושאל אותי בערבית: איך קוראים לך? אני השבתי ששמי סעיד והוא צעק לשאר החיילים: 'זה הוא, זה הוא'.

לאחר מכן החייל החל לכבול את ידי מאחורי גבי ואני ביקשתי ממנו בשפה הערבית שיאפשר לי להיפרד מהוריי לפני העברתי. החייל, שהיה רעול פנים, אמר לי בערבית בסדר, וכאשר שאלתי אותו מתיי הוא מתכוון לאפשר לי להיפרד ממשפחתי, הוא כבל אותי, הפיל אותי ארצה, ויחד עם עוד 4 חיילים רעולי פנים החלו להכות אותי בכל חלקי גופי בבעיטות ובקתות הרובים. אחד החיילים אף התיישב על גבי ונעץ את ברכו בגבי חזק כל כך עד שהרגשתי שאני עומד להיחנק. כתוצאה מתקיפתי נגרמו לי חבלות לאורך כל צד שמאל שלי וכאבים עזים ביד שמאל. את סימני המכות ראיתי לראשונה

28 עדותו של סעיד דיאב תצוטט להלן מתוך תצהירו מיום 24.6.07 בפני עו"ד מאהר תלחמי מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

כאשר עברתי חיפוש בעירום בכניסה למתקן החקירות קישון. בנוסף לאמור, בזמן שהותקפתי על ידי החיילים שמעתי את אחי עמר צועק מכאבים כתוצאה מהכאתו גם כן".

עמר דיאב<sup>29</sup>:

"לאחר שהוריי ואחיי האחרים יצאו מהבית, 9 במספר, הקטן ביניהם בן שלוש שנים בלבד, החיילים הובילו אותי ואת אחי סעיד מאחורי הג'פים הצבאיים ושם שישה חיילים תפסו אותי, הפילו אותי על הארץ והחלו להכות אותי בכל חלקי גופי ברגליהם ובידיהם וכתוצאה מכך סבלתי מכאבים בכתף ובגב.

שישה חיילים אחרים תפסו את אחי סעיד, הפילו אותו על הרצפה והפליאו גם בו את מכותיהם. החיילים תקפו אותי ואת סעיד מול עיניהם הרואות של בני משפחתי".

אימם של האחים, כותר דיאב<sup>30</sup>: "השתגתי כשראיתי אותם עושים זאת, והתחלתי לצעוק. גם בעלי היה עד לכך. גם לו היה קשה לראות את הבנים מוכים. לאחר מכן ערכו החיילים חיפוש בבית, בלי נוכחותו של אף אחד מבני המשפחה, וכשנכנסו ראיתי שהם הפכו את כל רהיטי הבית, הבגדים, השטיחים – הכל היה בערימות על הרצפה. גם חדרם של הילדים שלי על הגג היה הפוך. נעלמו משם מחשב, פלאפונים (6 מכשירים) ואלבומים, ומכיס הבגד של סעיד נעלמו 1,500 שקלים".

סעיד דיאב: "לאחר מכן, החיילים העמידו אותי על רגליי, כיסו את עיניי והכניסו אותי יחד עם עמר לתוך רכב. הרכב היה קטן והחיילים החזיקו אותנו על רצפת הרכב זה מעל זה. החיילים הובילו אותנו למחנה צופים ושם הכניסו אותנו לתוך חדר. אני חושב שהיו עוד כ־20 עצורים אחרים שהוחזקו שם.

הוחזקתי בחדר כבול יחד עם שאר העצורים עד לשעות המוקדמות של הבוקר. במהלך הלילה הכניסו אותי חיילים לחדר אחר ואיש רפואה שאל אותי אם אני סובל מבעיות רפואיות ומדד לי את החום. אני התלוננתי בפני איש הרפואה על כך שהותקפתי על ידי החיילים ושאני סובל מכאבים ביד ובצד שמאל אך הרופא התעלם מתלונתי ואמר שזה יעבור לי עם הזמן.

בבוקר הכניסו אותי יחד עם עוד כ־10 עצורים לרכב צבאי שהוביל אותנו למחנה חווארה.

הוחזקתי בחווארה כ־3 שעות ולאחר מכן העבירו אותי לקישון. בכניסה לקישון עברתי חיפוש בעירום ולאחר מכן העבירו אותי למרפאה, ושם התלוננתי בשנית על תקיפתי ועל הכאבים שסבלתי מהם. גם הפעם איש הרפואה אמר לי שאין מה לעשות ושזה יעבור לי עם הזמן.

29 עדותו (הלא חתומה) של עמר דיאב ניתנה בפני עו"ד מאהר תלחמי ביום 18.6.07.

30 עדותה של כותר דיאב תצוטט להלן מתוך תצהירה מיום 21.9.07 בפני עו"ד תגריד שביטה מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

מהמרפאה העבירו אותי ישירות לחדר החקירות. הסוהר שליווה אותי הושיב אותי על כיסא מקובע לרצפה וכבל את ידי מאחורי גבי ולכיסא. בחדר היה חוקר שזיהה את עצמו בשם עדי והוא העביר לי טופס זכויות וחובות העצור, וחתמתי עליו לאחר שהתיר לי את יד ימין. עדי הודיע לי שאני מנוע מלפגוש עורך־דין עד שתסתיים חקירתי. לאחר מכן עדי החל לגבות ממני מידע כללי על חיי ולאיים עליי באומרו שהמעצר הזה לא יהיה כמו במעצרים הקודמים ושיהיה עדיף לי לשתף פעולה. החקירה ארכה שעתיים ולאחר מכן הורידו אותי לצינוק מספר 18 והוחזקתי בו במשך 51 ימים בבידוד.

האוכל אשר הוגש לי בתקופת מעצרי היה בכמות בלתי מספקת ובאיכות ירודה ביותר. האוכל לא היה טעים ואכלתי רק כדי לשרוד.

שישה ימים לאחר מכן, בסביבות השעה 8:00, הובילו אותי לחדר החקירות. הסוהר שליווה אותי הושיב אותי על כיסא מקובע לרצפה וכבל את ידי מאחורי הגב ולכיסא. בחדר היו 2 חוקרים, עדי ועוד אחד שזיהה את עצמו כקפטן מימון.

מימון שאל אותי לגבי הקשרים שלי עם אחד בשם עלי עבד. אני אמרתי למימון שעבד הוא חבר שלי שעבד בהובלות ושהייתי נעזר בשירותיו. מימון אמר לי שאינו מעוניין ביחסיי האישיים עם עבד ושהוא מעוניין במידע שיש לי לטענתו לגבי הפעולה שעבד עומד לבצע ולגבי הקשרים שלי עם חאלד משעל וייצור קסאמים. אני אמרתי למימון שלא ידוע לי כלום ואז מימון החל לאיים עליי ואמר לי שעדיף לי להודות וכי אם לא אודה הוא יפתח לי את התחת ויוציא אותי נכה מהחקירה. אני חזרתי ואמרתי למימון שאין לי שום קשר לחשדות אלה, ולקראת הצהריים החלו החוקרים לענות אותי.

חוקר אחר שזיהה את עצמו כמייג'ור אפי נכנס לחדר החקירות ואמר לי שהוא לא משחק בחקירות שלו ושכדאי לי לשתף פעולה אחרת הוא יתחיל לעשות לי 'תרגילים'. אני הבנתי שהוא מתכוון לעינויים, ואמרתי לו שאין לי מה להוסיף. מייג'ור אפי יצא את החדר וחזר עם מדים של שב"ס והורה לי ללבוש אותם, תלה שלט על צדה הייצוני של הדלת וסגר אותה. לאחר מכן חזרו וכבלו אותי לכיסא וכיסו את עיניי בבד.

מייג'ור אפי הוא גבר בגובה 1.90 מטר, בעל מבנה גוף מוצק. לאחר שכבלו אותי לכיסא החל אפי להכות אותי על פניי בחוזקה באגרופים וסטירות ולקלל ולאיים עליי. אפי הכה אותי קרוב לרבע שעה וכתוצאה מכך נפצעתי בשפה התחתונה ודיממתי.

לאחר מכן הורידו החוקרים את כיסוי העיניים ואני ראיתי את אפי רושם משהו בטבלה.

לאחר מכן, כבלו החוקרים את ידי מאחורי גבי באזיקים ארוכים מברזל והושיבו אותי על הכיסא המקובע לרצפה כך שגב הכיסא היה מצדי הימני. אפי ישב על כיסא מולי והכניס את רגליי מאחורי רגלי הכיסא הקדמיות כך שלא יכולתי להזיז אותן והניח את כפות רגליו על כפות רגליי ועדי עמד מאחורי. לאחר מכן החל מייג'ור אפי לדחוף אותי מהחזה לאחור עד שגבי היה בזווית 180 מעלות לכיסא, ואז



החל עדי לדחוף אותי מהחזה מטה עד שראשי פגע ברצפה ושניהם היו צורחים עליי ומאיימים עליי שיגרמו לי לנכות ושינפצו לי את האשכים. כתוצאה מהחזקתי בתנוחה זו (להלן: "תנוחת הקסעה") חשתי כאבים עזים בגב, כל גופי החל לרעוד ולא יכולתי לנשום. אני משער שהחזיקו אותי בתנוחה זו כ־4 דקות ולאחר מכן הרימו אותי, הביאו לי מים לשתות מאחר שהזעתי והתייבש לי הגרון ולאחר כחצי דקה חזרו עוד פעם והחזיקו אותי בתנוחת הקסעה למשך 4 דקות וחוזר חלילה. החוקרים החזיקו אותי בתנוחת הקסעה למשך 20 דקות בסדרה של 4 דקות כל פעם וחצי דקה מנוחה.

לאחר מכן, הורידו את האזיקים והורו לי לעמוד. אני לא יכולתי לעמוד בכוחות עצמי והחוקרים תפסו אותי והעמידו אותי מול הקיר. לאחר מספר דקות הכניסו החוקרים לחדר עצור בשם שאדי חוראני, שכן שלי, בן 18, ושאלו אותו: מה סיפרת לנו לגבי סעידי? שאדי החל לבכות ואמר שאני הסעתי לביתו את מחמד סמאן ומחמד יסין, וישר לאחר מכן הוציאו אותנו מהחדר, ואפי שאל אותי: 'מה התגובה שלך?' ואני אמרתי לו שזה נכון. ואז הוא סטר לי על פניי בחוזקה וחזר והושיב אותי על כיסא העינויים ועוד סדרה של תנוחת הקסעה למשך 20 דקות.

בתום 20 הדקות הורידו ממני את האזיקים, ואפי ועדי תפסו אותי בזרועותיי, העמידו אותי על הרגליים, לקחו את האזיקים וחברו אותם לאמות שלי והחלו להדק את האזיקים בחוזקה עד שלא יכלו ללחוץ יותר ולאחר מכן תפסו את האזיקים כל אחד מהצד שלו והחלו למשוך אותם למעלה ולמטה, דבר שגרם לי לכאבים איומים ולדימומים מהאמות. הם פעלו באופן המתואר במשך כ־10 דקות.

לאחר מכן, מימון נכנס לחדר ושלושת החוקרים (מימון, עדי ואפי) הכריחו אותי לכרוע בתנוחת הצפרדע. ידי היו כבולות באזיקים מאחורי גבי והם הכריחו אותי לכרוע על בהונות הרגליים. כל פעם שהייתי מאבד שיווי משקל, מימון היה מחזיק אותי ועדי שעמד מאחוריי היה תופס אותי. החוקרים הכריחו אותי לכרוע בתנוחה זו חצי שעה ולאחר מכן שחררו אותי ונפלתי על הרצפה.

לאחר מכן, הושיבו אותי על הכיסא ולא כבלו אותי. כל החוקרים יצאו מהחדר למעט מימון שהחל לשחק את תפקיד החוקר הטוב, לדבר אל ליבי ולהגיד לי שהוא לא רוצה שאני אסבול ושעדיף לי לשתף פעולה, מאחר שהם לא יעזבו אותי עד שלא יקבלו ממני את מה שהם רוצים. אני חזרתי וסיפרתי למימון את הסיפור מההתחלה, ושאין לי קשר לחשדות שהם מטיחים בי. השיחה נמשכה כ־45 דקות ואפי נכנס לחדר ושאל את מימון: 'מה חדש?' מימון אמר לו שלא אמרתי דברים חדשים ואפי אמר: 'אני לא רוצה שהוא ידבר בכלל, אני רוצה להמשיך להרביץ לו ולשבור אותו ולהוציא אותו נכה מהחקירה'. לאחר מכן מימון יצא מהחדר, אפי סטר לי פעמיים על פניי ועדי נכנס.

ישר לאחר מכן החל עוד סיבוב של תנוחת 'הקסעה', והפעם עדי ישב מאחוריי והיה מחכה עד שלא יכולתי להחזיק יותר וראשי היה מגיע לרצפה ואז הוא היה תופס אותי מהחולצה, מרים אותי ומשחרר. אפי מצדו היה עולה על הירכיים שלי עם הברכיים שלו ולוחץ וקופץ עליי. העינויים בתנוחה הזאת נמשכו כ־25 דקות. החוקרים היו מחזיקים אותי בתנוחת הקסעה למשך 4 דקות ואז היו מעלים אותי לדקה וחוזר חלילה. אני סבלתי מכאבים עזים שלא ניתן לתאר אותם.

לאחר מכן מימון חזר לחדר ועדי ואפי יצאו. מימון הביא לי כוס תה והחל להגיד לי שעדיף לי לשתף פעולה ושיש החלטה של ראש השב"כ שימשיכו בחקירה צבאית נגדי כל זמן שיידרש עד שאשתף פעולה. מימון איים עליי שישתמשו נגדי בשיטות אחרות קשות יותר ושיפגעו במשפחה שלי ושיהרסו את בית המשפחה. לאחר כחצי שעה מימון יצא ונכנסו אפי ועוד חוקר שהזדהה כאלדד.

אלדד אמר לי שעדיף לי לגמור עם כל העניין הזה ושמבחינתם זה לא משנה מאחר שאני זה שסובל, ואמר שהם ימשיכו לחקור אותו בצוותים עד שאשתף פעולה. לאחר מכן אפי החזיק את האזיקים על האמה שלי והחל להדק אותם ולנער אותם. האמות שלי היו נפוחות מהפעם הקודמת, וזה גרם לי לכאבים שלא יתוארו, והוא המשיך להדק את האזיקים ולנער אותם במשך 20 דקות והם התנפחו עוד יותר. לאחר מכן אפי אמר לי שהמשמרת שלו הסתיימה ושצוות אחר ימשיך איתי, ככל את ידי השמאלית לכיסא, הביא לי ארוחת ערב ויצא מהחדר. אני לא נגעתי באוכל ולא אכלתי מאחר שסבלתי מהתנפחות בגרון ומאחר שלא היה לי חשק לאכול. נשארתי בחדר לבד למשך שעה.

לאחר מכן נכנס לחדר חוקר בשם פרץ, גבר מבוגר יחסית, גבוה ומוצק, הושיב אותי על כיסא אחר והחל לדבר אל ליבי למשך שעה תמימה ולהגיד לי שאין תועלת בהתנגדות שלי ושעדיף לי לגמור עם העניין הזה. לאחר שעה אמר לי שהסבלנות שלו פוקעת ושהוא אחד מהחוקרים הוותיקים שאין לו רחמים, וסטר לי על פניי. לאחר מכן הוא הושיב אותי על הכיסא המקובע לרצפה, ככל את ידי מאחורי גבי ויצא מהחדר. לאחר כרבע שעה חזר עם אלדד.

פרץ הכריח אותי לכרוע בתנוחת הצפרדע למשך חצי שעה. אני הייתי מחזיק מעמד 10 דקות לכל היותר עד שהייתי מתמוטט, ואז היו מעמידים אותי על הרגליים לדקה ומכריחים אותי בשנית לכרוע.

לאחר מכן פרץ הושיב אותי על הכיסא ולבקשתי הביא כוס מים. פרץ החזיק את הכוס קרוב לשפתיים שלי ולא אפשר לי לשתות ואמר לי שלא יתן לי לשתות עד שלא יסיים. לאחר מכן כבלו את ידי מאחורי גבי עם אזיקים קצרים (לא מחוברים בשרשרת), פרץ ישב מאחוריי ואלדד מלפניי והכריחו אותי לעבור לתנוחת הקסעה. אלדד היה דוחף אותי מאחורה וכאשר לא יכולתי להחזיק את גבי ישר ב־180 מעלות, וראשי וגבי היו צונחים לרצפה, פרץ, אשר ישב מאחוריי, היה מחזיק את ברכי כן שהייתי נתקל בה בצד השמאלי של גבי וכתוצאה מכך גבי היה צונח לרצפה עקומה, דבר שגרם לי לכאבים חזקים יותר. הוחזקתי בתנוחה זו בין חצי שעה לשלושת רבעי שעה וכל 4 דקות היו מאפשרים לי מנוחה בת דקה. עם סיום סדרה זו הייתי קרוב להתעלפות וחובש או רופא נכנס לחדר, בדק את לחץ הדם שלי, נתן לי כדור אקמול, אמר לחוקרים שאני בסדר ויצא. לאחר מכן פרץ החל להדק את האזיקים על אמות ידי למשך חצי שעה.

לאחר מכן פרץ החזיק אותי מול הקיר, תפס אותי מהחולצה והחל לנער אותי כך שראשי היה פוגע בקיר ואני הייתי מנסה לספוג את המכה עם הגוף. הדבר נמשך כ־5 דקות.

לאחר מכן פרץ יצא וחוקר שזיהה את עצמו בשם פרנקו נכנס. אלדד הביא לי כוס תה והחל לדבר אל ליבי. השעה הייתה קרוב לחצות והוא אמר לי שימשיכו לחקור אותי לאורך כל הלילה.

לאחר כשעה חזר פרץ, כבל את ידיי מאחורי גבי והכריח אותי לכרוע בתנוחת הצפרדע למשך חצי שעה. לאחר מכן קראו לשני סוהרים, והחוקרים אמרו לי שהם יקחו אותי למקלחת. אני אמרתי להם שאיני מעוניין במקלחת אך הם השיבו כי אם לא ארד למקלחת הם יזרקו עלי מים. אני הייתי נורא עייף, סובל מכאבים ולא יכולתי ללכת והסוהרים נאלצו להרים ולגרור אותי למקלחת. בחדר המקלחות לא יכולתי להמשיך ולעמוד והסוהרים הביאו לי כיסא והתיישבתי עליו בזמן המקלחת. ישר לאחר שהתקלחתי העלו אותי לחקירה כשהם תומכים בי שלא אפול.

פרץ, פרנקו ואלדד החלו לדבר אליי ולהגיד לי שעדיף לי לסיים את החקירה. הם דיברו אליי קרוב לשעה ולא היה לי מה להגיד להם. ואז פרץ אמר לי: 'עדיף לך לסיים את החקירה'. תפס אותי והחזיק אותי מול מראה ואמר לי: 'תראה איך הפנים שלך נפוחות, תסתכל איך אתה נראה, עדיף לך לשתף פעולה ולסיים את החקירה'. כשהסתכלתי במראה כמעט שלא זיהיתי את עצמי, אך בכל זאת אני לא השבתי לו, ואז כבלו את ידיי בקדמת גופי, הושיבו אותי על הכיסא, פרץ עמד מאחורי ולפניי ישב פרנקו והכריחו אותי לעבור 20 דקות של תנוחת הקסעה.

לאחר מכן הושיבו אותי על הכיסא וכבלו את ידיי מאחורי גבי ולכיסא. השעה הייתה קרוב ל-5:00, לפי שעון היד של אחד החוקרים, כשהם יצאו מהחדר והשאירו אותי לבד כבול לכיסא למשך כשעתיים. בזמן הזה לא הצלחתי להירדם.

בסביבות השעה 7:00 נכנס עדי לחדר ואחריו נכנסו אפי ומימון. עדי אמר לי: 'מה, עוד לא סיימת, חבל עליך, עכשיו נתחיל הכול מחדש'. מימון ואפי היו נכנסים ויוצאים מהחדר.

לאחר כשעה החזיקו אותי בתנוחת הצפרדע במשך כ-15 דקות, ולאחר מכן חזרו וכבלו אותי לכיסא ומימון הביא לי כוס מים והחל לדבר איתי.

החקירה התנהלה בצורה כזאת כך שהחוקרים היו מעמידים אותי בתנוחת הצפרדע לכ-15 דקות ולאחר מכן מנוחה ודיבור איתי, וכשהייתי אומר להם שאין לי מה להוסיף, היו מעבירים אותי לתנוחת הקסעה, בסדרה של חמישה סטים, וחוזר חלילה. ביום הזה, למיטב זכרוני, עד לשעה 22:00 הוחזקתי בתנוחת הקסעה כ-15 פעמים ובתנוחת הצפרדע כ-15 פעמים ובנוסף לכך החוקרים היו סוטרם לי ומכים אותי באגרופיהם.

בסביבות השעה 22:00 מימון אמר לי שהוא רוצה שנשב לדבר והוא ואלדד הובילו אותי לחדר סמוך עם ספות וטלוויזיה. מימון הביאו לי כוס תה ואמר לי: 'תשמע סעיד, אני רוצה לדבר אליך כאל אח, כל מה שאמרנו לך שנעשה לך עד עכשיו עשינו, ואני אומר לך שאם לא תשתף פעולה אנו נעצור את אימא שלך', ושהחלטה תלויה בי, שיש כוח צבאי שמחכה לשיחת טלפון ואם אשתף פעולה היא לא תיעצר. והחלו להגיד לי שחבל לי לגרום לאימא שלי להיעצר. אני חזרתי ואמרתי להם שאין לי מה להוסיף, ואז מימון אמר לי שהוא הולך הביתה ושיוריד אותי לצינוק ושכפעתם הבאה שאני אעלה לחקירה אימי כבר תהיה במעצר.

לאחר מכן הורידו אותי לצינוק, הצלחתי להירדם לשעתיים ואז העירו אותי והעלו אותי לחדר החקירות וסוהר כבל אותי לכיסא. לאחר מספר דקות נכנס חוקר חדש שהציג את עצמו בשם סטיבן. סטיבן הוריד ממני את האזיקים ואמר לי: 'תשמע, אני לא אוהב להרביץ, חבל לך להמשיך בצורה הזאת, עדיף לך לסיים'. סטיבן דיבר איתי עד לשעה 6:00 בבוקר. בשעה הזאת נכנס אפי לחדר והחל לדבר איתי במשך חצי שעה ושניהם יצאו. לאחר רבע שעה אפי חזר ואמר לי שאם אמשך כך העניין לא יסתיים בטוב, שכולם מודים בסופו של דבר, גם במחיר של גב שבור כפי שקרה לנחקר אחר. לאחר כשעה יצא מהחדר וחזר עם סטיבן.

לאחר 10 דקות סטיבן ואפי ביקשו שאתלווה אליהם. אני לא יכולתי ללכת מכאבים ומעייפות ושניהם תפסו אותי והובילו אותי לחדר בסוף הפרוזדור ואמרו לי תסתכל בעינית הדלת. אני הסתכלתי אך לא ראיתי דבר, ואז אפי הכניס סמרטוט לתוך פי ופתח את הדלת מספיק כדי שאוכל לראות את אימי יושבת על כיסא. גם היא ראתה אותי ואז סגר את הדלת. לאחר מכן החזירו אותי לחדר החקירות ואפי אמר לי: 'אתה רואה, עצרנו את אימא שלך'. אני אמרתי לו שסופם לשחרר אותה, ואז הוא דפק על השולחן והחל להגיד לי שאין לי רגשות ושלא אכפת לי מאימא שלי ומאף אחד, ושאימי עלולה למות, ושהכול יהיה באשמתי. סטר לי על פניי בחוזקה, תפס אותי מהחולצה וטלטל אותי".

על נסיבות הגעתה של האם, כותר דיאב, לתחנת המעצר, היא מעידה:

"ביום שישי ה־6.4.07, בשעה 01:30, שבוע וחצי לאחר מעצרו של סעיד ועמר, שוב הגיעו החיילים אל ביתנו. הם דפקו בדלת, יצאתי אליהם ושאלתי מה הם רוצים. שאלתי מה הם עוד רוצים אחרי שלקחו לי את שני הילדים.

חייל אחד אמר (הייתה איתם גם חיילת) שהם לא רוצים להיכנס, והם מבקשים שאביא את תעודות הזהות של כל בני הבית. הבאתי את התעודות, ואז, כשראה את תעודת הזהות שלי, שאל איפה כותר אום סעיד. אמרתי שזאת אני ובדיוק צלצל הפלאפון שלו. הוא ענה ואמר לי שזה 'קפטן אשרף' ושהוא רוצה לדבר איתי. 'קפטן אשרף' שאל אותי בפלאפון: 'את אום סעיד?', אמרתי שכן. אמר: 'את תתלווי לחיילים ותבואי כדי שנתפלל תפילת שחרית ביחד בצופין' (התנחלות קרובה לקלקיליה). אמרתי 'בסדר', נכנסתי הביתה ונכנסה איתי החיילת. התלבשתי ויצאתי אליהם.

הכניסו אותי לג'יפ ונסענו. הגענו לצופין. הכניסו אותי לרופא צבאי, והוא שאל אם יש לי מחלות. אמרתי שלא. הוא בדק אותי ואז לקחו אותי שוב לג'יפ. נסענו, ובדרך שמעתי את המואזין קורא לתפילת השחרית.

כשהגענו למחסום זעזערה הבנתי שאני כבר לא באזור צופין. הגענו למקום מבודד, מחנה צבאי שאיני יודעת את מיקומו. החיילת אמרה לי ללכת לשירותים. הלכתי ושטפתי ידיים. כשיצאתי, החייל ביקש מהחיילת לאזוק את ידי באזיקי מתכת מקדימה, ואת רגלי גם.

העלו אותי למכונית לבנה, דומה למכונית אמבולנס. הייתי לבד בתוכה. מקום צר שרק אדם אחד יכול לשבת בו. המכונית נסעה, וראיתי שאנחנו פונים לכיוון צפון. נסענו לפחות חצי שעה. נכנסנו לכלא עם חומות גבוהות. חשבתי שהגענו לגלבע, כי בעבר באתי לבקר את בני בגלבע. מאוחר יותר הבנתי שטעיתי, זה היה קישון.

הכניסו אותי לרופאה עם לבוש לבן. שאלה על מחלות ובדקה אותי. אמרתי שאני מרגישה טוב, ורק לפעמים יש לי מתח בגב, קצת כאב. כשנכנסתי לרופאה הורידו ממני את האזיקים, וכשיצאתי ממנה שוב אזקו את ידי ואת רגליי, ולקחו אותי למקום אחר. החיילת באה, ביקשה שאתן לפיקדון את מה שיש לי. היו לי טבעת הנישואים שלי ומחרוזת תפילה. מסרתי אבל לא הסכמתי לחתום, כי לא רציתי שישתמשו בחתימתי לדברים שאיני יודעת מה הם.

משם עברתי לחדר בין תאים, והיא ביקשה ממני להוריד את בגדיי. אחרי החיפוש היא הכניסה אותי לצינוק לבד. רק בשלב זה הבנתי שאני עצורה.

הייתי שם בין חצי שעה לשעה. נחתי על המזרון עד שבאו לקרוא לי. חיילת וחייל אזקו את ידי ורגליי, הובילו אותי במדרגות, והכניסו אותי לחדר. חוקר אחד בא ושאל שאלות רגילות. אחר כך שאל אם אני יודעת למה אני פה. אמרתי שאיני יודעת, ושהוא יספר לי למה. הוא אמר שהילדים שלי הפלילו אותי ושהם רוצים לדעת לאן אני יוצאת. אמרתי שאיני יוצאת לשום מקום. הוא אמר שיש לו צילום שמוכיח שאני כן יוצאת, אז אמרתי לו שכן, שלפעמים אני הולכת לשוק, או לבית המרקחת לקנות לבעלי תרופות. הם אמרו כל הזמן שבנני הפלילו אותי, ושיש להם הקלטות שאני מדברת עם בני סעיד בפלאפון. אמרתי לו שזו לא אשמה, כל אם מדברת עם בנה כדי לשאול לשלומו ומתיי הוא חוזר הביתה.

נשארתי על הכיסא, כשאזיקי ידי קשורים לכיסא מאחור. במשך כשעתיים חוקרים יצאו ונכנסו לחדר, וטענו שבנני הפלילו אותי.

בשלב מסוים החוקר סובב את הכיסא, שהייתי אזוקה אליו מאחור עם רגליים אזוקות, כך שפניי פנו לעבר הדלת ופתאום ראיתי את סעיד לרגע. הוא עמד באמצע ושני חיילים משני צידי. לא הספקתי לראותו טוב, זה היה רק לרגע ומייד סגרו את הדלת והלכו.

עדותם של סעיד דיאב וכותר דיאב בדבר המפגש הרגעי שנערך ביניהם מקבלת תימוכין מזיכרון הדברים שרשם החוקר "אפיי" מחקירתו של סעיד באותו יום, ה־7.4.07:

"נאמר לנדון (סעיד דיאב) כי אימו נעצרה לאור מידע ברשותנו כי סייעה לנדון בפעילותו במסגרת החמאס – הנדון מכחיש.

...

הנדון הובא לחדר חקירה אחר שם הבחין לרגע באימו יושבת בחדר החקירה.

הנדון הוחזר לחדרו, שוב הובהר לו כי אימו נחקרת על חשד בסיוע אותו הגישה לנדון במסגרת פעילותו בחמאס.

הנדון שב ומכחיש".

סעיד דיאב: "לאחר מכן החזירו אותי לחדר החקירות ואפי אמר לי: 'אתה רואה, עצרנו את אימא שלך'. אני אמרתי לו שסופם לשחרר אותה, ואז הוא דפק על השולחן והחל להגיד לי שאין לי רגשות ושלא אכפת לי מאימא שלי ומאף אחד, ושאימי עלולה למות ושהכול יהיה באשמתו. סטר לי על פני בחוזקה, תפס אותי מהחולצה וטלטל אותי.

לאחר מכן אפי הושיב אותי על כיסא העינויים ואמר לי: 'עכשיו אשבור לך את הגב'. והחזיק אותי בתנוחת קסעה במשך חצי שעה, וכל פעם שראשי נגע ברצפה אפי היה לוחץ על החזה שלי, מה שהוסיף על הלחץ שממלא הופעל על גבי ועל הכאבים. לאחר מכן הוא אפשר לי לנוח קצת ואמר לי שעוד מעט יגיע צוות חדש שיראה לי את הכובעים, ושמעתי את אפי אומר לסטיבן שג'ימי מגיע, ואמר לי שעוד מעט יכניסו את אימי כדי שתהיה עדה לעינויים שלי, דבר שבטוח לא תוכל לעמוד בו.

סטיבן ואפי כבלו אותי לכיסא ויצאו מהחדר. לאחר כשעה נכנסו שני חוקרים חדשים, ג'ימי ויואל. שניהם זיהו את עצמם כחוקרי שב"כ מפתח־תקווה, ואמרו שהם באו לקישון למשימה מיוחדת, ושעדיף לי לשתף פעולה מאחר שאין הם מרחמים, ושכל מה שעבר עליי עד לרגע זה, יהיה כלום לעומת הכאבים שהם יסבו לי.

ג'ימי בחור גבוה ומוצק בעל מראה מפחיד למדי. יואל הוא גבוה, רזה, בעל שיער בלונדיני. יואל אמר לי שהוא יוצא לדבר עם עמר אחי ושישאיר אותי בינתיים עם ג'ימי. ג'ימי החל לדבר אליי ולאחר כשעה יואל חזר ואמר לי שראה את עמר ושהוא בסדר, ולאחר חצי שעה של דיבורים הוא התעצבן, איים להכות אותי ויצא וחזר אחרי כחצי שעה, והוא וג'ימי הכריחו אותי לכרוע כריעת צפרדע למשך חצי שעה. העינויים ביום זה נמשכו עד לשעה 16:00, ולאורך כל הזמן הזה הכריחו אותי לכרוע כריעת צפרדע וקסעה, ואפי היה נכנס מעת לעת והיה מרביץ לי. ג'ימי לא הכה אותי אף פעם.

לאחר השעה 16:00 אפי וג'ימי הובילו אותי לחדר שבו מוחזקות אימי ואמרו לי להסתכל דרך עינית הדלת. כשהסתכלתי יכולתי להבחין בפניה של אימי, ביואל ובעוד חיילת, ויואל היה צועק לעבר אימי בצורה מטורפת ואימי בכתה".

גם המפגש הרגעי השני הזה בין האם לבנה מתועד על ידי השב"כ עצמו, בזיכרון הדברים שרשם החוקר "ג'ימי" מחקירתו של סעיד בהמשך אותו יום, ה־7.4.07:

"נאמר לנדון שעליו לנהוג בהיגיון ולהבין שהגיע הזמן להגיע עימנו להבנה ולספר את אשר עדיין לא סיפר. הנדון השיב כי סיפר הכול.

נאמר לנדון ש(הוא) נוהג באנוכיות ומביא לכך שגם חקירתם של כל אלה הקשורים עימו לא מסתיימת.

...

נאמר לנדון ש(הוא) ממשיך לשקר וכי מזיק לא רק לעצמו אלא גם לקרוביו הנחקרים עימו במתקן, אימו ואחיו המעורבים גם הם בפעילות החמאס הצבאי. הנדון השיב כי סיפר הכול.

נאמר (לו) שאם (הוא) לא מאמין לנו שגם אחיו וגם אימו נחקרים אזי אנו מוכנים להוכיח לו זאת.

הנדון הוצא מהחדר והועבר לחדר החקירה שבו שהתה אימו. אפשרנו לנדון לשהות בסמוך לדלת חדר החקירה ולשמע את קולה של אימו, כמו כן אפשרנו לו לראות דרך עינית הדלת כי אימו אכן שוהה בחדר.

הנדון נשאל את מי (הוא) שומע והשיב כי שומע את אימו."

סעיד דיאב: "לאחר מכן אפי וג'ימי החזירו אותי לחדר החקירות והושיבו אותי על כיסא נוח, ואמרו לי: 'אתה רואה איך אימא שלך נחקרת, בסוף עוד נגיש נגדה כתב אישום והיא תשב בכלא. אך אם תדבר אנחנו נשחרר אותה. אני אמרתי להם שאין לי מה להוסיף, והתחלתי לצעוק עליהם בגלל שעצרו את אימי. אפי אמר לי שאני שקרן, ושאלם לא אשתף פעולה הם יעצרו את אחותי כפאח בת ה-18 ויאנסו אותה, ושיעצרו את אבי ויהרסו לנו את הבית. לאחר מכן הכריחו אותי לעבור עוד סיבוב של קסעה למשך רבע שעה, ולאחר מספר דקות של מנוחה העמידו אותי על הרגליים (מאחר שלא יכולתי לעמוד בכוחות עצמי) מול הקיר, מתוך חשש שמא אפול, כבלו את ידיי מאחורי גבי, הביאו אזיקי ברזל והחלו להדק אותם על אמות הידיים למשך כרבע שעה. הכאבים היו אימים. בסביבות השעה 22:00 הם אמרו לי שמשמרת חדשה תחליף אותם ויצאו, ואז נכנס חוקר חדש שזיהה את עצמו בשם אמיר שאמר שגם הוא מפתח־תקווה.

לאחר כמה זמן נכנס עוד חוקר שזיהה את עצמו כויקטור. לאחר שעה של דיבורים אמיר החל לסטור על פניי בשתי ידיו ולאחר מכן הכריחו אותי לכרוע כריעת צפרדע וקסעה עד לעלות השחר. במהלך הלילה בסביבות השעה 3:00, בזמן שהכריחו אותי לעבור את הקסעה, ירדתי ארצה במכה אחת והתעלפתי. משהתעוררתי מצאתי את עצמי במקלחת, וסוהרים שפכו עליי מים וסטרו לי כדי שאתעורר. לאחר מכן החזירו אותי ישירות לחדר החקירות וכבלו אותי לכיסא. אמיר היה בחדר ואמר לי: 'אולי תסיים כבר'. הוא המשיכו לדבר איתי עד לשעה 7:00.

בשעה 7:00 עדי ומימון נכנסו לחדר ואמיר הלך. הם אמרו לי שאימי מוחזקת בצינוק ושביום שלישי יאריכו את מעצרה ב-15 ימים. לאחר כחצי שעה החלו להכות אותי ולאחר מכן הכריחו אותי לעבור את הקסעה ולכרוע כריעת צפרדע עד לשעות הצהריים. אז התעלפתי בשנית, אני לא זוכר באיזה תנוחה הייתי כשהתעלפתי. משהתעוררתי החובש עמד מעליי, בדק לי את לחץ הדם ושמעתי אותו אומר להם

שמצבי לא נורמלי, ואז הם הורידו אותי לצינוק למספר שעות. לא יכולתי לישון. לאחר מכן העלו אותי בשנית לחדר החקירות ומימון שאל אותי למה אני לא אוכל. בכל התקופה לא אכלתי כלום מאחר שהאוכל היה מגעיל ומאחר שלא היה לי חשק לאכול. לאחר כחצי שעה של דיבורים מימון החל לצעוק עליי ולהעליב אותי, והוא ועדי הכריחו אותי לכרוע כריעת צפרדע כשהוא עמד מלפני ועדי מאחורי וכל אחד החל לצעוק בתוך האוזן שמצידו.

מימון ועדי המשיכו לחקור אותי בין צפרדע לקסעה עד לשעות הלילה. בסביבות השעה 22:00 אלדד ואלעד נכנסו לחדר והחליפו את מימון ועדי. אלעד, חוקר חדש, מוזר למדי, הרבה בדיבורים ובתנועות ידיים. הוא החל לצעוק עליי ולסטור לי בשתי הידיים, ואמר לי שאם הלילה אני לא מודה הוא יפתח לי את התחת ויפוצץ לי את האשכים, ושניהם החלו בתנוחת הבגנה והקסעה. לאחר כשעה אפי נכנס ושאל אותי אם אני רוצה לראות את אחי עמר. אמרתי לו 'למה לא', והוא שאל אותי: 'מה אתה מעדיף, שנכניס אותו לחדר שיראה אותך מעונה, או שנענה אותו ואתה תסתכל?' אמרתי לו שאני מעדיף ללכת אליו, ואז הם הובילו אותי לדלת ממול, הסתכלתי בעינית הדלת וראיתי את עמר כבול לכיסא. שאלו אותי: 'רוצה לדבר איתו?' אמרתי: 'למה לא?', ואז הם פתחו את הדלת, אני לא הייתי כבול והם אפשרו לי ללחוץ לו את היד. עמר לא אמר כלום והחל לבכות".

גם עדות זו של סעיד דיאב מאומתת על ידי זיכרון הדברים שרשם החוקר "ג'ימי" מחקירתו של סעיד באותו יום, ה־7.4.07:

"הנדון (סעיד דיאב) נשאל אם מעוניין לראות את אחיו ולהבין כי גם הוא נחקר וכי לא נניח להם עד אשר נגיע לתוצאה. הנדון השיב כי מעוניין לראות את אחיו.

הנדון נלקח לחדר החקירה שבה שהה אחיו עמר ובירך את האחרון לשלום. לאחר מכן הוצא מן החדר. הנדון נשאל אם אינו מבין שהגיע הזמן שנגיע עימו לתוצאה והשיב כי איננו יודע מה להשיב לנו".

עמר דיאב: "החוקרים לא נקטו נגדי באלימות פיזית אך איימו עליי ביום החקירה השני כי יחקרו אותי חקירה צבאית, ובאמצע החקירה הכניסו את אחי סעיד לחדר החקירות. סעיד נראה עייף ומותש ובקושי הצליח ללכת כתוצאה מכאבי גב שסבל מהם כתוצאה מחקירתו. סעיד לא אמר לי כלום והוציאו אותו מהחדר, והחוקרים שהיו בחדר – מימון ועדי וחוקרים נוספים – אמרו לי שסעיד עבר ועדיין עובר חקירה צבאית ושעדיף לי לשתף פעולה אחרת גם אני אעבור חקירה צבאית.

לאחר שהוציאו את אחי סעיד, כנראה שהכניסו אותו לחדר סמוך והשאירו את פתח דלת החקירות פתוח, כך שיכולתי לשמוע את צעקותיו של אחי מכאב כתוצאה מהכאתו".

לפי עדותו של סעיד דיאב הייתה זו הצגה שביימו אנשי השב"כ: "לאחר שראיתי את עמר החוקרים החזירו אותי לחדר, כבלו אותי לכיסא, ואלעד החל לצעוק "יומא יומא (אימא אימא) מנשאן אללה חלאס בכפי (בשם אלוהים מספיק)" כאילו שהקולות האלה יוצאים ממני".



במהלך 45 הימים הראשונים למעצרו נמנעה מסעידי דיאב פגישה עם עורך־דין. על הצינוק שבו שהה במהלך 51 הימים הראשונים למעצרו הוא מעיד כי "היה בשטח 1.5 מטר על 2.5 מטר, קירותיו מחוספסים, עם כיור וחור ברצפה ותאורה חלשה בקעה ממנורה אדומה 24 שעות ביממה. הצינוק היה קרוב לחדר הסוהרים ולאורך כל שעות היום נשמע רעש. אני סבלתי מכאבים עזים בידיים, ברגליים ובגב כתוצאה מהעינויים שעברתי, והחזקתי בצינוק קטן זה גרמה להחמרה במצבי הרפואי".

גם אימו של סעיד, כותר, הוחזקה בצינוק, וגם בריאותה שלה ניזוקה. שלושה ימים לאחר המפגש עם סעיד בתחנת המעצר היא הובאה להארכת מעצר בפני בית הדין הצבאי בקישון. סנגורה, עו"ד עאבד מוחמד, טען בפני בית הדין כי מדובר באם לשבעה, חמישה מהם קטינים, שבעלה נכה, ושאין לה שום קשר לחשדות נגד בנה. בית הדין קבע ש"גם אם בסופו של דבר יתברר שצודק הסנגור המלומד שאין החשודה קשורה לחשד החמור נשוא בקשה זו, הרי שנוחיותה והפגיעה בחירותה של החשודה בשלב זה צריכות לסגת מול הצורך לאפשר לגורמי החקירה לחקור לעומק את מידת מעורבותה של החשודה בעניין ו/או הידיעות שהיא יכולה לספק באשר יש בהם כדי להגיע לחקר האמת לבירור הפרשה החמורה"<sup>31</sup>. בית הדין לא פירט את נימוקיו להחלטה מפוקפקת זו ואף לא ציין מהי בדיוק ה"פרשה" ובמה מתבטאת "חומרתה" (אנו מציינים זאת מבלי לגרוע מעמדת הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל כי ניצולם של בני משפחה כאמצעי לחץ על הנחקר הינו פסול ללא קשר לחומרת החשדות שעל הפרק).

"כשיצאתי מבית המשפט", מספרת כותר, "לקחו אותי מייד לחדר החקירה. החוקר אמר שאני מביאה זאת על עצמי ושכדאי לי להודות. לא היה לי במה להודות, והחוקר המשיך להאשים אותי בהסתרת מידע ובחינוך לא טוב לילדיי. זה נמשך. ביום חמישי הגיעה עו"ד כיפאיה, אשתו של עו"ד עאבד, והרגיעה אותי.

בימים שישי ושבת הם לא חקרו, אבל ביום ראשון הגיע עו"ד מוחמד עאבד ומסר לי ד"ש מהמשפחה. אמר שאני פה רק כדי ללחוץ על ילדיי ושלא אפחד ולא אדאג. שאלתי על הילדים. אמר שהם מנועים מביקור עורך־דין אבל שהם בסדר, ושחזיק מעמד.

באותו יום בערב שמעתי את הצעירים דופקים על הדלתות ושואלים זה את זה: 'מי זה?' ו'מאיפה?'. גם אני עשיתי כמוהם. דפקתי בדלת וצעקתי שאני פה ושאני מקלקיליה, ושאני אימם של סעיד ועמר.

אחד האסירים צעק לעמר ואמר לו 'אימך פה'. הוא התחיל לשאול ממתי ומה שלומי והרגעתי אותו. אמרתי לו שלא יפחד, שאני בסדר.

גם ביום שני תקשרתי עם עמר ושאלתי לשלומו. שאלתי אם עורך־הדין ביקר אותנו, והוא אמר שלא".

עמר מעיד כי גם ביחס אליו הופעל המהלך של הצצה דרך עינית הדלת באימו כשהיא נחקרת: "יום לאחר שהכניסו את אחי לחדר החקירות, כשבוע לאחר מעצרי, העלו אותי לחדר החקירות ושם עדי ומימון החוקרים סיפרו לי שעצרו את אימא שלי ושהביאו אותה למעצר קישון. ישר לאחר מכן החוקרים הובילו אותי לפתחו של חדר אחר ושם ראיתי דרך החור בדלת את אימי מוחזקת שם בתוך החדר כשידיה כבולות מאחורי גבה. לאחר מכן החזירו אותי לחקירה".

האם, כותר דיאב, ממשיכה להעיד על תנאי מעצרה הקשים: "אחרי שבוע העבירו אותי לתא עם מקלחת ושירותים. כשרציתי להיטהר השתמשתי במים מהביוב ולא הסכמתי להתקלח. החוקר שאל אותי מדי פעם למה אני לא מתקלחת, ואמרתי שאיני רוצה. האמת היא שפחדתי שאולי יש מצלמות במקלחת ולכן לא רציתי להתפשט.

כל יום לקחו אותי לשעה־שעתיים לשיחה עם החוקר, כשאני אזוקה לכיסא ואזוקה גם ברגליים.

אחרי ששת הימים האלה הם העבירו אותי לצינוק קטן מאוד, קרוב לעמדת השוטרים והפיקדונות. זה צינוק שיש בו מזגן חזק מאוד, קר מאוד ומרעיש, כאילו זה המזגן המרכזי ושם המנוע. הרעש היה בלתי נסבל. שמתי באוזניים נייר כדי לסתום אותן.

אחרי שעה הרגשתי שאני נחנקת. דפיקות הלב שלי היו חזקות מדי. החזקתי את החזה שלי כי הרגשתי שהלב שלי הולך לקפוץ לי מהחזה. כאב הראש היה חזק, הרגשתי שראשי מתפוצץ.

לא יכולתי לישון או לשבת, גררתי את עצמי לדלת והתחלתי לדפוק בדלת עם הטבעת (טבעת הנישואין).

רצו אליי ומייד נפלתי כשהם פתחו את הדלת. הייתי עם עיניים פקוחות אבל לא יכולתי לדבר. נפלתי לרגלי הסוהר. הסוהר מייד התקשר בקשר. כולם רצו, ובא החובש ואמר שלא אפחד. הוא בדק לי את הדופק.

כשהתחלתי לנשום אוויר כרגיל, התחלתי להתאושש. החיילת והחובש לקחו אותי ביחד לחדר הרופא.

הרופא שם אותי על המיטה ואמר שהוא הולך לעשות בדיקת לב. עשה גם שרטוט ללב. הרופא דקר את האצבע שלי והתחיל לצעוק עליהם שאין לי סוכר, שרמת הסוכר אצלי נמוכה מאוד. הרופא התחיל להאכיל אותי בסוכריות, אמר שאני צהובה מדיי ושלחץ הדם שלי לא תקין, ושעכשיו עליי לאכול את הסוכריות. הרופא שכנע אותי לקחת שני כדורים. אמר שהם יעזרו לי. בהתחלה סירבתי לקחת כי פחדתי. אבל הוא אמר שהוא רופא ושהוא רוצה את טובתי, ושעליי לבטוח בו.

הוא שאל למה זה קרה לי. אמרתי לו שזה משהייה של שעה אחת בצינוק הזה, שאני לא חולת סוכרת ולא יודעת למה פתאום הסוכר בדמי ירד כך.

הרופא אמר להם: 'היא קיבלה את מה שקיבלה בגלל השהייה בצינוק הזה'. ביקש שיעבירו אותי משם. הרופא יודע לדבר בערבית ודיבר איתי והרגיע אותי.

הם נענו לרופא והעמידו אותי בפרוזדור עד שהכינו את הצינוק החדש.

הכניסו אותי לצינוק חדש, עם רעש רגיל ולא היה שם קר במיוחד.

עד היום אני שומעת את אותו רעש, כשאני שמה את ראשי על הכרית אני שומעת אותו.

כשקוראים לי, אני לפעמים לא שומעת, אני שומעת רק כשמתקרבים אליי. אני חושבת שהשמיעה שלי נפגעה. הרעש בראש הוא רק כשאני שמה את הראש על הכרית, מעבר לזה יש לי כאב ראש כל הזמן, מאז המעצר.

עיניי תמיד כואבות. שם הן כל הזמן כאבו כי לא ראיתי אור, רק ארבעה קירות מבטון עם מנורות אדומות. היו שם שתי מנורות בצבע אדום. בלילה כיבו אחת והשאירו את השנייה. האור האדום לא מאפשר לישון. כשרציתי לישון עטפתי את ראשי במגבת כדי לא לראות את המנורה. רק כך יכולתי לישון. כשיצאתי לפגוש את עורך־הדין או לבית המשפט, היה לי קשה לפקוח את עיניי. היה קשה לי לפגוש את האור. אבל מצד שני הרגשתי שיש מספיק אוויר לנשום. כאילו יצאתי מקבר או מתחת למים.

בצינוק החדש נשארתי עד יום חמישי (יומיים), ואז העבירו אותי למחלקה אחרת. הייתי אזוקה ברגליי ובידיי ועם משקפיים על עיניי. כשישבתי בחדר, הורידו ממני את כיסוי העיניים וראיתי מולי שוטר. השוטר אמר שהוא לא חוקר, שהוא שוטר ושהוא רוצה לגבות ממני הודאה.

השוטר שאל, אני עניתי והוא רשם. בסוף הוא רצה שאחתום על ההודאה ואני סירבתי.

אז הוא הטביע לי אצבעות וכפות ידיים (בדיו) אחרי ההודאה. עו"ד כיפאיה באה לפגוש אותי.

בשעה 14:00 בערך בא סוהר וביקש שאצא מהצינוק. יצאתי, הוא אזק אותי, והלכנו. הגענו לשוטר. אמרו לי שאני משוחררת.

החזירו לי את הפיקדון, כולל מחרוזת התפילה. לא הסכמתי לחתום על כלום. זה היה ביום ה־12."

חצי שנה לאחר מכן, בסוף אוקטובר 2007, כותר דיאב מעידה כי שוב הגיעו לביתה חיילים, הפעם במטרה מוצהרת לעצור אותה<sup>32</sup>:

"ב־29.10.07, בשתיים בלילה, הגיעו חיילים, דפקו בדלת וביקשו תעודת זהות. שאלו על הבנים ועל בעלי. הוציאו את כולנו החוצה ומאוחר יותר הכניסו אותנו. הם ערכו חיפוש בבית. בשלב מסוים הקצין שלהם אמר שרוצים לעצור אותי.

32 הציטוט להלן הוא מתוך תצהירה של כותר דיאב מיום 7.11.07 בפני עו"ד תגרירד שביטה מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

ביקשתי להתלבש. הבן הקטן שלי פרץ בבכי והשתולל, כשראה את החיילים לוקחים אותי.

הכניסו אותי לג'יפ, והגענו לצופין. שם הביאו לי כיסא וישבתי כחצי שעה. לאחר מכן נסענו לאזור רמלה, אני ושכנתי פרדוס אמין מוחמד זיד, עברנו את השלט המצביע על אריאל, וכך ידענו מה הכיוון. הורידו אותנו זו אחר זו לרופא. לי הרופא בדק את לחץ הדם, וסיפרתי לו שיש לי בעיות סוכרת. סירבתי לחתום לרופא על מה שרשם.

אחרי ששתינו נבדקנו, העלו אותנו, אותי ואת פרדוס, שוב לג'יפ, בחזרה לצופין, שם ישבנו על כיסאות משעה חמש בבוקר עד שמונה וחצי בבוקר, ללא שום איזוק או קשר על העיניים. הציעו מים ואנחנו סירבנו כי שתינו היינו בצום.

בשעה שמונה וחצי, לפני שהעלו אותנו על ג'יפ נוסף, הכניסו את שתינו לחדר, עשו חיפוש על גופי, אזקו את ידיי מקדימה באזיקי מתכת, ואת רגליי גם אזקו באזיקי מתכת. את עיני השאירו ללא כיסוי.

נסענו עד שהגענו לכלא השרון. הורידו אותנו לחדר קטן, לשתינו, והורידו את אזיקי הידיים. נשארנו שם כשעתיים, לאחריהן נלקחנו לצילום.

מאז שהגענו לכלא השרון ועד יום שלישי ה־6.11.07, היינו עם הבנות באגף 11 ואף אחד לא חקר אותנו ולא שאל שום שאלה. ביום שלישי לקחו אותנו להארכת מעצר בסאלם. שם היינו שתינו בחדר ההמתנה. חדר ההמתנה קטן ומרובע, ללא משתנה או שירותים. היה חם מאוד בחדר כי הוא מבטון מכל הצדדים, ואין חלונות. חסר אוויר בתוך החדר. יש רק אשנב קטן בדלת וגם הוא סגור. כל פעם שפתחנו אותו כדי שייכנס אוויר, הליווי בא וסגר.

בצהריים הציעה לי השוטרת אוכל שהיה במגש: אורז ועוד מאכלים שמעליהם גדוד של זבובים. סירבתי לאכול כי זה היה מגעיל (אציין כי בבוקר לא הוגש אוכל בכלא השרון, ויצאנו ללא אוכל כי היה מוקדם). ביקשנו מים, אמר המלווה בסדר, הלך ולא חזר, ולמעשה לא שתינו.

בדיון בהארכת המעצר התביעה אמרה שאני מלינה מבוקש. אני אמרתי שזה לא נכון, שני בניי בכלא ואין לי שום קשר עם אף מבוקש. עו"ד ויסאם שייצג אותי (לאחר שראה אותי להפתעתו במקרה בבית המשפט מבלי שידע על מעצרי) אמר שהמעצר נועד למעשה ללחוץ על הבנים, ושלא חוקרים אותנו. התביעה ביקשה הארכה ל־14 ימים והשופט החליט להאריך את מעצרנו ב־3 ימים. השופט הורה על חקירה מיידיה.

כשסיימנו את ישיבת ההארכה באה המלווה, זאת שהגיעה איתנו מהשרון, ולקחה אותנו לחדר חקירה בסאלם, כל אחת לחוד. בחדר הייתי עם המלווה ועם חוקר שאינני זוכרת את שמו.

החוקר חקר בערבית, ושאל אם אני יודעת למה אני במעצר. אמרתי שאיני יודעת. הוא אמר שישנו אדם שמאשים אותי בדברים. אמרתי לא נכון, תעשה לי עימות איתו.

אמר לי שאני מלינה מבוקש – עמר בני. אמרתי לא נכון, הוא לא היה מבוקש. הוא היה בבית כל הזמן ולא חיפשו אותו. החוקר כל הזמן חזר ואמר שעמר מבוקש ושוהה בבית.

לאחר מכן שאל אם אני מכירה את פרדוס. אמרתי שכן, אנחנו נפגשות במשרדי הצלב האדום כשאנחנו ניגשות לבקש אישורי ביקור לבנינו העצורים. לאחר מכן הוא סתם שאל על איך אנחנו מתפרנסים כשבעלי נכה, ואיך בני משפחתי חיים. השבתי על השאלות, ולא הסכמתי לחתום. החוקר שכנע אותי לחתום על נייר עם ריבועים, ואמר שזה כדי שאוכל לעבור במחסומים.

לקחו אותי שוב לג'יפ, עם אזיקי מתכת לידיים מקדימה, ואזיקי מתכת ברגליים. חיכיתי עד שהביאו את פרדוס ואז הג'יפ נסע בחזרה לשרון. זה היה אתמול, ומאז לא היה איתנו שום דיבור. מחר אנו אמורות להופיע בסאלם שוב.

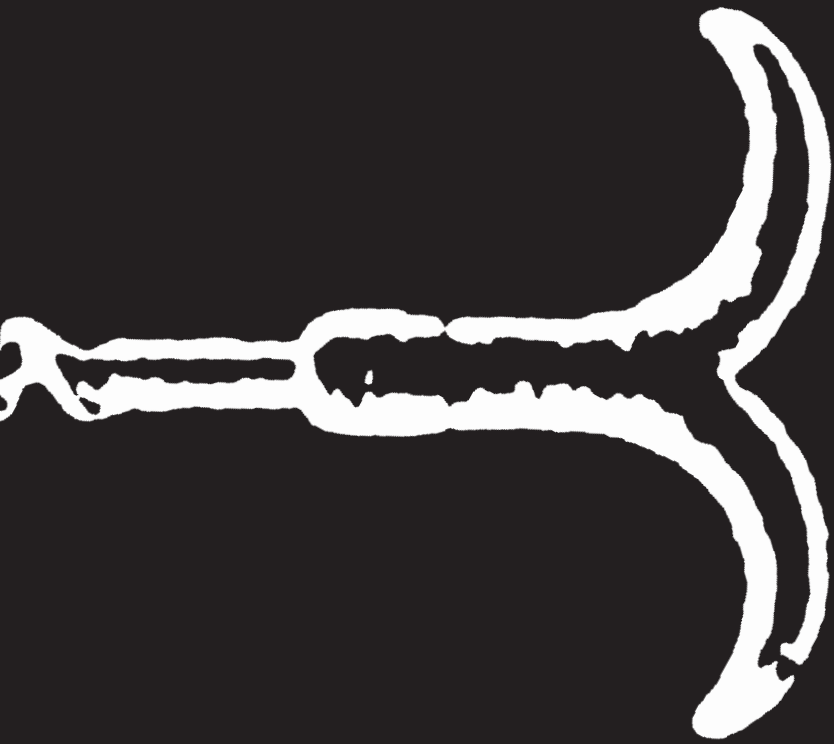
אציין שיום לפני מעצרי ביקרתי בבית המשפט בדיון על הארכת מעצרו של בני סעיד, עברתי חמישה מחסומים ואף אחד לא אמר לי כלום. גם בכניסה לבית המשפט בדקו את תעודת הזהות שלי ולא אמרו שאני מבוקשת למעצר.

בני עמר כבר נשפט לשנתיים וחצי ביום 16.10.07. כנגד בני סעיד הוגש כתב אישום, ואני הבנתי ממנו שהוא לא הודה בכלום.

אינני יודעת למה מחזיקים אותי. האפשרות היחידה שעולה על דעתי היא ניסיון חדש ללחוץ על סעיד".

בסופו של דבר הוגש נגד כותר כתב אישום תמוה למדי: היא מואשמת בו כי העבירה איגרות ממבוקש כלשהו לאימו, כאשר אין חולק על כך כי האם עצמה לא הייתה מבוקשת, והתביעה לא הוכיחה ואף אינה מתיימרת להוכיח תוכן מסוכן כלשהו שהיה טמון באותן איגרות<sup>33</sup>. כותר עצמה הכחישה נמרצות במהלך חקירתה את עצם מסירת האיגרות. הרושם הברור העולה מהגשת כתב אישום מפוקפק זה הוא שהרשויות ניסו ליצור בדיעבד אמתלה "כשרה" למעצרה של כותר, ולהסוות בכך את מטרתו האמיתית של המעצר: הפעלת לחץ נפשי פסול על בניה. למעשה, כפי שעולה מתצהירה – במהלך מעצרה הראשון היא כלל לא נחקרה על חשדות כלשהם, ורק במהלך המעצר השני עלו לגביה החשדות נשוא כתב האישום, ללמדך שהמעצר הראשון בוצע מבלי שהייתה למעשה עילת מעצר חוקית נגדה. תימוכין לרושם זה ניתן גם למצוא בעובדה שבמהלך הארכת מעצרה השני (בבית המשפט הצבאי שומרון) רשויות הביטחון הסתירו מבית המשפט את דבר מעצרה הראשון (שנעשה בבית המשפט הצבאי בקישון).

סעיד דיאב ואחיו עמר הואשמו בסופו של דבר בשתי פרשות עובדתיות נפרדות: סעיד בקשירת קשר לבצע פיגוע תופת בישראל, ועמר בהסכמה לסייע בהעברת תחמושת. לא רק שלא הייתה הצדקה להשתמש באימם כנגדם במהלך חקירתם, אלא שגם הפגשתם הרגעית זה עם זה בתחנת המעצר לובשת צביון ברור של שימוש מניפולטיבי בבני משפחה זה כנגד זה.





המקרה של משפחת עבד

גם במקרה הזה, נחקר מאוים כי אם לא ישתף פעולה יעצרו את אימו, ולמחרת הוא מובל להציץ דרך עינית דלת באימו כשהיא נחקרת. הנחקר הוא עלי עבד, תושב קלקיליה, שנעצר לאחר התפוצצות רכב תופת שלו סמוך לביתו, וזו עדותו<sup>34</sup>:

“נעצרתי ביום 28.3.07 ונלקחתי מיד לג'למה. בשלב ראשון נחקרתי במשך 5 ימים אינטנסיביים.

כל הזמן הייתי קשור לכיסא. נתנו מכות, סטירות. פעם אחת, תוך כדי היותי קשור לכיסא, אחד החוקרים נתן לי מכה בכף יד פתוחה על אוזני השמאלית. המכה הפילה אותי מהכיסא, האזיקים נמשכו בכוח וגופי היה על הרצפה. זה כאב מאוד. הכאב התחיל באוזן ועד היום לא נעלם. בהתחלה היו רעשים קשים באוזן, וכיום זה הרבה פחות.

שלושה ימים לא נתנו לי לישון, ועדיין לא דיברתי. ראו שאיני משתף פעולה ושאני מספק את הסחורה.

ביום החמישי או הרביעי החוקרים אמרו לי שיביאו את אימי וישימו אותה לידי בצינוק, אם לא אתחיל לדבר.

חשבתי שהם סתם מאיימים ואמרתי 'תביאו אותה!'. לא האמנתי לרגע שזה יכול לקרות.

בלילה ישנתי, ובבוקר בא הסוהר ולקח אותי לכיסא החקירה. ישבתי בו וקשרו אותי, והתחילו לחקור במשך כשעתיים, ואז הגיע חוקר (זה שהרביץ לי). הוא גבוה, מלא גוף, שיער קצוץ, צבע עור ארץ-ישראלי, לא בהיר מדיי ולא שחום. הוא אמר שהוא אחראי מחלקת החקירות. הוא אותו חוקר שאיים לעצור את אימי והוא עצמו מי שנתן את המכה על אוזני.

החוקר הזה אמר לי 'קום!', ולא אמר למה. הוא לקח אותי והלכנו יחד עם עוד חוקר והגענו לחדר חקירה אחר, קצת רחוק מזה שהייתי בו. לפני שהגענו לחדר הזה, כשעוד היינו בפרוזדור, הוא שם על הפה שלי חתיכת בד, סתם לי את הפה, ואמר לי: 'תסתכל בעינית הדלת'.

הסתכלתי ופתאום ראיתי את אימי יושבת בפנים. היא ישבה על כיסא רגיל. לא עיכלתי את המראה!

34 מתוך תצהיר של עלי עבד מיום 1.10.07 בפני עו"ד תגריד שביטה מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.



אחרי רגע הוא לקח אותי בחזרה לחדר החקירה שממנו באנו.

בדרך לחדר הזה לא תפסתי ולא עיכלתי שבאמת זו אימא שלי. אמרתי לעצמי שיכול להיות שזה סתם נדמה לי. לכן ביקשתי ממנו שייקח אותי שוב לאותו חדר, כדי להסתכל שוב ולוודא שזאת באמת אימא שלי.

הוא לקח אותי ונתן לי שוב להסתכל. הסתכלתי וראיתי אותה שוב, והייתה לידיה חיילת (ראיתי איתה בחורה).

שוב החזירו אותי לכיסא החקירה. אמרתי לחוקר שאני עדיין לא מאמין ואני רוצה שיביא לי משהו ממנה, איזה חפץ שיוכיח שזו באמת היא.

הוא שאל אם אני רוצה לראות את תיק היד שלה, ואמרתי שכן.

הוא עזב אותי והלך. חזר עם תיק היד של אימי. פתחתי אותו וכך הייתי בטוח שזו אכן אימא ללא ספק.

הוא שאל מה אני אומר, מה דעתי.

אמרתי שרק יחזיר אותה ואני מוכן להודות במה שהוא רוצה. אימא חולה וחששתי לשלומה, כי הבנתי שאם לא אודה הוא יכניס את אימא לצינוק.

זה הרג אותי. זה שבר אותי לגמרי. אמרתי שאני מוכן להודות במה שהוא רוצה, רק שישחרר אותה ויחזיר אותה הביתה. החוקר אמר שיעשה זאת אם אתן לו קצה חוט.

אמרתי 'בסדר', אמרתי שידעתי שבמכונית יש חומרי נפץ.

הבנתי שהם משחררים אותה.

החוקרים עזבו אותי בחדר החקירה לבד. החוקר אמר שתוך שעתיים אימי תלך הביתה.

תוך כדי זה שאני לבד בחדר החקירה, שמעתי את אימי בוכה, אבל נדמה לי שהיא לא ידעה שאני קרוב אליה ושומע אותה. הקול של אימא הלך והתרחק. הייתי ממוטט, אפילו לא עניתי לה, למרות שיכולתי, הייתי בשוק. מה יכולתי להגיד לה...".

אימו של עלי עבד, פתחיה שביטה, מעידה כי יומיים לאחר מעצרו של בנה השתלשלו הדברים כך<sup>35</sup>: "התקשר אליי אדם ששמו האדי, אמר שהוא מדבר בשם משטרת ישראל מג'למה, שאל אם אני ישראלית. אמרתי שכן. אמר: 'אם כך, אנחנו רוצים שתגיעי לג'למה ביום ראשון'. אמרתי שאיני יודעת

35 עדותה של פתחיה שביטה תצוטט להלן מתוך תצהירה מיום 2.10.07 בפני עו"ד תגריד שביטה מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

להגיע לשם ואיני יודעת היכן המקום הזה. שאל: 'באיזו שעה את רוצה לצאת אלינו? כשתחליטי לצאת דברי איתי ואני אדריך אותך איך להגיע'.

לא שאלתי מה הוא רוצה ממני, אבל הוא התנדב לספר לי שעלי אצלם והם צריכים אותי. אפילו שמחתי על כך, אמרתי לעצמי שאראה אותו.

ביום א' יצאתי בשעה 7:30. בשעה 8:00 הייתי בדרך, האדי התקשר אליי לנייד שלי ושאל איפה אנחנו. נתתי לו לדבר עם הנהג (נהג המונית) והוא הסביר לו איך להגיע.

הגענו, ושמעתי ברמקול שקוראים לי. חיכיתי קצת ליד השער ואז הגיע מישהו ואמר שהוא האדי. הוא היה במדים, לא זוכרת בדיוק באיזה צבע, אבל לא בכחול משטרתי.

האדי הוביל אותי למקום. עלינו במדרגות והוא הכניס אותי לחדר, והושיב אותי על ספה מול שולחן. נכנסה בחורה וישבה שם, היא נכחה כל הזמן אבל לא שמעתי אותה מדברת כלל. האדי עזב אחרי שהכניס עוד בחור שמן, שישב על הכיסא מאחורי השולחן. השמן והבחורה כל אחד ישב במקומו. אני גם ישבתי שם, כך היה המחזה...

ישבנו בשתיקה כחצי שעה, ואז נכנס מישהו עם עיניים ירוקות, בשם ויקטור, כבן 60. הוא אמר 'בואי איתי'. הלכתי אחריו, נכנסו לחדר שבו היה כיסא מקובע לרצפה וקשור בשרשראות מכל הצדדים. הכיסא היה באמצע החדר. זה היה מראה מפחיד.

החוקרים, ויקטור ועוד חוקר אחד, ישבו מאחורי השולחנות. כך הייתי: ישבתי, ולימיני, מאחורי השולחן, ישב ויקטור, ומולי מאחורי השולחן השני ישב החוקר השני.

כשראיתי את הכיסא עם השרשראות חשבתי שעוד מעט הולכים לקשור אותי לכיסא הזה. בחדר נכחה אותה בחורה שבאה אחריו. ויקטור פנה אליי ואמר: 'עכשיו אנחנו רוצים לדבר'. לא אמרו לי שאני עצורה, רק שאלו אם אני מעדיפה לדבר בערבית, ואמרתי שכן, כי מזמן לא השתמשתי בעברית.

שאלו אותי מה אני עושה. הם ידעו פרטים על עבודתי. שאלו למה לבעלי אין תעודת זהות ישראלית, ביקשו לדעת מה קרה עם המכונית. אמרו שעלי הוא אדם טוב ושגם אשתו טובה. אמרתי: 'נכון, שניהם טובים'. שאלו אם אני יודעת מה קרה. סיפרתי מה שאני יודעת, לא הרבה אני יודעת, שבמכונית היה פיצוץ ושאני לא יודעת למה, שחשבתי שזה כתוצאה ממכת ברק. חקרו ושאלו אותי במשך כשעתיים.

המכונית לא ניזוקה הרבה. יותר מאוחר לקחתי אותה למוסך, וכך המכונית תוקנה וחזרה לתפקד כרגיל, לא היה נזק רציני, ולכן לא חשדתי בכלום (המכונית הוחרמה).

בשלב התחלתי של החקירה הם לקחו לי את תיק היד שלי, רוקנו אותו על השולחן, ואחרי זמן מה החוקר הכניס חזרה לתיק את הדברים ואני עזרתי בכך. היו בתיק דברים אישיים. פעמיים שפכו את תוכנו. אחרי שהחוקר הכניס את הדברים לתיק בחזרה, הוא לקח אותו ויצא. לא שאלתי לאן והוא גם לא סיפר. אחרי כמה דקות הוא חזר, שם את התיק על השולחן ולא אמר כלום.

בשלב מסוים הם אמרו שהם רוצים להראות לי תמונה במחשב. סובבו את המחשב וראיתי על המסך תמונה של אישה. שאלו אם אני מכירה אותה. אמרתי שאיני מכירה אותה, אמרתי שאני לא מכירה את כולם בקלקיליה. החוקר לחץ ואמר שאני משקרת ועושה את עצמי 'לא רואה'. אמרתי שאני רואה, אבל איני מכירה את התמונה ואת האישה. החוקר אמר שאני משקרת וזה שיגע אותי. התחלתי לצעוק עליו, אמרתי שהוא מאשים אותי בשקר ואין לו זכות לעשות זאת, כי אני לא שקרנית. צעקתי כי הם התנהגו באלימות, צעקו עליי ודפקו על השולחן (שני החוקרים). אחד מהם יצא והביא תיק עם תמונה של בחור, אמר שהוא הבן של אותה אישה, אמרתי ונשבעתי שאני לא מכירה את האישה או את בנה.

החוקר צעק עליי ואמר שקוראים לבחור סמאן, אני עדיין לא ידעתי מי זה. החוקר התעצבן, לקח את התיק ויצא. אחרי כמה רגעים נכנס שוב ונכנסו אחריו שלושה גברים ביונים, עם שרירים בולטים ומנופחים. הם ניסו להפחיד אותי. הסתכלתי עליהם בזלזול, אמרתי לעצמי: מה הם מנסים להגיד? הם רוצים להרביץ לי? שיעשו מה שהם רוצים!

הייתי עייפה מאוד, אמרתי להם שאני חולת סוכרת, שעוד לא לקחתי את זריקת האינסולין שלי וכל גופי מדוכך. החוקר אמר אז: 'מה, את רוצה לאכול כדי להחזיק מעמד?! אמרתי שאני לא יכולה לאכול ללא זריקת האינסולין. גם אמרתי לחוקר השמן שאני צריכה תחבושות, כי הימים היו ימי המחזור שלי, ושאני רוצה ללכת לשירותים. הוא התקשר לבקש אישור, וביקש בשבילי תחבושות. נעמדתי כך כדי ללכת לשירותים ואז הוא לקח אזיקים ורצה לאזוק את ידי. שאלתי בבהלה לשם מה האזיקים, ואז הוא שאל את הבחורה אם הביאו אותי ללא אזיקים. היא אמרה שכן אז הוא ויתר.

כך יצאנו, הוא מלפניי והבחורה מאחוריי, והלכתי לשירותים. מהשירותים יצאתי וחזרתי לחדר שבו היה תיק היד שלי עם כל הדברים שלי מפוזרים.

ויקטור נכנס לחדר, ביקש שאאסוף את חפציי, ושאני משוחררת הביתה. כשהלכנו במסדרון, ביקשתי מהחוקר השני שהיה עם ויקטור שיאפשר לי לראות את עלי. הוא אמר שזה בלתי אפשרי עכשיו. התפרצתי בבכי וצעקתי, והתחננתי שיאפשרו לי לראות את עלי. הם סירבו. אמרתי שלפחות יתנו לו בגדים שהבאתי לו, אמרו 'טוב, את הבגדים ניקח'. הם באו איתי החוצה, הבאתי את הבגדים מהאוטו, הם בדקו אותם ולקחו אותם ממני.

כשבכיתי בכאב, החוקר הבטיח שתוך כמה ימים יתן לי לדבר עם עלי. עזבתי את הכלא וחזרתי הביתה במונית. אחרי שהגעתי הביתה, התקשר אלי ויקטור לנייד, שאל לשלומי ואם הגעתי הביתה בשלום. אמרתי שכן, שהגעתי בשלום ושאני מרגישה טוב. ויקטור אמר: 'טוב, אני אתן לך לדבר עם עלי, אבל אני מקשיב ואל תספרי לו כלום על השיחה בינינו, אחרת אסגור את הקו'.

הוא נתן לי את עלי ודיברתי איתו. שאלתי לשלומי והוא אמר שלא אדאג ושהוא בסדר. גם אשתו דיברה איתו והיא התחילה לבכות. עלי אמר 'מספיק, רוצים לסגור את הטלפון' וסיימו את השיחה".

בחזרה אל עלי עבד, השומע את אימו בוכה מעבר לקירות חדר החקירה: "החוקרים חזרו אחרי שקולה של אימי נעלם, ורצו שאפרט יותר. התחלתי לספר דברים, אבל החוקר הרגיש שאני לא אומר את כל מה שהוא רוצה. אחרי כמה דקות הוא התאכזב ממה שסיפרתי.

אמר לי שהניירות למעצר אשתי מוכנים ומחכים שיחתום עליהם. אמר שהוא מבטיח לי לעצור את אשתי אחרי שיחתום על הניירות.

אני האמנתי לו, כמובן, הוא כבר עשה זאת עם אימי. מייד דמיינתי את שתי בנותי בלי אימא.

לגמרי נשברתי, והתחלתי לספר ולהודות בדברים. רציתי לסגור את העניין כדי שיפסיק לאיים עליי.

ישנם דברים שהודיתי בהם והם אמת, וישנם כאלה שהוספתי כדי שיבין שאני מוכן לכול, ושאין שום דבר מוסתר.

חשבתי שאם אספר הרבה מידע, החוקר יראה שסיפקתי הרבה סחורה והוא יגיד 'מספיק'. ימים דיברתי! יותר משבועיים סיפרתי דברים ונתתי הודאות, דיברתי בלי סוף.

כשכתבתי את הודאותיי, השוטר הורה לי לרשום שאני שייך לארגון חמאס. סירבתי, כי זה לא נכון, אבל הוא צעק עליי ואמר שאני חייב לכתוב זאת. הוא טען שכך סיפרתי בחקירה. הוא משקר, אבל לא הייתה לי ברירה, אף על פי שהשורה הראשונה שכתבתי הייתה שאני כותב מרצון חופשי.

השוטר ישב מולי עם ניירות, קרא מהם והכתיב לי מה שרצה. כשהתנגדתי לדברים מסוימים, הוא צעק וטען שכך רשום אצלו שאמרתי בחקירה, ושאין לי ברירה אלא לרשום בדיוק מה שיש בניירות שלו.

אחרי זה שלחו אותי למדובבים בבאר שבע (את זה גיליתי יותר מאוחר). נשארתי שם שבוע, שם לא אמרתי כלום, כי כבר לא היה מה להוסיף, ואפילו לא מה להמציא. רוב הזמן שתקתי. המדובבים רצו להלביש לי עוד דברים שמעולם לא שמעתי עליהם. רציתי להישבע להם על הקוראן שאין לי מה להוסיף, והם שמו אותי במכבש עוד יותר חזק.

נתקפתי ייאוש, הייתי עייף נפשית. חשבתי להתאבד. כל הזמן חשבתי על דרכים להתאבד, אבל לא מצאתי חבל או סכין להרוג את עצמי. לו היו נותנים לי אקדח הייתי יורה בעצמי.

כשחזרתי לג'למה החזירו אותי לצינוק, לבידוד. לא יכולתי לאכול. אמרתי לעצמי שאני צריך להפסיק לאכול וכך אחרי כמה זמן אמות. מהלחץ בתקופת החקירה, הרגשתי שאני קבור בקבר של חיים. כל הזמן דמיינתי את אימי, אשתי והבנות."

בסופו של דבר הוגש נגד עלי עבד כתב אישום בגין ניסיון לגרימת מוות בכוונה, על רקע שלוש פעמים שבהן הוביל מכונית תופת לישראל ובכל פעם התחרט וחזר בו. חומרת השימוש שנעשה באימו כנגדו בעינה עומדת. היא אף גוברת לנוכח העובדה שהאם היא חולה בסוכרת קשה, וניצולה כאמצעי לחץ

על בנה עלול היה להזיק קשות לבריאותה. ניצול בן משפחה תוך גרימת נזק לבריאותו בא לידי ביטוי במקרה הבא.





המקרה של ג'אסר אבו עומר וחולה זיתאוי

ג'אסר אבו עומר וחווילה זיתאווי הם זוג נשוי מן הכפר ג'מעין, ולהם שתי בנות קטנות – האחת בת שנתיים והשנייה בת חצי שנה, וגם הן עצמן, כפי שנראה להלן, שימשו כקלף בידי השב"כ כלפי הוריהן.

נפתח בעדותו של האב, ג'אסר אבו עומר<sup>36</sup>:

"ביום 7.12.06 נעצרתי מהמחסום בחווארה, בשעה 11:00 בבוקר. אני עובר במחסום לפי הצורך. ביום 7.12 הגעתי למחסום כרגיל. החייל בדק את תעודת הזהות שלי וביקש שאעמוד בצד, שם אותי בג'ורה (תא מעצר קטן וצפוף הממוקם במתחם המחסום). הקצין אמר שאני מבוקש.

אחרי כ־3 שעות הגיע ג'יפ צבאי, קשרו את עיניי ואזקו את ידי באזיקוני פלסטיק לאחור. הכניסו אותי לג'יפ, נדמה לי שהושיבו אותי על כיסא, אני כבר לא זוכר.

הג'יפ הגיע לחווארה (המעצר), ואז הורידו אותי והושיבו אותי, אולי על חתיכת עץ, למשך 4.5 שעות. עיניי היו מכוסות ולא ראיתי כלום. בשעה מסוימת לקחו אותי לחדר שבו היה אדם, החייל אמר שהולכים לרופא. כל הזמן עיניי היו קשורות, ואני אזוק. החייל בדק לי חום ואמר שזה בסדר. ואז הכניסו אותי לחדרי המעצר שם. נשארתי בחווארה עם הצעירים כ־10 ימים. אחרי כמה ימים הוציאו אותי לפגוש את קפטן ע'זאל, והוא שאל אותי פרטים אישיים ושאל למה נסעתי לירדן.

במשך ה־10 ימים לקחו אותי לרופא בחווארה, והוא בדק אותי. אמרתי שאני מרגיש כאב בחזה בצד שמאל. הרופא אמר שהכול בסדר. אחרי 8 ימים לקחו אותי להארכת מעצר בסאלם. שם היה עו"ד חראז שהתנדב לייצג אותי. האריכו את מעצרי ב־14 ימים. מבית המשפט החזירו אותי למעצר בחווארה, נשארתי שם עד יום ראשון (היום העשירי מיום המעצר), והעבירו אותי לפתח־תקווה. הועברתי לפתח־תקווה ביום ראשון. מייד בדק אותי רופא, שוב התלוננתי על כאבים חזקים בחזה בצד שמאל. הרופא לא הגיב אבל רשם.

אחרי הבדיקה ישר לקחו אותי לחקירה. קיבל אותי קפטן אריאל. הושיבו אותי על הכיסא ואזקו את ידי לכיסא באזיקי מתכת. קפטן אריאל נתן לי לקרוא נייר זכויות, שבו נרשם (ממה שאני זוכר), שמותר

36 עדותו של ג'אסר אבו עומר תצוטט להלן מתוך תצהירו מיום 7.2.07 בפני עו"ד תגריד שביטה מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.



לי להיות מיוצג על ידי עורך־דין ומותר למנוע זאת. הוא אמר שאני מנוע מלפגוש עורך־דין, לא אמר עד מתי. ביקשתי שיודיעו למשפחתי, כי הם לא יודעים איפה אני. אמר שהם יודיעו. אני לא יודע אם הם הודיעו.

הוא התחיל לשאול שאלות רגילות, זה נמשך עד 20:00. הם לא הגישו לי אוכל או שתייה. הציעו שתייה וסירבתי. השבתי על שאלותי, ביקשתי לדעת למה אני אצלו והוא סירב לענות. אמר שאני בטח יודע מה הם רוצים ממני. בשעה 20:00 הורידו אותי לצינוק, בידוד. בשעה 08:00 לקחו אותי שוב לחקירה, שם חקר אותי קפטן תמיר.

הייתי באותה תנוחה. שאל אותן שאלות. נשארתי בחדר החקירה עד 20:00 או 22:00 בלילה. במשך כל הזמן הזה הייתי אזוק לכיסא, חוץ מרבע שעה, שבה נתנו לי להיות בחדר קטן על יד חדר החקירה, כדי לאכול פעם ביום. שוב הוחזרתי לצינוק בבידוד.

ביום השלישי חקר אותי קפטן אלדר באותה תנוחה. גם איתו הייתי עד הערב. נשארתי כך עד ליום החמישי. ביום החמישי אחד מהחוקרים אמר לשוטר שיאפשר לי להתקלח, וזה היה היום הראשון שבו התקלחתי. בסוף יום חמישי הורידו אותי לצינוק. בשישי־שבת לא חוקרים.

ביקשתי כל הזמן לראות עורך־דין ואמרו שאני מנוע.

בימי ראשון ושני חזרו לחקור באותה צורה. לא הייתה אלימות, לפעמים משך בצוואר ונענע, אבל לא יותר מדי. רק ביום שני הזה, החוקר אמר לי שאני מואשם בקשר עם אנשים זרים. אני הכחשתי כל קשר כזה.

החוקר אלדר שאל אם אני מוכן לשבת על מכונת פוליגרף. אמרתי כן. ביום שלישי אחר־הצהריים (לפני זה ראיתי את אנשי הצלב האדום בפעם הראשונה בבוקר) שלחו אותי לבדיקת פוליגרף. כשהגעתי למכונה רציתי להבין מה המשמעות והם לא אמרו לי. על כן סירבתי לעבור את הבדיקה, אמרתי שאני רוצה לראות צו של שופט, או שיהיה איתי עורך־דין מטעמי כדי שיסביר לי מה קורה, מה מותר ומה אסור.

אלדר כעס והגיעו כולם, התחילו לצעוק, איימו להראות לי מה משמעות הסירוב.

לקחו אותי ישר לחדר חקירה, שבו היו אלדר, אברי, תמיר ועקיבא. אלדר הוא האחראי עליי כנראה. נשארתי בחקירה עד השעה 3:00 בבוקר, והמשכתי להכחיש. בשעה 3:00 הורידו אותי לצינוק הבידוד. ביום רביעי האריכו את מעצרי ב־15 יום נוספים. בשעה 8:00 לקחו אותי שוב עד 3:00 בבוקר למחרת. התסריט הזה נמשך עד יום חמישי.

בשישי־שבת לא נחקרתי, אבל לקחו אותי לצינוק עם עוד עצור.

ביום ראשון, למחרת, שוב נלקחתי לחקירה ונשארתי שם עד 22:30-22:00 ואז הורידו אותי לצינוק בידוד.

ביום שני היה אותו דבר. כל הזמן על הכיסא, אזוק, ונחקר ללא הפסקה.

ביום שלישי כרגיל לקחו אותי לחדר החקירה, היה שם עקיבא. החקירה התחילה כרגיל. בשעות אחר־הצהריים הגיעו אברי, אריאל, עקיבא ואלדר ואמרו שהלילה היו בביתי. הראו לי תמונות של כסף ואמרו שאת התמונה צילמו בביתי. אמרתי 'אז מה' רגיל.

הראו לי מכונת צילום דיגיטלית (מצלמה), פתחו אותה והראו לי על מסך המצלמה תמונה שלי ושל אשתי מיום חתונתנו, ותמונה כשאשתי מחזיקה את התינוקת בת 6 החודשים".

האישה, חוולה זיתאוו, מעידה על הנסיבות שבהן צולמה התמונה עם התינוקת<sup>37</sup>:

"אחרי מעצרו של בעלי, כ־20 יום אחריו, זה היה היום הרביעי של חג אלאדחא. הגיעו בשעה 10 בלילה, שמעתי קולות באינטרקום שמדברים בעברית.

כשפתחתי את הדלת ראיתי כ־10 חיילים שמכוונים את נשקם אליי. ביקשו שאצא החוצה. יצאתי עם הקטנה.

אלדר, שהיה איתם, שאל: 'מי נמצא בבית?', אמרתי שהבת היותר גדולה. שאל: 'סלֶסביל?', אמרתי 'כן'.

לקחו אותי פנימה, שוב, עשו ממני מגן אנושי. היו מאחוריי ונתנו לי להיכנס לכל חדר ולהוריד וילונות. חיפשו בכל פינה בבית.

בסוף הכניסו אותי לחדר לבד, וחקרו אותי על דברים ועל המחשב. הם לקחו הרבה דברים מהבית.

תוך כדי הביקור הזה, אמר אלדר שהוא הבטיח לג'אסר להביא לסלסביל מתנה, ומסר לה צעצוע קטן ואמר שג'אסר ביקש תמונה שלי. הייתי עם הקטנה בזרועותיי, לא הספקתי לענות ואלדר לחץ על המצלמה וצילם אותי עם התינוקת".

בחזרה לג'אסר אבו עומר, היושב בחדר החקירות ונחשף לתמונות אשתו עם התינוקת וכן לתמונות עם אשתו ביום חתונתם:

"מאוד כעסתי על התמונה שלנו מהחתונה, כי אשתי היא דתייה אדוקה ובתמונה הזו היא ללא כיסוי ראש ולבוש מסורתי על פי הדת. הרגשתי מושפל, שחדרו לפרטיות שלי.

אמרו שיביאו אותה.

37 עדותה של חוולה זיתאוו תצוטט להלן מתוך תצהירה מיום 4.2.07 בפני עו"ד תגריד שביטה מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

אלדר אמר שקצין האזור רצה להביא אותה אבל הוא שכנע אותו לא לעשות זאת.

אחרי המקרה הזה, של התמונות והחפצים, אמרתי שאני מוכן להודות בכל מה שירצו.

ביקשתי שיתנו לי את תמונת אשתי ובתי, הם נתנו לי להחזיק אותה קצת ואז לקחו את של אשתי והשאירו את תמונת התינוקת. גזרו חלק מהתמונה שבו רואים את בתי ואת החלק הזה נתנו לי ואני עדיין מחזיק בו.

נשארתי בחקירה עד ליום שני שאחריו, או עד ליום שלישי. לקחו אותי לרישום הודאה.

רשמתי את הודאתי אצל קפטן הישאם. הוא רשם את ההודאה בעצמו כי אני הייתי עייף מאוד ותשוש, ולא רציתי לכתוב. לא היה לי כוח להחזיק בעט.

הישאם רשם על פי ניירות שהיו לו, הקריא משם וביקש שאאשר. אמרתי 'כן' והוא רשם בעצמו. אני חתמתי בסוף.

התקופה לפני כשבוע, בין התמונות ורישום ההודאה, זה שאיימו עליי והחשש לאשתי ולבנותיי, והחקירה האינטנסיבית, מוטטו אותי. שברו אותי לגמרי. שבוע כמעט ולא ישנתי, הייתי מתוח עד אין סוף.

האימונים היו קשים ולא עמדתי בהם. איני רוצה לספר על כך יותר מדי. לא יכול.

ביום רביעי, אחרי שרשמתי את הודאתי, לקחו אותי להארכת מעצר, וקיבלתי שם 15 ימים נוספים. עדיין ללא עורך־דין.

אחרי ההארכה לקחו אותי לבאר־שבע.

השוטר שגבה את ההודאה אמר שסיימתי חקירה, ושעבירו אותי בכל רגע לכלא.

בבאר־שבע הייתי במשך 13 ימים. חשבתי שאני בכלא. כשהגענו, הכניסו אותי ליחידה שבה 3 חדרים.

הכניסו אותי לחדר שבו היה אלמרדוואן (נציג של קבוצת אסירים או עצירים) אבו עלי. בחדר הזה היו שמונה אנשים.

המרדוואן הציג אותי לצעירים האחרים ואמר שישנן ועדות ביטחוניות שחייבות לדעת מה איתי, ובמה אני מואשם.

הוא אמר: 'מי שיסרב לדבר נסגיר אותו להנהלה וייקחו אותו לבידוד, לאין סוף זמן'. אמר שהם חייבים להזהיר אנשים בחוץ, כדי שיבטיחו את ביטחוני ויסבירו לי את זכויותיי. שעליי לספר, כך יגנו עליי ויעזרו לי.

אני האמנתי לו.

המרדוואן אמר שאפגוש אדם מסוים, 'אמיר אלג'מאעה', ועוד שניים. והם ישאלו שאלות ואני צריך להגיד כך וכך. הוא שינן בפניי דברים וביקש ממני לזכור בעל פה. הוא ניפח דברים ואמר שכל אימת שאוכיח שאני 'כבד' בארגון ואדם חשוב, יהיה סיכוי יותר גדול שאהיה בין אלה שייכנסו לעסקת האסירים. האמנתי לו ושיננתי את כל מה שלימד אותי. אמרו שמכינים רשימת שמות לעסקה.

עשיתי זאת ביום האחרון שם. מולי היו שלושה אנשים, אחד מהם גלוי והשניים האחרים היו מחופשים בבגדי בדווים, ואי אפשר לזהות את פניהם. שאלתי למה אני יכול לראות אותם, ונאמר לי שהם מהוועדות הביטחוניות והם אלה שיקבעו אם לכלול אותי בעסקת האסירים.

אחרי שהסתיימה השיחה החשובה הזו, הגיע פתאום קפטן אריאל, ואמר 'אהלן', והשניים האחרים חשפו את עצמם וראיתי לפניי את אלדר ועקיבא, החוקרים. הייתי בשוק. הבנתי שקברתי את עצמי.

מייד אזקו את ידי ורגליי ולקחו אותי למשרד.

רצו לגבות הודאה ואני הרגשתי שעולמי נחרב. סירבתי לרשום הודאה.

אמרתי שכל מה שאמרתי היה שינון של דברים לא נכונים. שרימו אותי.

פעם מסרתי לזה מבין המדובבים שקורא לעצמו 'מתאם בטחוני' מכתב לאשתי. את המכתב הזה הראו לי כעת חוקרי השב"כ. ידעתי שהעביר אותו אליהם.

מייד לקחו אותי לפתח־תקווה כי נגמר 'הסרט'.

כשהגענו לקחו אותי לחקירה אצל תמיר. סירבתי להודות במה שהיה בבאר־שבע. אמרתי שהודאתי הראשונה אצלם ושאין לי מה להוסיף.

קפטן תמיר אמר שאם לא אודה הם יביאו את אשתי.

אמרתי שלאשתי אין חלק בדברים, אינה קשורה לעניינים. תמיר אמר שעליי לחשוב טוב על אשתי ובנותיי. שאם אתעקש, מה יעשו בלעדיי אשתי ובנותיי?...

הייתי עייף מאוד וסירבתי להוסיף. אמרתי שאיני מוכן להודות במה שנאמר בבאר־שבע, כי הכול מנופח ויכול לחסל אותי.

החוקר תמיר התעצבן, קרא לשוטר (גבוה, בהיר עור, אם אראה אותו אוכל לזהותו). הוא פתאום נהיה קשוח.

תמיר אמר לו: 'שים לב אליו, טפל בו, וקח אותו לרופא כדי לבדוק את ראשו', כי התלוננתי על כאב ולחץ בראש.

על המדרגות השוטר דחף אותי, כמעט איבדתי שיווי משקל. שאלתי למה הוא עושה זאת והוא התחיל לקלל אותי בקללות גסות ולצעוק. כשהגענו למטה התחיל לדחוף בכוח ואני סירבתי ללכת.

הוא קרא לעוד 3 שוטרים וכולם דחפו אותי לרופא ביחד.  
הייתי עם כיסוי עיניים ולא ראיתי, הם דחפו ותוך כדי כך פצעו לי את רגל ימין עם האזיקים.  
הרופא שמע זאת, כי הייתה המולה.  
הרופא לא בדק אותי, רצה לתת לי כדורי הרגעה. סירבתי לקחת וכך החזירו אותי לצינוק.  
השוטר שדחף אותי וקילל בא יותר מאוחר וביקש ממני סליחה. אמר שלא התכוון. אמרתי לו שכן התכוון כי הוא גם צעק עליי.  
אחרי כמה רגעים הגיע האחראי, אמר שהוא בעל הבית. שאל מה קרה. סיפרתי לו. במקום שיעזור לי, הוא החליט להעניש אותי כי לדעתו אני עושה בעיות.  
נתן הוראה שיאזקו את ידי באזיקי מתכת ויכניסו אותי לצינוק. השאירו אותי אזוק בצינוק מיום שלישי בערב ועד ליום שבת בערב.  
בימים שהייתה חקירה העבירו את האזיקים לאחורי הכיסא. בשאר הזמן אזקו אותי מקדימה, גם בעת שאכלתי הייתי אזוק.  
ביום רביעי בלילה לקחו אותי למכונית העברת האסירים (לבנה).  
המכונית נסעה כשאני אזוק ברגליי ובידיי, עיניי לא היו מכוסות.  
המכונית נסעה עד לצומת אריאל. המכונית עצרה וחיכינו עד שעה 12 בלילה.  
ב־12 בלילה הגיע כוח גדול (צבאי), העלו אותי על ג'יפ צבאי, כיסו את עיניי. בג'יפ הסירו את המשקפיים (את כיסוי העיניים) וראיתי מולי את קפטן אריאל ואלדר.  
הם אמרו שאני בדרך הביתה, ורוצים שאראה ואמסור להם חפצים שהזכרתי במכתב לאשתי.  
לקחו אותי כשאני לא רואה כלום. בין החיילים ישבתי בתחתית הג'יפ, מחצות ועד 5 בבוקר. העיניים שלי כאבו כי רצועות המשקפיים היו מהודקות מדיי. ביקשתי שיורידו אותם והם לא הסכימו.  
אמרתי שאין לי מה למסור. פעם אחת ביקשו ולא התעקשו, ואז בשעה 5:00 הג'יפ התחיל לחזור.  
הגענו למקום המפגש בצומת אריאל, והעבירו אותי לאותה מכונית.  
שמעתי אותם אומרים 'קבל אותה' במכשיר הקשר, והבנתי שכנראה הכוונה לאשתי. שאלתי אם מדובר באשתי והם לא ענו לי.  
חזרנו לפתח־תקווה. כשירדתי מהמכונית שמעתי את אשתי בוכה בקול רם. זה הוציא אותי מדעתי!  
היא בכתה וצעקה שם בחוץ, ברחבה בפתח־תקווה. הם הובילו אותה לצינוק.

שמעתי את קולה. הייתי בצינוק קרוב לקבלה, והיא הייתה כנראה בקבלה ובכתה. שמעתי אותה והתחלתי לקרוא בשמה. היא ענתה לי.

השוטרים כעסו והשתיקו אותנו.

מאוחר יותר התחלתי לקרוא בשמה שוב והיא ענתה לי ואמרה שהיא בצינוק".

על נסיבות הגעתה לפתח־תקווה, שבמסגרתן נותקה מבתה התינוקת שביקשה לינוק, מעידה האשה, חוולה זיתאווי:

"נעצרתי ביום 25.1.07 בשעה 4 בבוקר. הגיעו כ־12-15 חיילים בשעה 12 בלילה, נכנסו לבית ואמרו שיש להם צו לקחת אותי או את המחשב.

אני לא ראיתי צו כזה, אמרתי שאין מחשב. אמרו שאני משקרת. אמרו שעליי לספר את כל הסיפור ואז 'לא ניקח אותך'. שאלתי איזה סיפור.

אמרו שאני ובעלי נסענו ללבנון ועשינו אימונים עם חיזבאללה. אמרתי 'לא נכון'.

שוב רצו את המחשב, חיפשו ולא מצאו אותו. הם התיישבו בבית, אפשר להגיד התנחלו ועשו בו כבשלהם. אמרו שהם לא עוזבים ללא מה שהם מחפשים.

יצאו והביאו את הגז שלהם מהמכונית, התחילו להכין אוכל ושתייה, והתנחלו בבית.

הם התפרעו בבית, השתוללו, והם לא אפשרו לי להיות נוכחת בחיפושם, אבל בסוף, כשנכנסתי לקחת דברים מחדר השינה, ראיתי שהם קרעו את כלי המיטה ופתחו את הכריות.

הקטנה שלי התעוררה ובכתה כדי לינוק. הם התחילו לצעוק עליי וביקשו שאקרא לשכנים שיבואו וייקחו את הבנות.

בשלב מסוים נכנס מישהו שאיני יודעת מיהו ולקח את שתי הבנות. הם לא אפשרו לי להיפרד מהן.

הם הביאו את אחיו של בעלי, זה אחרי זה, כדי שישכנעו אותי להסגיר את המחשב ולמסור אותו לידיהם. התעקשתי שאין מחשב בבית. הם חיפשו בעצמם ולא מצאו.

גיסי לא הבינו מה קורה, היו מופתעים. החיילים אמרו שאם המחשב לא ימצא הם הולכים לעצור אותי.

גיסי השתגעו ונאבקו בחיילים. פחדתי שיתחילו לירות בגיסי שלי. התחלתי לצעוק שיעזבו אותם ושייקחו אותי מהר. לא רציתי שגיסי ייפגעו.

הכניסו אותי לג'יפ. הושיבו אותי על הרצפה. החיילת רצתה שאשב על הספסל בג'יפ, אבל חייל אחר צעק עליה וציווה שאשב על הרצפה.

קודם אמרו שאני יכולה להביא איתי בגדים כי אני עצורה.

מסביבי היו כ־8-9 חיילים וחיילת. הם שרו וצחקו בדרך אבל לא הציקו לי.

הג'יפ נסע והגענו לנקודה מסוימת, הורידו אותי מהג'יפ, הכניסו אותי לאחור וקשרו את עיניי, ואזקו את ידי באזיקוני פלסטיק מאחור. לא שמעתי כלום וכמובן לא ראיתי כלום, כי לפני שהורידו אותי מהג'יפ הם קשרו את עיניי. הג'יפ השני נסע עד שהגיע לפתח־תקווה.

בדרך וגם בבית בכיתי כל הזמן. והם אמרו שאלה דמעות תנין כי איני חסה על בנותיי.

נכנסנו לפתח־תקווה, בדק אותי רופא. סיפרתי לו שיש לי אולקוס, ושאני אוכלת בצורה מסוימת ונמנעת מדברים שגורמים לי התקפי כאב בקיבה.

אחרי בדיקת הרופא, כל הזמן בכיתי וביקשתי את התינוקת שלי. הם כל הזמן אמרו שזו חקירה.

כשהייתי במעבר בפתח־תקווה, החוקר אלדר, שהיה בבית, ניגש אליי ואמר שאני טעייתי שלא מסרתי את המחשב, הוא פנה אליי בשמי, ואז פתאום שמעתי את בעלי זועק בשמי ושואל מה קורה איתי. אמר לי להחזיק מעמד, ושגם הוא היה בחוץ.

אלדר התעצבן והתחיל לצעוק 'לא, לא!', ודחף אותי פנימה, הכניס אותי לצינוק והרחיק אותי כדי שלא אתקשר עם בעלי".

בחזרה לג'אסר אבו עומר, היודע כעת כי אשתו מוחזקת בצינוק הסמוך לשלו:

"למחרת לקחו אותי לחקירה, אמרו שאם אודה בכל מה שרוצים, ישחררו את אישתי ושהיא בגללי מוחזקת בצינוק. אמרתי שאם אשמה במשהו גם ככה לא תשחררו אותה ואם היא חפה מפשע אז למה לוחצים דרכה. הם אמרו שאם היא אשמה ישחררו אותה כמקרה הומניטארי בגלל הבנות ומצבה המיוחד. סירבתי לשתף איתם פעולה.

ניסיתי לקרוא לה כשחזרתי לצינוק והיא לא ענתה. ביום שישי לא תקשרתי איתה. ביום שבת בלילה כנראה לא הרגישה טוב. שמעתי אותה בוכה והרגשתי שהיא סובלת. היא הייתה בדרך לרופא בשעה 4 או 5 בבוקר והתחלתי לקרוא לה.

היא ענתה: 'מה אתך אהובי (כיפאק חביבי)?'. אמרתי לה שעליה להתאפק ולהיות סבלנית ושאלוהים מטפל בבנות, שלא תדאג (סתם אמרתי זאת כי באמת מי יודע מה יקרה להן).

אשתי חולה. יש לה כאבי קיבה, לקחה תרופה, וחיבת לאכול לפי דיאטה מסוימת. אחרת היא מקבלת התקפי כאב בקיבה.

ביום ראשון בבוקר שאלתי את השוטר יחיא מה קורה עם אשתי והוא אמר שהיא בסדר וטופלה בבית־חולים. איני מבין למה הכוונה ולאיזה בית־חולים לקחו אותה.

אחרי הלידה האחרונה סבלה מכאבי בטן. יש לה בעיה ברחם, סובלת קשה בתקופת המחזור. לטענתם לקחו אותה לבית־חולים ומצבה טוב".

ברם, חוולה זיתאווי מעידה כי בשלב זה מצבה לא היה טוב כלל. כך היא מספרת על השתלשלות העניינים שהובילה להגעתה לבית חולים, למן השלב שבו הושמה בצינוק: "אני זוכרת שכשנכנסתי לצינוק לבד, התמוטטתי ובכיתי בהיסטריה. התפללתי וישבתי קצת. הגיע שוטר ולקח אותי לחקירה. אזקו את ידיי ושמו משקפיים שחורים ולקחו אותי לקומה השנייה לחקירה.

בחדר החקירה היו 3 חוקרים, מייג'ור עברי ועוד שניים. החוקרים אמרו שהם יודעים שהייתי פעילה לפני שהתחתנתי. שאני צריכה להיות אימא טובה ושהם יודעים שהיה לי קשה להיכנס להיריון (אכן נכון, לקח לנו ארבע שנים עד שהריתי). אמרו שעליי להיות טובה ואחראית, הראו לי תמונה שכנראה לקחו מהבית, תמונה מהחתונה שלנו. הם הגדילו את התמונה הזו ותלו אותה על הקיר. זה היה מביך כי היינו מחובקים.

שאלו: 'למה התחתנתם, כדי להסוות את היותכם טרוריסטים? חוסי על הבנות!'

כל הזמן הזכירו את הבנות, אמרו: 'תארי לך מה עושה הגדולה, סלסביל, בת השנתיים. מה תגיד שאין אימא ואבא...'

שאלו אם היא שואלת על אבא שלה.

'המייג'ור' קירב את פניו אל פניי וצעק בחוזקה כדי להפחיד אותי. אמר שאנחנו משחקים אותה גיבורים וחושבים שאנחנו נציל את האומה.

בכל פעם שהזכירו את בנותי בכיתי וצעקתי.

הם שאלו אותי אם אני יודעת מי לקח את הבנות ואיפה הן עכשיו. אני באמת לא יודעת, כי הם מסרו אותן ללא ידיעתי למי ולא אמרו לי.

הם אמרו שבנותי עכשיו יתומות, בלי אבא ואימא. כל הזמן ניגנו את מנגינת הבנות.

ביקשו שאמסור או אגיד איפה המחשב ואני אשוחרר.

עבר כל אותו יום עד הלילה, כשהם מדברים על הבנות ומאיימים, ואומרים שאני יכולה לבכות עד אין סוף.

אמרו שבעלי הפליל אותי ואין לי מה להסתיר, שהם לא צריכים אותי, אין להם עניין בי, אבל הם רוצים שאספר על בעלי והדברים במחשב.



אמרו שעליי לספר סיפור של נסיעה ללבנון ואימונים עם חיזבאללה.

אנחנו אכן נסענו לטורקיה, אבל לא היינו מעולם בלבנון.

הם התעקשו שהתגנבו מטורקיה ללבנון ושעברנו אימונים, ואני לא יכולתי לספק להם את הסחורה, כי באמת לא נסענו ללבנון.

בסוף היום אמרתי, ש'גם אם בעלי אשם במשהו, אני לא בעסק, מה אתם רוצים ממני?!'

אמרו שלמחרת יבדקו אותי בפולגורף, שזו מכונה שעובדת על בסיס מדעי והיא תגלה את האמת. הסכמתי להיבדק.

הורידו אותי בערב לצינוק כדי לישון. הכניסו אותי לצינוק שהייתה בו אישה שקראו לה 'אום מוחמד', היא שכנעה אותי לבטוח במכונה ולהגיד מה שהם רוצים (כנראה הייתה מדובבת). גם 'אום מוחמד' אמרה שהביאו אותה כלחץ על אחיה המבוקש.

למחרת לקחו אותי לבדיקה בפולגורף. הייתי במצב קשה, בגלל שלא הנקתי יומיים החזה שלי כאב מאוד, הבטן כאבה מאוד והייתי עייפה.

הושיבו אותי ושאלו שאלות, ואני עניתי. זה ארך אולי כ־3 שעות. אמרו שעכשיו הפסקה. ההפסקה הייתה לכ־10 דקות, ואז קראו לי. 'האחראי', כביכול, על המכשיר אמר שהוא לא יכול להמשיך כי אני משקרת כל הזמן. אמר שהמכשיר אומר שאני חברה בארגון אסור, וששברתי את המחשב. הוא הציע שיחזירו אותי לחקירה ובטוח שאודה. כדאי לי להגיע להסכמה עם החוקר.

הוחזרתי לחקירה. וחזרו על אותה מנגינה, אמרו שאני מוכרת את בנותי בגלל נסראללה. אמרתי שנסראללה לא מעניין אותי ואיני אוהבת שיעים, וכל מה שנאמר לא נכון. הראו לי תמונה שלי ושל הבת הקטנה שלי בזרועותי, ואמרו שעליי לרחם עליה.

התמונה הזו הרגה אותי, בכיתי עד שלא יכולתי. אמרו שלא אראה אותה עד שתהיה נערה ולא תכיר אותי, היא תחשוב שאני דודה או סבתא.

זו התמונה שמאוחר יותר הראו לי ושברו אותי דרכה.

בסוף החיפוש הם לקחו את הפלאפון של בעלי. בין היתר, הם לקחו גם את הפלאש שאני מחזיקה.

בכיתי בלי סוף, והם לחצו עוד יותר והמשיכו להגיד שהבנות שלי יראו אותי כשהן יהיו נערות.

ביקשו שאעזור להם כדי שיתנו לי ללכת הביתה. אמרתי שאת המחשב שברתי מזמן. הם לא האמינו. אמרו שנסענו ללבנון. הכחשתי והם לא האמינו, ואמרו שאני כנראה לא אוהבת את בנותי, כי איני עוזרת להן.

אמרתי בסוף שאני מוכנה להגיד מה שהם רוצים, רק שיתנו לי ללכת הביתה. אמרו שיסדרו גם את אחותי. היא בכווית, איך ידעו זאת איני יודעת. אמרו שבחיים לא אראה את הוריי (הוריי חיים בין ירדן לכווית).

בקיצור, אמרתי שאני מוכנה להגיד ולשנן מה שהם רוצים אם ישחררו אותי ויחזירו אותי לבנות.

החוקר סיפר סיפור: אמר שאני סטודנטית ושגייסתי את בעלי. אמרתי: 'טוב, נכון'.

אמר שהייתה עוד בחורה, 'תגידי את שמה', ואני זרקתי איזה שם. בחרתי בשם של בחורה באופן אקראי. אמרתי לעצמי שאין לה קשר לכלום ולא יזיק אם אזכיר את שמה. הזכרתי שם של בחורה שפעם הכרתי, ששמה ג'אדה. הוא איתר את מספר הטלפון שלה ואמר 'זה מספרה?', אמרתי 'כן' (לקח אותו מספר טלפונים ישן שלקחו מביתי בזמן החיפוש).

אמר שהתגבנו מטורקיה ללבנון ושעברנו אימונים, אמרתי: 'כן, נכון. רק תשלחו אותי הביתה!'. כל הזמן שאלתי אם אגיד מה שהם רוצים האם ישחררו אותי. כל הזמן הם אמרו שכן, ושלמעשה הם לא רצו לעצור אותי מלכתחילה.

אלדר אמר שמדינת ישראל לא מרשה לעצמה להיראות לא טוב בעולם, ושיגידו עליה שלקחה אם ואב למעצר והשאירה את שתי בנותיהם כיתומות.

אלדר אמר שבכלל לא רוצים אותי, הם רוצים את בעלי. שאגיד את הגרסה ומייד יחזירו אותי בעצמם הביתה. ש'אודה', לטענתם.

פחדתי, האמנתי שהם אכן מתכוונים למה שהם אומרים. בעלי היה עצור זמן רב, וחששתי שאם לא יקבלו מה שהם רוצים גם אני אוחקק המון זמן כמוהו והבנות יופקרו.

כל מה שרצו – אמרתי. אמרו דברים ואישרתי, ניסיתי שהסיפור יראה הגיוני ומקובל, כדי שימצא חן בעיניהם.

העבירו אותי לרשום הודאה, ואמרו שמיד כשאסיים לרשום אותה הם יתנו לי מכשיר טלפון ויאפשרו לי לדבר עם הבנות.

שוטר בשם הישאם התעקש שארשום בכתב ידי. הוא קרא מדף מודפס מה שנאמר בחדר החקירה, ורשמנו כל פרט שהיה שם. הבנתי שעל"י לזרום איתו, ולרשום בדיוק מה שרצה לפי מה שהיה בדף המודפס. רציתי לסיים כבר.

כל דבר שרצו שאודה בו בעניין הקשור לעצמי או לבעלי – אישרתי. רק לא הייתי מוכנה להפיל צעירים אחרים. הם רצו זאת ואני סירבתי. חתמתי על הודאתי.

ביקשתי שיפרעו את החוב, שיתנו לי לדבר עם הבנות. לקחו אותי לחדר החקירה. הטלפון היה על רקול ונתנו לי להגיד רק שאני בפתח־תקווה ולשאול לשלום הבנות.

התקשרתי לגיסתי, אחותו של בעלי, חשבתי שהבנות אצלה.

היא ענתה לי והתחלנו לבכות. היא סיפרה לי שהקטנה מסרבת לאכול ושאין לה יציאות מזה 3 ימים. אמרה שהיא בוכה כל הזמן ולא נותנת לה לישון בלילות.

שאלתי על הגדולה, סלסביל, והיא אמרה שהיא ישנה ושהיא בסדר.

גיסתי סיפרה לי שביקרה בביתי, וחיפשה את הכסף והזהב. היו לי 150 דינר ירדני + אלפיים שקלים, ולא מצאה. גם הזהב של החתונה נעלם.

בביקור הזה של החוקרים בביתי, ביום מעצרי, לא דיברו על שום כסף או זהב. בפעם הראשונה, החוקר אמר שראו כסף וזהב וביקש שאאשר שהכול במקומו שלם ושלא נעלם כלום. בפעם השנייה הם לא עשו זאת.

רציתי לדבר עם סלסביל והיא ישנה. שאלתי את החוקר מתיי אוכל לדבר איתה, אמר שהיום יום שישי, מחר שבת ואולי ביום ראשון אדבר.

הוחזרתי לצינוק, הייתה שם אום מוחמד. בכיתי כל הזמן, כי הרגשתי שנפלתי והפלתי את בעלי.

נתקפתי היסטריה. התחלתי לצעוק ולהקיא בצינוק, הרגשתי שאני נחנקת, שאין לי אוויר ושהלב שלי דופק מהר מאוד. היה לי כאב בטן חזק. גם אום מוחמד ראתה שאני הולכת למות, היא התחילה לדפוק על הדלת ושתינו צעקנו שייקחו אותי לרופא.

אחרי שרשמתי את הודאתי, לקחו אותי לחוקר מיקי, שאמר שאחרי הודאתי – יקחו אותי ביום ראשון שוב לפולגורף, כדי לדעת אם דיברתי נכון, ואם כן – ישחררו אותי.

באו ולקחו אותי לרופאה במעצר בפתח־תקווה. הרופאה לא ידעה איך לתקשר איתי וביקשה שמישהו יבוא לתרגם.

הגיע אלדר לתרגם. התחננתי שייקח אותי לפולגורף כדי לשחרר אותי. הוא סירב.

הרופאה דיברה איתו. לא הבנתי מה הם אמרו. אמרתי להם שיש לי כאב מאוד חזק בבטן, אולי אני בהיריון, כי היו לי בחילות והקאתי.

החוקר אמר שיעבירו אותי לבית־חולים. החזיר אותי קצת לצינוק ואחרי כמה רגעים באו שוטרות, אזקו אותי רגליים לחוד וידיים לחוד, ועוד אזיקים שמחברים ביניהם, ולקחו אותי לבית־חולים. אזיקי הרגליים הכאיבו מאוד.

גם כשבדקו אותי באולטרסאונד, לא שחררו את האזיקים. רק את השרשרת שחיברה בין רגליי לידיי הם הורידו. הכניסו אותי לחדר בדיקה.

שמו אותי על השולחן, אזוקה, כשמסביבי היו הרבה נשים וגברים. הרגשתי שאני כמו חיה ולא בן־אדם. עשו את הבדיקה מול כולם, הרגשתי שאני מושפלת ונרמסת. חושפים את גופי ובודקים באולטרסאונד, מול כל כך הרבה אנשים זרים.

לא ראו כלום באולטרסאונד. אמרו שאולי אני בהיריון והוא קטן מדי וקשה לראותו באולטרסאונד. החליטו להמשיך ולבדוק.

ביקשו שאתן שתן כדי שיבדקו, לא יכולתי. נכנסו איתי שתי שוטרות ורופאה לשירותים קטנים, ורצו שאתן שתן, לחצו, ואני פתאום לא הייתי מסוגלת.

אחרי יותר מרבע שעה יכולתי. לקחו את השתן ובדקו, אמרו 'אין היריון'.

כל המעבר בבית־החולים היה עם איזוק ובעיניים מכוסות.

לקחו אותי לבדיקת חזה. הורידו את כיסוי העיניים. הרופא בדק את הגושים בחזה, מישש בידיים. הפריע לי שזה היה גבר שמישש את החזה שלי.

הושיבו אותי על הכיסא בצד ושוב כיסו את עיניי. התחילו לשאול על רגישות לתרופות. בדקו חום ודופק ואמרו שהכול בסדר. החזירו אותי לפתח־תקווה, לצינוק.

בדרך לרופאה, בהתחלה, שמעתי את בעלי צועק. כנראה מישהו אמר לו שאני חולה. הוא רצה לדעת אם אני בסדר. ביקשתי משוטר להגיד לו שאני בסדר".

ג'אסר אבו עומר:

"אני שבתתי רעב עד שיתנו לי לראות אותה ישירות. הסברתי להם שאין לה אף אחד בארץ, כל משפחתה בירדן, בעלה (אני) עצור ולה שתי בנות. סירבו לתת לי לפגוש אותה. שבתתי רעב מיום רביעי עד יום שלישי אחר־הצהריים. רק שתיתי ולפעמים אכלתי תפוח.

ביום שלישי אמר לי מייג'ור אברי שאשתי סיימה חקירה. אני הייתי בחדר החקירה, פתאום פתחו את הדלת ואשתי נכנסה. היא בכתה חזק והפנים שלה היו אדומות. אני ניסיתי להרגיע אותה. דיברתי אליה, המייג'ור כעס, התחיל לצעוק עליי והוציא אותה מייד.

אני התנצלתי אם הרגזתי את המייג'ור. אמרתי שלא התכוונתי כי הוא היה צריך להגיד לי לא לדבר איתה אלא אם ירשה. ביקשתי שיכניס אותה אליי שוב. התחננתי.

הוא התרצה, התיר את האזיקים והכניס אותה.

ביקשתי שנהיה ביחד, סירבו. היו סביבנו 4 חוקרים וחיילת. הרגעתי אותה קצת. נרגעה לא עד הסוף. שאלתי אותה אם הרביצו לה או משהו. היא אמרה שהבטיחו לשחרר אותה כשתסיים לרשום הודאה ותחזור לבנותיה. לא הספקתי לשאול אם באמת הייתה בבית־חולים – לקחו אותה אחרי מספר דקות. נשארתי בחקירה עד הערב.

מאוחר יותר ביקשתי לראות את אשתי והחוקר אמר שיחשוב על זה.

אפילו עכשיו אני מוכן להודות בדברים, בתנאי שיסחררו את אשתי ויחזירו אותה לבנות.

חשוב לי שתצא מכאן ותחזור לילדות. אשתי, כשנפגשנו, שאלה אם אני מרוצה ממנה. הבנתי ממנה שהודתה בדברים, כי חשבה שכך היא מקילה עליי ולוקחת על עצמה דברים כדי להוריד ממני. איני יודע למה התכוונה”.

חזרה לחווה, המוחזרת מבית־החולים אל הצינוק:

”זרקתי את עצמי לרצפה ורציתי לישון. הרגליים שלי היו נפוחות מהידוק האזיקים. כאבו מאוד.

מאוחר יותר מִחֶלֶק האוכל אמר שהרופא נתן לי כדור כדי לייבש את החלב. אני סירבתי. אמרתי שאני רוצה לחזור לבתי כדי להניק אותה ולא רוצה לייבש את החלב. הוא התעצבן.

למחרת נבדקתי שוב בפוליוגרף. הכינו אותי לקראת זאת, אמרו בדיוק מה הם מצפים ממני.

אמרתי בדיוק מה שהם רצו, והם הבטיחו שמייד כשנסיים ייקחו אותי להיפרד מבעלי בלחיצת יד ואלך הביתה.

נבדקתי במשך שעות, בסוף נתנו הפסקה ואחריה אמרו שאני לא נכשלתי ולא עברתי. שאני מסתירה דברים. כיוונו לשאלות מסוימות.

אמרתי שאין לי מה להוסיף.

אחראי המכונה יעץ לי לשתף פעולה עם החוקרים. החוקר לקח אותי שוב, ושוב התעקשתי שלא נתבקשתי לבצע שום משימות, אז הוא התייאש. שמעתי אותו מדבר בטלפון עם מישהו, מייג'ור עברי. אמרתי לו שאמרתי את כל מה שיש.

אמר שעברי הבטיח דבר והוא רוצה לקיימו. לקח אותי לחדר צמוד, נכנסנו וראיתי את עברי, את בעלי ועוד חוקר. זו הפעם הראשונה שראיתי את בעלי. הוא חיך ורצה לקום לקראתי, אבל היה אזוק. אני בכיתי כל הזמן והוא ראה זאת.

בעלי שאל למה אני בוכה, ועברי השתגע ששמע אותו מדבר והתחיל לצעוק 'לא, לא', והוציאו אותי והחזירו אותי לחדר החקירה, אל אלדר. התחננתי שיחזיר אותי אליו.

חיכינו כחצי שעה. הוא התקשר שוב ושוב לעברי וזה אישר שיחזירו אותי.

הכניסו אותי אליו והפעם הוא לא היה אזוק. סביבנו היו 6 חוקרים. שאלנו כל אחד לשלומו של האחר. בעלי רצה להרגיע אותי. אמר שעליי להתאפק. שאל מה עם הקאותיי ואיך אני מרגישה.

שאל מה היה בחקירתך, האם הפללתי את עצמי. אמרתי שכן, שהפללתי את עצמי ואכלתי אותה. פתאום כעס וירדו דמעותיי ואמר: 'למה מיהרת לעשות כך? למה הפללת את עצמך?'

שאל אם היו דברים שלחצו דרכם. אמרתי שהבטיחו לי להחזיר אותי לבנות אם אודה. רציתי שגם הם ישמעו שההודאה שלי לא הייתה כשרה. בעלי כל הזמן אמר 'יהיה טוב' ו'תירגעו'. זה היה אולי ל-5 דקות, ואז לקחו אותי לאלדר.

הייתי ממוטטת. בכיתי וחשבתי שאני הולכת להיחנק. ביקשתי שיספרו לאחראים שאמרתי את כל מה שרצו ושהבטיחו לי לחזור הביתה ושעליהם לקיים. בסוף אמר שמהיום אוכל לפגוש עורך־דין, וכך הבנתי שאיני בדרך לחופש ושהם רימו אותי.

ביום רביעי הם לקחו אותי לבית המשפט. היו שם עו"ד ניזאר וספאון. שניהם אמרו שיש לי עורכת־דין פרטית ששלח דודי. עורכת־דין בשם מרים חברון. היא לא דיברה איתי. ניסיתי לדבר איתה והיא אמרה "יותר מאוחר".

האריכו את מעצרי עד ל-15.2.07. השופט והמתורגמן אמרו שאני מועברת לכלא ושבקרב יביאו לי את בתי".

עדויות אלה של בני הזוג נתמכות על ידי עדות של עצור בשם אחמד מוניר מחמד בראוי, אשר בהיותו עצור בשרון פגש את עו"ד תגריד שביטה מן הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, ויחד עם תלונותיו על תנאי מעצרו הוסיף ואמר לה:

"אני רוצה לספר לך על עצור מסכן שיש לו סיפור מיוחד. שמו ג'אסר אבו עומר, לאשתו קוראים חוולה זיתאווי. הוא בחקירה מזה 52 ימים ומנוע פגישה עם עורך־דין. פגשתי אותו היום בבוקר, כי הייתה הצפה של ביוב בחדר שלנו ונאלצו להעביר אותנו לחדר אחר, שם היה ג'אסר.

הם לא מרשים לו לפגוש עורך־דין, הם איימו להרוג את אשתו.

ג'אסר אמר שיביאו את אשתו ויאלצו אותה להפליל אותו. כך איימו עליו. ובאמת שמענו אותה ביום רביעי שעבר בלילה, כשהיא הגיעה. שמו אותה לבד ושמענו אותם קוראים זה לזה.

החוקר אמר לג'אסר שאתמול קיבל ממנה הודאה שבה הפלילה אותו.

הם (ג'אסר ואשתו) יכולים לצעוק מרחוק ולתקשר בצעקות. אתמול, אחרי שהחוקר אמר לו שהיא הפלילה אותו, הוא צעק ושאל אותה והיא אישרה זאת.

החוקרים נתנו לאישה לדבר עם הבית, כדי לגלות שהילדה (התינוקת) חולה. ביקשה שיביאו לה את התינוקת כדי שתוכל להניק אותה – הם סירבו.

אני יודע שהוא שוב נלקח לחקירה היום. ג'אסר ביקש ממני לספר את סיפורו אם אפגוש עורך־דין, כי הוא בעצמו לא מורשה.

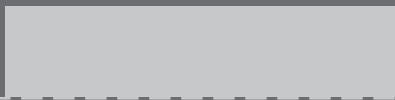
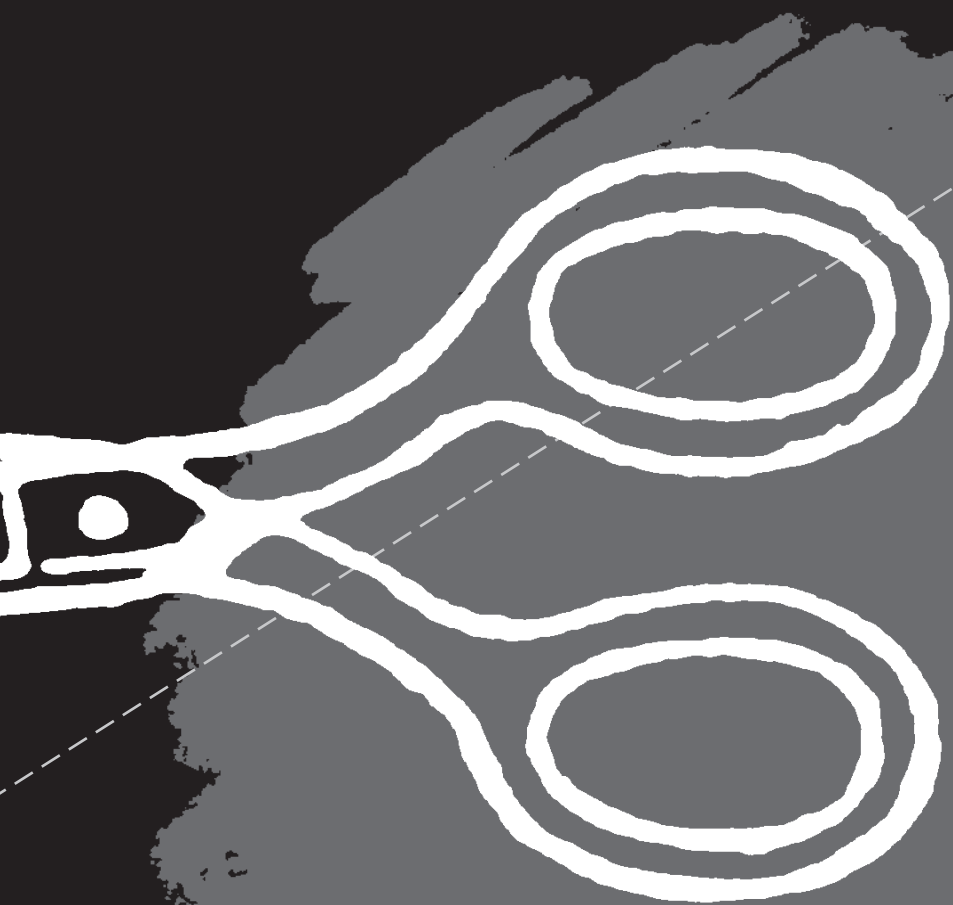
הוא ביקש שאבקש בשמו טובה אחת: שיביאו את התינוקת לאמה כדי שתיניק אותה, כי שתיהן חולות וסובלות"<sup>38</sup>.

בסופו של דבר הורשעה חווילה זיתאווי, בעקבות הסדר טיעון, בחברות בחיזבאללה, וג'אסר אבו עומר הואשם באישום דומה. התובע עצמו הודה בפני בית המשפט כי מצדם של השניים "לא הייתה פעילות ממשית"<sup>39</sup> במסגרת הארגון, "מלבד העובדה כי נפגשו עם אנשים בלתי מזוהים שזהותם אינה ידועה לנו והודרכו על ידם בשימוש באינטרנט ודואר אלקטרוני מוצפן"<sup>40</sup>. הבסיס הראייתי היחיד להרשעה היו הודאותיהם של בני הזוג, שכפי שראינו לעיל הושגו תחת עיניים פיזיים ונפשיים קשים מנשוא, וממימנותן מוטלת, לפיכך, בספק ממשי. אלא שאף אם האמור בהודאות אלה היה אמת, אין בכך כדי להפחית מחומרתו של השימוש המניפולטיבי שעשה השב"כ בבני הזוג זה כנגד זה במהלך מעצרו, כשהפגיש ביניהם באופן רגעי שלא למטרת גילוי מידע, כשהשליך אותם לתאי צינוק סמוכים, כשהציב בפני הבעל את הברירה האכזרית בין הודאתו ובין המשך מעצרה של אשתו, כשהציג מול כל אחד מהם תמונות משפחתיות לשם שבירת רוחם, וכשנופף לפניהם ללא הפסק בשאלת גורל בנותיהם התלוי במידת שיתוף הפעולה שלהם עם החוקרים. כל אלה מעידים על לחץ נפשי לא מתון כלל שהופעל על בני הזוג, תוך ניצול הרגשות המשפחתיים שלהם זה כלפי זה ושל שניהם כלפי בנותיהם הקטנות.

38 מתוך תצהיר מיום 29.1.07 של אחמד מוניר מחמד בראוי בפני עו"ד תגרד שביטה מהוועד הציבורי נגד עיניים בישראל.

39 פרוטוקול דיון מיום 28.8.07 בתיק מספר 1629/07 בבית המשפט הצבאי שומרון, עמ' 1.

40 שם.





המקרה של ר.נ.



במקרה זה מדובר בנחקר המעיד כי חוקריו אמרו לו שאביו עצור, אמירה שהתבררה לו מאוחר יותר כשקרית. המקרה מקבל משנה חומרה בשל גילו של הנחקר – 16 שנה. כבר פסקו הנציבות ובית המשפט האירופיים לזכויות אדם כי כדי לקבוע את דרגת החומרה המינימאלית היוצרת "עינויים, יחס לא אנושי ומשפיל" שאסורים על פי האמנה האירופית לזכויות אדם, יש להתחשב בין השאר בגילו של הקורבן<sup>41</sup>. וזו עדותו של הנער, ר.ג. ממחנה הפליטים עסכר שליד שכם<sup>42</sup>:

"ביום 2.5.07 בשעה 9:30 נעצרתי במחסום חווארה. החיילים כיוונו את נשקם לעברי והכניסו אותי לתוך חדר מעצר קטן ליד המחסום. לאחר מספר שעות החיילים הובילו אותי לכיוון ג'יפ צבאי, ככלו את ידי מאחורי גבי באזיקים מפלסטיק, כיסו את עיניי והושיבו אותי ליד גלגל הרכב האחורי.

החיילים מצאו בתיק שהחזקתי טיל ושלושה מטענים. בזמן שישבתי ליד הג'יפ החיילים פוצצו אותם. לאחר כ־20 דקות הגיעו אבי, דודי ודודתי למחסום. אני ראיתי אותם מתחת לכיסוי. אבא שלי התחיל לשאול אותי: 'מי שלח אותך?' החיילים רצו שאבי יתרחק מהמקום אך הוא התעקש שאדבר איתו ואז החיילים דרכו את נשקם וכיוונו אותו לעברו ולאחר מכן ירו באוויר.

אחר כך העבירו אותי לצד השני של המחסום, הורידו אותי מהג'יפ, התירו אותי מהאזיקים והורידו את הכיסוי מעליי. גבר שלבש חולצה כחולה, שלידי עוד שתי בחורות עם חולצות כחולות, ניגשו אליי. הגבר, שאיני זוכר את תיאורו אך היה לו מבטא בדווי אמר לי שאם אזוז הוא יירה בי, ואמר: 'עכשיו תודה בכל דבר ותספר מי שלח אותך'. בהתחלה אמרתי לו שהייתי אמור להעביר את הנשק לבחור בשם ג'אבר עאש, ואז הוא אמר לי שזה לא יכול להיות מאחר שהוא מבוקש ולא יצא מבלאטה, ואמר לי שאני משקר וסטר לי. ואז אמר לי: 'אתה ביקשת להיעצר כדי שתעשה את בחינות התווג'יה (בגרות). אני אמרתי לו שזה נכון ואז הוא סטר לי עוד פעם והעביר אותי מאחורי הג'יפ, ושם החיילים ככלו את ידי מאחורי גבי וכיסו את עיניי, והושיבו אותי ליד אבן.

Ireland v. The United Kingdom – 5310/71 [1978] ECHR 1 (18 January 1978), Series A No. 25 at para. 41  
162.

42 עדותו של ר.ג. (אשר מפאת היותו קטין מובא שמו בראשי תיבות) תצוטט להלן מתוך תצהירו מיום 20.8.07 בפני עו"ד מאהר תלחמי מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

לאחר מכן העבירו אותי לחדר המתנה בחווארה, הושיבו אותי על אבן וכבלו את ידי במוט ברזל. החיילים החזיקו אותי בחדר עד לשעה 21:00, וכל שלוש שעות היו מורידים את האזיקים לחמש דקות. בזמן שהייתי כבול למוט כמה מהחיילים היו מניחים את רגליהם על ראשי ומצטלמים ואחרים היו מניחים את הנשק על החזה שלי ומצטלמים, ומאוחר יותר היה חייל יוצא מאחד החדרים הקרובים ומיידה עלי אבנים קטנות. כל זמן שהוחזקתי בחדר החיילים לא סיפקו לי מים או אוכל. החיילים שהיו סביבי לא דיברו ערבית, ואחד מהם שהבין שאני רוצה מים הביא לי כוס מים, אך אני לא הסכמתי לשתות מאחר שהצלחתי לראות שהנוזל שהיה בכוס היה בצבע ורוד.

למחרת בסביבות השעה 9:30 העבירו אותי יחד עם עוד עצור בשם פואד למתקן חקירות בפתח תקווה. הסוהר שליווה אותי לחדר החקירות הושיב אותי על כיסא מקובע לרצפה וכבל את ידי מאחורי גבי ולכיסא. בחדר היה חוקר שזיהה את עצמו בשם עמוס. עמוס הקריא לי טופס זכויות וחובות העצור, שלא הסכמתי לחתום עליו, ומסר לי שאני מנוע מלפגוש עורך־דין.

הוא חקר אותי לגבי הנשק שנתפס אתי, למי התכוונתי להעביר אותו ומי מסר לי אותו. אני מסרתי לחוקר שהתכוונתי להעביר אותם לעאש ואז הוא אמר לי: 'מה אתה מנסה לעבוד עליי, חושב שאני ילד קטן?' והכה אותי באגרופו על החזה שלי. החקירה נמשכה עד לשעה 13:30 ולאחר מכן העבירו אותי לצינוק מספר 6. בשעה 21:00 הכניסו לצינוק עצור נוסף בשם מוהנד זעתר, משכם, ואנו הוחזקנו בצינוק זה שישה ימים.

הצינוק היה בשטח 1.5 מטר על 2 מטר. בצינוק שכבנו על מזרונים, היה בו חור כדי לעשות בו את הצרכים שלנו. בצינוק לא הייתה מקלחת, תאורה חלשה בצבע צהוב פעלה 24 שעות ביממה, ודפנות הצינוק היו מחוספסות כך שלא יוכלו לישון.

בצינוק שליידנו היו עוד שני עצורים, ובדיעבד גיליתי דרך עצור אחר שהם מדובבים. הם היו מדברים איתנו דרך צינור שחיבר בין שני הצינוקים, והם היו אומרים לנו שיש עדים נגדנו, ושאם לא נודה יחזיקו אותנו בצינוק ל־90 ימים.

לאחר שישה ימים שבהם הוחזקנו אני והעצור האחר בצינוק ללא חקירה, התעייפנו מההחזקה שלנו בצינוק ואני הרגשתי תחושות של מחנק ועייפות, ואז ביקשנו מהסוהר לעלות לחקירה כדי להודות.

עוד באותו יום העלו אותי לחדר החקירות. בראשית החקירה כבלו אותי לכיסא אך לאחר כ־10 דקות התירו אותי וישבתי חופשי. עמוס חקר אותי במשך שעתיים והוא הראה לי תמונות שלי עם חברים שלי, שהם מבוקשים, והוא אמר לי שאבי עצור בחווארה (דבר שגיליתי לאחר מכן שהוא שקר), ואיים כי יעצור גם את סבתא שלי אם לא אודה. בחקירה הזאת הודיתי בכל דבר וסיפרתי לחוקר מי שלח אותי ולמי התכוונתי להעביר את הנשק והודיתי בעוד דברים אחרים. החלטתי להודות בגלל הלחץ שהוכנסתי אליו כתוצאה מהחזקתי בצינוק, ומאוחר שפחדתי כי ישאירו את אבי במעצר וכך לא יוכל לפרנס את משפחתי.

ביום השמיני למעצר הועברתי לבית משפט צבאי שבתחום בית המעצר קישון ושם הוארך מעצרי ב־8 ימים. בדיון לא הייתי מיוצג על ידי עורך־דין ולא זכור לי שאמרו שאני מנוע מלפגוש עורך־דין.

לאחר הדיון העבירו אותי לאגף המדובבים בקישון. חשבתי שסיימתי את החקירה ובדיעבד נודע לי שהייתי באגף המדובבים. הוחזקתי באגף המדובבים שלושה ימים.

באגף הוחזקתי בצינוק לבד, והמדובבים היו מדברים איתי דרך חלון הדלת. למדובב קראו אבו אסלאם. ביום הראשון סיפרתי לו את כל מה שסיפרתי בחקירה, וביום השני סיפרתי לו עוד דבר שלא סיפרתי בחקירה. ואז התחלתי לחשוך בו, וביקשתי שיכניס את ידו דרך הפתח. קשרתי לו את ידו בחולצה, ואז הוא קרא לסוהרים ולמדובבים, והגיע סוהר שפתח למדובבים את הדלת והם נכנסו והכו אותי בכל חלקי גופי. למדובבים קראו אבו אסלאם, אבו טאהה, אבו חאלד ואחד בשם חאדר. הסוהר הלך לאחר שפתח להם את הדלת.

ביום השלישי אבו טאהר אמר לי שמעבירים אותי לאגף הקטינים, אך למעשה הועברתי לפתח־תקווה. בפתח־תקווה הוחזקתי כארבעה ימים. הגיע לשם עמוס, חקר אותי, והודיתי בדברים שסיפרתי למדובבים. ביום השני נגבתה ממני עוד הודאה.

ביום החמישי העבירו אותי להארכת מעצר בבית המשפט הצבאי בפתח־תקווה, שם הוארך מעצרי ב־16 ימים. בדיון זה יוצגתי על ידי עורך־דין. עוד באותו יום העבירו אותי לכלא השרון. לאחר 16 ימים הוארך מעצרי בשמונה ימים נוספים, ובסופם הוגש נגדי כתב אישום. ביום 7.8.07 בוצעה הקראת כתב האישום ואני כפרתי.

נכון לכתיבת שורות אלה, מצויים הצדדים במשפטו של ר.נ. במשא ומתן לקראת הסדר טיעון. העבירות העומדות על הפרק הן חברות ופעילות בהתאחדות בלתי מותרת, סיוע לעבריין וקשירת קשר לגרימת מוות בכוונה. ר.נ. טרם הודה באף אחת מהן. בין אם ביצע אותן ובין אם לא, אין בכך כדי להכשיר את מצג השווא השקרי שנעשה לו בחקירתו לפיו אביו עצור, כמו גם האיום לעצור את סבתו אם לא יודה. אלו גילויים של התעללות נפשית בנחקר, המשוללת כל הצדקה.







המקרה של משפחת צואפטה

במקרה זה מעיד הנחקר על איומים חוזרים ונשנים לעצור את הוריו אם לא ירצה את חוקריו, איומים שלאחריהם הוא מובל לראות את הוריו בתוך תחנת המעצר. תיאורי האלימות הפיזית הקשה שספג במהלך שהותו בתחנת המעצר מובאים כאן בפירוט מרבי, שכן יש בהם כדי ללמד על הרושם הנפשי שהותירו בו האיומים לעצור את הוריו, ועצם מראה הוריו בתוך תחנת המעצר. הנחקר הוא ג'לאל חאלד מוחמד צואפטה מג'נין. נפתח בעדותה של אימו, סאמיה צואפטה, שיש בה כדי ללמד כי ניצול רגשותיהם המשפחתיים ננקט כבר בשלב ביצוע המעצר<sup>43</sup>:

"בערב יום הולדתו של ג'לאל, ב־1.2.08, הגיעו אנשי צבא לבית, בשעה שתיים בלילה. אחד מהם צעק לפתוח את הדלת. בעלי פתח להם את הדלת, ואיש הצבא ביקש שכולם ייצאו החוצה. הוא אמר שאם יישאר מישהו בבית – יירו בו. נאלצתי להעיר את כולם (יש לי שש בנות ושני בנים), וכולנו ישבנו ברחוב. הם נכנסו לבית, היו עם הרבה בוך, עשו בלגן והשאירו הרבה לכלוך. במהלך החיפושים שאלו על ג'לאל. בעלי אמר: 'ג'לאל ילד טוב'. הקצין אמר לבעלי: 'תביא את ג'לאל, אחרת אביא לך אותו בתוך שק'. התכוון לגופה בתוך שק. הם נשאו בחיפושים עד השעה ארבע וחצי לפנות בוקר, ועזבו, אחרי ששבו ואיימו שאם לא נסגיר את ג'לאל הוא יחזור בשק".

וזו עדותו של ג'לאל צואפטה עצמו<sup>44</sup>:

"נעצרתי ביום שישי 1.2.08, כי הבנתי מאימי שבאו לעצור אותי ביום חמישי ולא מצאו אותי בבית. אימא ביקשה ממני להסגיר את עצמי וכך הלכתי והסגרתי את עצמי במחסום סאלם.

פניתי לחיילים ואמרתי שביקשו שאסגיר את עצמי. החיילים התקשרו ואז לקחו אותי למחנה. החיילים קשרו את ידי באזיקוני פלסטיק מלפנים וקשרו את עיניי.

הושיבו אותי בחוף. הגיע ג'יפ של חיילים כדי לקחת אותי. לפני זה בדקה אותי רופאה. אמרתי שאיני סובל מכלום (הייתה שם רופאה). בעת הבדיקה הרופאה הורידה את קשר העיניים וחייל גזר את אזיקוני הפלסטיק.

43 עדותה של סאמיה צואפטה תצוטט להלן מתוך תצהירה מיום 10.3.08 בפני עו"ד תגריד שביטה מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

44 עדותו של ג'לאל צואפטה תצוטט להלן מתוך תצהירו מיום 20.2.08 בפני עו"ד תגריד שביטה מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.



העבירו אותי לעוד משרד, עברתי חיפוש, שאלו אותי על העניין שבגללו באו לעצור אותי ואמרו מה ההאשמות נגדי. אני הכחשתי.

משם הגיע ג'יפ והעביר אותי לג'למה. שוב עשו חיפוש והלבישו אותי בבגדי שב"ס, ומייד לקחו אותי לחדרי חקירות למעלה.

כשנכנסתי לחדר החקירה היו מספר בחורים בלבוש אזרחי. שאלו שאלות. עניתי על חלק. מהיום הראשון אמרו שהם בשב"כ ושאני בחקירה צבאית. הושיבו אותי על כיסא מקובע לרצפה. את ידי אזקו לאחור לכיסא, ואת רגליי גם אזקו. בהתחלה שאלו שאלות כשאני יושב על כיסא רגיל עם רגליים אזוקות וידיים חופשיות.

אחרי שראו שאינני משיב על חלק מהשאלות אמרו, שאם כך – עכשיו אני כן אדבר, ואז העבירו אותי לכיסא המקובע ואזקו אותי לאחור, ו'הסרט' התחיל. האיזוק לאחור היה קשה ומהודק. היה קשה לי לזוז. כבר ביום הראשון כשלא עניתי החוקר שינה את תנוחתי, הושיב אותי כך שהמשענת הייתה לצדי ולא מאחוריי. חוקר כלא את רגליי בכיסא ועם רגליו לחץ על רגליי פנימה לתוך הכיסא וכופף את גבי לאחור. ידיי היו אזוקות לאחור עם אזיקי מתכת.

בהתחלה, לפעמים ניסיתי להתרומם כשכאב, ואחר כך כבר לא יכולתי, גם כאשר הוא ביקש ממני להתרומם.

בתנוחה זו, כשגבי מוטה לאחור, ידיי אזוקות ורגליי כלואות ולחוצות לתוך הכיסא, התחלתי להזיע מאוד. הרגשתי צימאון גדול, גבי כאב מאוד. גם בפעמים שניסיתי להתרומם החוקר זרק אותי לאחור ולא היה לי כוח להתנגד. קשה לי להעריך כמה פעמים עשו לי זאת, פעמים אין ספור. בשיטה הזו השתמשו כל יום למשך שישה-שבעה ימים, כל יום משעות הבוקר עד שעה מאוחרת בלילה, ואז היו מורידים אותי לכמה שעות לצינוק וכעבור מעט זמן זה היה מתחיל מחדש.

לפעמים השתמשו בתרגיל אחר: הושיבו אותי על כיסא רגיל ומאחורי היה שולחן קצת יותר גבוה מהכיסא, ואז היו לוקחים את ידיי לאחור, שמים אותן על השולחן במתיחה מכאיבה, והשאירו אותן כך לזמן ארוך כשהן אזוקות לאחור.

לפעמים החוקר ביקש שאוריד את ידיי המתוחות על השולחן מאחור, אבל לא יכולתי. עם הישנות התרגיל הזה הפסקתי להרגיש את ידיי, הרגשתי שאין לי ידיים למשוך אותן מעל השולחן. כאילו היו משותקות. פשוט לא זזו.

החוקר לפעמים היה מחליט לשנות את התרגיל וחזר לראשון.

ביום השני או השלישי הביאו סוג חדש של אזיקים ממתכת: הצמיד נראה יותר גדול. אזקו בהן את ידיי מהזרועות למטה, בשתי הידיים (בין שורש היד לבין המרפק). שני חוקרים לחצו כל אחד על הצמיד של אזיק על הזרוע, שניהם לחצו ביחד. זה גרם לכאב נוראי, כמובן האזיקים האלה היו בנוסף לאזיקים הרגילים שהיו לי כל הזמן על הידיים. אני צעקתי ולא עזר לי.

בתרגיל עם האזיקים הגדולים השתמשו פעמיים ביום השני, ועוד פעם כעבור עוד יומיים.

בין כל שאלה ותשובה שלא מצאה חן בעיניהם עשו אחד התרגילים שהזכרתי.

עד היום אני מרגיש כאב בחזה, במיוחד כתוצאה מכך שיום אחד כשעשו לי תרגיל ההטיה לאחור, בא אחר מהם ושם את ברכו על החזה שלי, משך בשתי ידיו את שתי כתפיי אליו ולחץ בברכו על החזה שלי. הרגשתי שצלעותיי נשברו. כל הזמן צעקתי.

ביום השישי בחקירה הצבאית, אחרי שאיימו מזה ימים לעצור את אבא ואימא, ביום השישי הביאו את שניהם. יום אחד קשרו את עיניי והעבירו אותי לחדר אחר, הורידו את קשר העיניים ואז ראיתי את אימא ואבא יושבים על כורסה שם בחדר, מולי. לחצתי להם ידיים. והחוקר התחיל ללחוץ דרך אבא שאדבר בעניין מכובית תופת. אבא ביקש שאודה במה שיש. אמרתי שסיפרתי כל מה שיש ואיני יודע כלום על מקום המכובית.

אני רעדתי בכל גופי ואימא בכתה כל הזמן. החוקר אמר לאבי שאם לא אדבר ויהיה פיגוע נהרוס את ביתך. לא הרגשתי קור אבל רעדתי.

אחרי כ־10 דקות הוציאו את הוריי החוצה ואני נשארתי. שאלו אם אני בטוח שאין לי עוד מה להוסיף. אמרתי כן.

אמו של ג'לאל, סאמיה צואפטה, מעידה גם היא על דבר המפגש הזה שערך השב"כ בין הנחקר ובין הוריו:

"כשהתקשרו לביטנו ואמרו 'בואו שניכם (בעלי ואני), ג'לאל רוצה לראות אתכם', שמחנו כי רציתי מאוד לראות את בני ולדעת מה קורה איתו.

לקחנו מונית ונסענו לסאלם. מסרנו את התעודות וחייבנו. לאחר חיפוש גופני נכנסנו פנימה. חשבתי שעוד מעט יכניסו אותנו לראות את ג'לאל, אבל הובילו אותנו למכובית, מבלי שסיפרו לנו לאן היא נוסעת. רק אחרי שחזרנו וסיפרנו לאנשים הבנו שהיינו בג'למה.

הגענו למקום מסוים, הורידו אותנו, והלכנו עם ליווי של כחמישה אנשים בלבוש אזרחי. עלינו במדרגות, הכניסו אותנו לחדר עם כורסאות, שנראה כמשרד. היו בחדר עוד שלושה-ארבעה בחורים שעמדו כל הזמן, בנוסף לחוקר שישב מולנו. הוא זה שניהל את העניינים.

אחרי כמה רגעים שאל החוקר אם אנחנו יודעים למה אנחנו שם.

אמרתי: 'כן, יודעים. באנו לראות את ג'לאל'. הוא אמר: 'כן, אתם תראו אותו, אבל אנחנו רוצים את שיתוף הפעולה שלכם, כי ג'לאל בן עשרים וארבע אבל אינו בוגר מספיק. לטובתו הוא חייב להגיד את מה שהוא יודע. אתם תצטרכו לשכנע אותו'. הוא הוסיף ואמר שג'לאל חושב שהוא גיבור ושיש לו מידע שאיננו מספר, ושעוד מעט יביאו את ג'לאל אלינו ואנחנו צריכים למצוא דרך לשכנע אותו שמה שהוא

עושה לא נכון. ואז אמר: 'אני מבקש מכם לא להשתמש באלמות נגדו ולא להרביץ לו'. הופתעתי. כל כך השתוקקתי לראות את בני החוקר הזה חושב שאני הולכת להרביץ לו כדי לאלץ אותו לספר מה שהם חושבים. החוקר אמר: 'תכף ייכנס ג'לאל, תלחצו לו ידיים, ותנשקו אותו, וללא מכות'. הוא הוסיף ואמר שאנחנו צריכים לדעת שג'לאל מואשם בדבר חמור והוא משוכנע שג'לאל משקר.

אחרי הדיבורים האלה החוקר אמר למישהו מהנוכחים: 'לך תביא את ג'לאל'. הלה שאל: 'באזיקים?' והחוקר אמר לו: 'לא, תפתח אותם'.

אחרי כמה רגעים הביאו את ג'לאל. המלווה שלו החזיק אותו ועזר לו לעמוד וללכת. ג'לאל לא היה מסוגל לעמוד או ללכת.

המלווה עזב אותו ומסר אותו לאביו, ואז הם התחבקו והתנשקו. ג'לאל פנה אליי, וגם אני חיבקתי אותו ונישקתי אותו. הוא רעד מאוד מאוד, לא היה מסוגל לדבר או לעמוד, ואני הושבתי אותו לידי על הספה.

ראיתי שכפות ידיו נפוחות. נישקתי לו את הידיים והרגשתי שהוא מנסה ללחוץ לי יד ואינו מסוגל. אחרי מאמצים, בעזרת שתי הידיים, הוא תפס לי יד ונישק אותה. הוא שם את ידו על ידיי, ניסה ללחוץ לי על ידיי כדי להביע חמימות אבל לא יכול. אינני מבינה למה. הרגשתי את ידיו אבל ללא שום לחץ בהן.

חיבקתי אותו. הוא רעד חזק וניסה לסגור את המעיל הפתוח. מתחת למעיל הוא היה לבוש בטי־שרט. אני רציתי לראות אם יש סימנים על גופו. מקדימה לא יכולתי לראות אבל הסתכלתי על צווארו מאחור, כופפתי אותו אליי והסתכלתי. ראיתי כתמים כחולים באזור שבין הצוואר ובין הכתף.

שאלתי אותו איך הוא מרגיש. הוא לא יכול לדבר טוב. הוא רעד מאוד ולא יכול לדבר. בגלל הרעידות חשבתי שקר לו, או שיש לו חום. שאלתי אותו אם מענים אותו, אם משאירים בלילה בחוץ ושופכים עליו מים קרים (אז הלילות היו קרים מאוד).

ג'לאל לא ענה. החוקר התחיל לצחוק וללגלג על שאלותיי.

החוקר אמר: 'הנה ג'לאל, תגידו לו למה באתם. אתם יודעים למה אתם פה. דברו איתו'.

אבא של ג'לאל אמר לו: 'ספר להם מה שיש לך ותגמור עם העניין'. ג'לאל אמר בקושי: 'אמרתי את מה שיש לי אבל הם רוצים דברים שאיני יודע עליהם'.

אני שאלתי: 'מה בעניין המכונית, בני, ספר'.

הוא נשבע שסיפר את מה שהוא יודע: חברים ביקשו שיחפש להם מחסן בשביל מכונית, והוא עצמו לא ראה את המכונית ולא חיפש מחסן. זה מה שיש.

אמרתי לחוקר: 'בני לא משקר, הוא אומר אמת'.

החוקר שאל איך אני יודעת.

אמרתי: 'כאשר חיבקתי אותו הרגשתי שהוא דובר אמת והוא לא יכול להישבע באלוהים בשקר לפני אימו. לכן אני בטוחה שזה מה שיש לו להגיד'.

החוקר אמר שזה לא יילך.

אמרתי: 'מה אתה רוצה, שיודה במשהו שלא עשה, ואז תרגיש נחת?'

החוקר התעצבן ואמר: 'את ובעלך וכל השכונה שבאת ממנה לא מעניינים אותי. אני מוכן להרוס את כל השכונה על מנת להגיע למכונית התופת, לא משנה מה יהיה המחיר. אם המכונית תגיע לישראל ותתפוצץ, אנחנו נהרוס לו, ולכל מי שידע, את הבית'.

כנראה הם התייאשו מזה שג'לאל יודה. ג'לאל נשאר בחדר. נפרדנו ממנו ויצאנו. ירדנו למכונית שהביאה אותנו לסאלם. החוקר אמר שלא מביאים הורים כל יום. הוא עושה את זה באופן נדיר, אבל הוא יודע שאבו ג'לאל חינך את בניו טוב והם ממושמעים ולכן הוא בחר להביא אותנו להשפיע ולשכנע.

מסאלם חזרנו הביתה. הרגשתי שאני מתה. הרגשתי שהבן עבר עיניו קשה. ראיתי על גופו סימנים והייתה לי הרגשה שהבן שלי הלך. אני חולמת בלילות שג'לאל כועס עליי. מוחמד בני מנסה להרגיע אותי ואומר שזה לא נכון, ג'לאל אינו כועס. אני כל הזמן מדמיינת אותו, חולמת עליו, בחלום אני שואלת אותו אם מענים אותו, והוא אומר שיותר ממה שאני חושבת, הרבה יותר קשה ממה שראיתי.

אבא של ג'לאל אינו מתפקד. רוב הזמן יושב ובוכה כמו נשים. אני מתחננת לקרובים, לאחיו ולגיסיו שיקחו אותו, שיוציאו אותו מהבית, שלא ישתגע'.

חזרה לג'לאל צואפטה, המעיד על השתלשלות חקירתו ומעצרו לאחר המפגש עם הוריו:

"הסיוט נמשך בערך שישה-שבעה ימים ואז ביום האחרון עימתו אותי עם צעיר, עצור, שכנראה סיפר להם שאני יודע את מיקום מכונית הנפץ. הם אמרו שהוא חזר בו, וביום השני אמר שאיני קשור ואיני יודע את המיקום. הם הביאו אותי והוא התנצל בפניי על כך שסיבך אותי. הם אמרו שזהו, סיימתי חקירה, וכעבור מספר ימים שהייתי בצינוק לבד לקחו אותי לרשום הודאה. הבינו שאין לי מה להוסיף.

רשמו בשמי הודאה כי אז לא יכולתי לרשום בגלל כאבי הידיים והרפיון בכפות הידיים.

אחרי ההודאה ביקשתי לראות רופא. לקחו אותי לרופא. אז לא יכולתי אפילו להרים סיגריה בין אצבעותיי. ידדי היו נפוחות ואדומות. רופא המרפאה בג'למה הסתכל וביקש שיעבירו אותי לרופא בית חולים.

הרופאה בדקה את ידיי ואת החזה ואמרה שזה יעבור עם הזמן. הרופא לא דיבר ערבית וגם לא הרופאה.

החזירו אותי לג'למה לצינוק. מדי פעם היו מכניסים אליי עוד עצור ומוציאים אותו. כך נשארתי יומיים-שלושה בלי שום חקירה ואז באו ואמרו: 'סיימנו. תעבור למגידו'.

אחרי שבוע במגידו אמרו שאני מקבל ביקור. יצאתי וחשבתי שאני עובר לאגף אחר אבל מה שהיה שמצאתי את עצמי מוחזר לג'למה.

כשהגענו הייתי בצינוק כמה שעות ואז נלקחתי לחוקר. שאל מספר שאלות להדגשת העניין, שאלות שכבר עניתי עליהן. אחרי כמה זמן הוריד אותי שוב, החזיר אותי לצינוק וכעבור עוד שעתיים לקח אותי שוב. הראה לי תמונת צעיר אחד במחשב, שאל אם אני מכיר אותו ועניתי שלא.

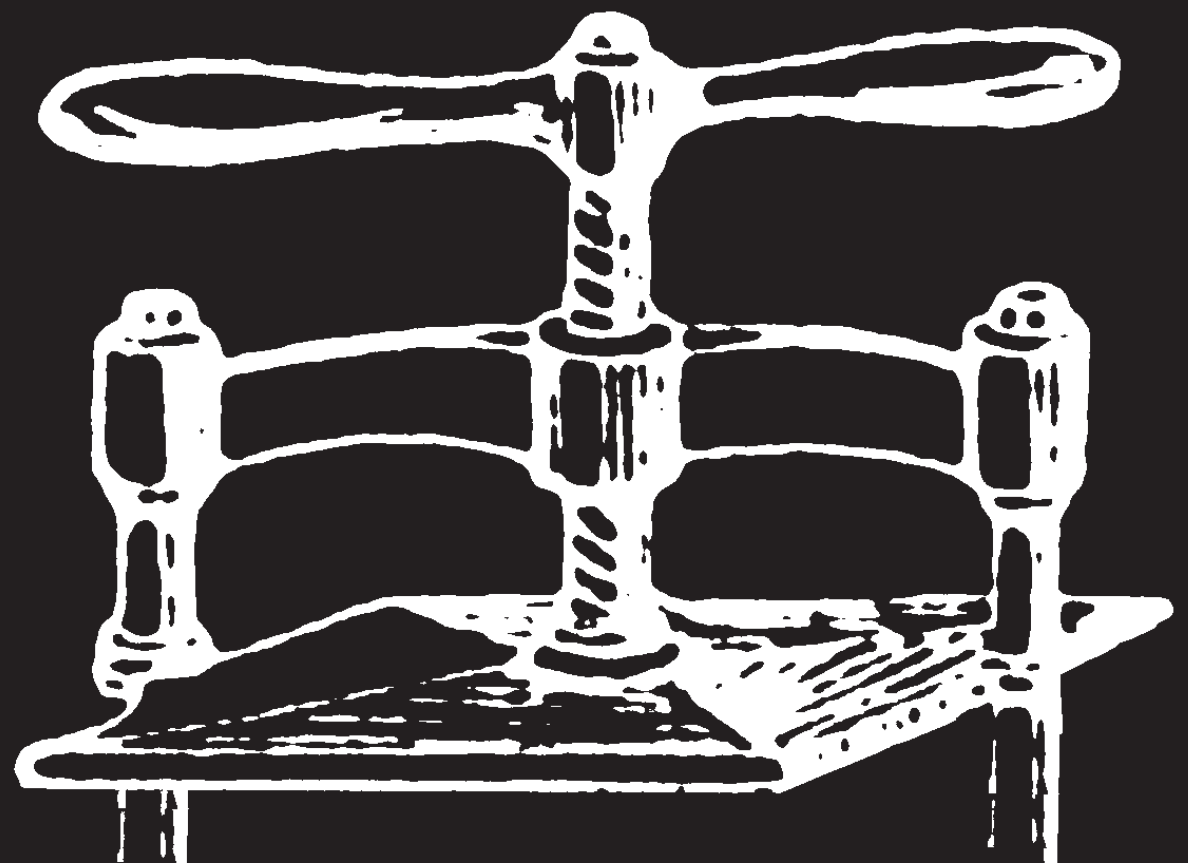
גם היום בשעה 10 בערך לקחו אותי ורשמתי הודאה חדשה. שוב השוטר רשם בעצמו כי אני עדיין לא מסוגל לכתוב. אלה שתי ההודאות היחידות שרשמתי וזהו.

כחצי שעה אחרי שחזרתי מרישום ההודאה של היום באו, לקחו אותי ואמרו שישנה עורכת־דין שבאה לפגוש אותי, אבל החזירו אותי מהדרך ואמרו: 'מאוחר יותר'.

כשלושה-ארבעה ימים מאז מעצרי אמרו שאני מנוע מפגישת עורך־דין ואף פעם לא אמרו מת"י זה יסתיים. רק אתמול ראיתי עורך־דין בהארכת מעצרי לעוד 15 ימים.

הארכות המעצר היו פעם ל־22 ימים ופעם ל־15. לא קיבלתי ביקור מהצלב האדום עד היום”.

נכון לכתובת שורות אלה, טרם הוגש נגד ג'לאל צואפטה כתב אישום כלשהו. נראה כי זהו מקרה בו גיוס בני המשפחה כנגד הנחקר, לבד מהיותו פסול כשלעצמו, גם לא הצליח “לשבור” את הנחקר, קרי – לסחוט ממנו את ההודאה הרצויה. למותר לציין שפסלות השימוש באמצעי החקירה הזה תקפה גם במקרים בהם הוא “שובר” את הנחקר. פסלותו של אמצעי זה איננה תלויה בתוצאותיו, אלא טמונה בעצם קיומו.



# סיכום והמלצות

כפי שאפשר ללמוד גם מהמקרים הנסקרים בדוח<sup>45</sup>, העינויים במדינת ישראל – הן הפיזיים והן הנפשיים – נמשכים, גם אחרי פסיקת בג"ץ מ-1999<sup>46</sup>. עדיין מופעלות מכות ובעיטות, כבילות ותנחות מייסרות כגון הטיית גו (או "תנוחת הקסעה"), הידוק אזיקים ועוד, עדיין ננקט יחס אלים ומשפיל בצורות אחרות בעת החקירה, עדיין נחקרים מושלכים לצינוק, ועדיין נשללות מהנחקרים שעות שינה<sup>47</sup>. כל זה רלוונטי מאוד לעניינו, שכן בשל העינויים או ההתעללות בחקירה בפרט, ובשל התנאים המחפירים שבהם נתון אדם הנחקר על ידי השב"כ בכלל, די בעצם חשיפתו להימצאות בן משפחה שלו בתחנת המעצר, כדי ליצור אצלו את החשש הכבד לגורלו של אותו בן משפחה, ואין צורך באיום מפורש כלפי הנחקר כי אם לא ישתף פעולה יאונה רע לאותו בן משפחה.

למותר לציין כי גם בן המשפחה עובר התעללות במצב זה. קורה שבני המשפחה מובאים לבית המעצר באמתלות מפתות, כגון הבאת בגדים להחלפה לבן משפחתם העצור (ראו את המקרה של משפחת סוויט<sup>48</sup>) או אמתלות משונות כגון "תפילת שחרית" (ראו את המקרה של משפחת דיאב<sup>49</sup>). מתפתחת בהם ציפייה לראות את יקירם, ואין הם מעלים על דעתם כי לא זו בלבד שלא יראו אותו, אלא שאף עומדים להשתמש בהם כנגדו. בן המשפחה המרומה הופך כאן לכלי בידי הרשות החוקרת. מסובייקט אנושי הוא הופך לאובייקט אנושי, המנוצל להשגת מטרה שלה הוא מתנגד. הוא עצמו מושפל, לעתים אף מעונה, וגם כלפיו ננקטת מניפולציה אכזרית הכורכת את גורל בני משפחתו עם גורל חקירתו (ראו את המקרה של בני הזוג ג'אסר אבו עומר וחווילה זיתאוו<sup>50</sup>).

45 ומדוחות קודמים של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל: **פרצות בהגנה – עינויים והתעללויות בחקירות השב"כ לאחר פסיקת בג"ץ 6.9.1999-6.9.2001**, ירושלים, ספטמבר 2001; **חזרה לשגרת העינויים – עינויים והתעללות בעצירים פלסטינים במהלך המעצר והחקירה** ירושלים, יוני 2003, ו"פצצות מתקתקות" – **עדויות של קורבנות עינויים בישראל**, ירושלים, מאי 2007. דוח רלוונטי נוסף לעניין זה הוא **בתכלית האיסור – עינוי עצירים והתעללות בהם על-ידי כוחות הביטחון של ישראל**, בצלם והמוקד להגנת הפרט, ירושלים, מאי 2007.

46 ראו הערה 5 לעיל.

47 הדוחות הנזכרים בהערה 45 לעיל חשפו, בין השאר, גם עינויים שהתבטאו בחשיפה לחום ולקור קיצוניים, חשיפה מתמדת לאור מלאכותי, שלילת צרכים חיוניים במהלך "חקירות ממושכות" כמזון, מים, גישה לשירותים וטיפול רפואי, וכן טלטולים אלימים.

48 עמוד 10 לעיל.

49 עמוד 26 לעיל.

50 עמודים 44-61 לעיל.



המקרים שהובאו בדוח כוללים לעתים אישומים חמורים ביותר כנגד האדם הנחקר, וישנם גם מקרים של אישומים חמורים פחות. תהא דרגת האישום חמורה ככל שתהא, ותהא אף התוצאה הסופית של המשפט אשר תהא (ראוי לזכור את האפשרות שהאשמים יימצאו זכאים בסופו של יום) – ניצול בני המשפחה וההתעללות הנפשית שנחקר אסורים ובלתי קבילים בחברה דמוקרטית המושתתת על כבוד האדם, מה גם שאי אפשר לדעת אם הודאות ומידע שהושגו בדרך זו הינם אמיתיים.

הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל הביא את המקרים שנסקרו כאן לידיעת היועץ המשפטי לממשלה, בצורת תלונה מרוכזת לגבי מספר מקרים<sup>51</sup>, וכן בצורת תלונות ספציפיות על מקרים מסוימים<sup>52</sup>. במענה לתלונה הספציפית שנשלחה בעניינו של מחמוד סוויטי, כתב עוזרו הראשי של היועץ המשפטי לממשלה, עו"ד רז נזרי, כי מקובלים על היועץ המשפטי לממשלה העקרונות הבאים:

”מעצר בן משפחה של נחקר מותר, כאשר מדובר באותה מסכת עבריינית, וקיימת עילת מעצר חוקית כנגד בן המשפחה. בנסיבות אלה, שב”כ אינו רואה כל מניעה כי בן המשפחה האחד יהיה מודע למעצרו של האחר, לרבות הפגשתם.

ככלל, במצב דברים בו בן משפחתו של העצור אינו במעצר, ואין עילת מעצר חוקית כנגדו, אין מקום ליצור כלפי הנחקר מצג לפיו בן המשפחה עצור”<sup>53</sup>.

תשובה זו רחוקה מלהניח את הדעת, והיא לוקה בכמה קשיים:

ראשית, קיים קושי בנוגע לאופי “הפגשתם” של הנחקר ובני משפחתו. אין מדובר בהליך לגיטימי כגון הפגשת שני חשודים ועימות ביניהם (בתנאים מבוקרים) בניסיון להגיע לחקר האמת (במקרה אחד, של האחים דיאב, אמם של האחים אף ביקשה מפורשות שיעמתו אותה עם בנה והחוקרים סירבו), אלא

51 מכתב מיום 30.10.07 מעו"ד רחלה אראל מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל אל היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, מעלה את הסוגיה הכללית של ניצול בני משפחה בחקירות וסוקר את ענייניהם של משפחת דיאב, של בני הזוג ג'אסר, עומר וחווה זיתאוו, ושל עלי עבד ואמו פתחיה שביטה.

52 מכתב מיום 11.04.07 מעו"ד רחלה אראל מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל אל היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, בעניינה של משפחת סוויטי; מכתב מיום 29.05.07 מעו"ד רן גפטר חרמש מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל אל היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, בעניינם של בני הזוג ג'אסר אבו עומר וחווה זיתאוו; מכתב מיום 5.9.07 מעו"ד סמאח אלח'טיב-איוב מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל אל היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, בעניינו של הנער ר.נ.; מכתב מיום 26.11.07 מעו"ד רחלה אראל אל היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, בעניינו של עמר דיאב; מכתב מיום 6.3.08 של עו"ד יערה קלמנוביץ מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל אל היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, בעניינו של ג'אל צואפטה.

53 מכתב מיום 11.7.07 מטעם לשכת היועץ המשפטי לממשלה אל עו"ד רחלה אראל מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל.

בתרגיל חקירתי שמטרתו היא כי הנחקר יקבל את הרושם שבן משפחתו עצור על ידי השב"כ, על כל המשתמע מכך לגבי היחס שבן משפחה זה זוכה לו כעת. כפי שראינו במקרים שנסקרו כאן, המפגשים בין בני המשפחה בתחנת המעצר הם רובם ככולם רגועים: הצצה דרך עינית דלת, הצצה דרך חלון, ולעתים אף חילופי דברים קצרים ללא קשר עין. ברור שהמטרה היא שימוש בבן המשפחה, באופן מודע ומכוון, ליצירת מצוקה נפשית קשה אצל הנחקר, על מנת לשבור את רוחו ובכך לגרום לו להודות בפשעים או למסור מידע. המסר של השב"כ ברור: או שתעשה כמצוותנו או שבן משפחתך יסבול. הן גרימה מכוונת של סבל במטרה להוציא מידע או הודאה והן שימוש בבן-משפחה ככלי לגרימת סבל כזה פסולים ובלתי-חוקיים, ומהווים כאמור עינויים או התעללות בנחקר ובבן המשפחה, האסורים במשפט הבין-לאומי בכל הנסיבות. מכאן שהיות העילה "חוקית" או לא אינה משנה, בהיבט זה, דבר.

המקרים של מחמוד סוויטי ועלי עבד יוכיחו את עצמת הסבל ששימוש באמצעי זה גורם: נחקרים אלה ביקשו את נפשם למות מעצם המחשבה כי הוריהם עצורים בידי השב"כ.

הקושי השני שלוקה בו תשובתו של עו"ד נזרי, הוא כי "מסכת עבריניית משותפת" ו"עילת מעצר חוקית" הינם מושגים כוללניים וערטילאיים היכולים בנקל להיות מנוצלים לרעה על ידי הרשויות המבקשות לעצור אדם לצורך התעללות בבן משפחתו. חשש זה מקבל משנה תוקף לנוכח הפרשנות המרחיבה שנותנים בתי המשפט הצבאיים, קל וחומר רשויות החקירה והתביעה, ל"עבירות סל" רחבות-היקף כשלעצמן כגון "מתן מקלט" או "חברות בארגון עוין".

גם המילה "ככלל" ("ככלל ... אין ליצור כלפי הנחקר מצג לפיו בן המשפחה עצור"), בתשובתו של עו"ד נזרי מעוררת חששות. מערכת העינויים של השב"כ פועלת על ייסוד ההבנה כי בעוד שעינויים והתעללויות אסורים ככלל, הרי שעל-פי החוק בישראל, כפי שנתפרש בידי בג"ץ, ליועץ המשפטי לממשלה סמכות לפטור מעונש, ואף ממשפט, חוקרים שעינו במצב של צורך מיידי למנוע פגיעה בבני אדם, כיוון שחסו בצילה של "הגנת הצורך"<sup>54</sup>. מצב ה"צורך" מהווה אפוא עילה או תירוץ לכל רעה חולה, והוועד הציבורי נגד עינויים בישראל חושש כי לא בכדי השאיר היועץ המשפטי לממשלה פתח, באמצעות המילה "ככלל", לאפשרות שניתן יהיה "ליצור כלפי הנחקר מצג לפיו בן המשפחה עצור" גם אם אין "עילת מעצר חוקית" כנגדו, וזאת במקרים "יוצאים מן הכלל".

מהו המענה המשפטי ההולם לתופעה זו? ישראל אשררה את אמנת האו"ם נגד עינויים, את האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות ואת אמנות ג'נבה. כולן כאחת אוסרות על עינויים וצורות אחרות של התעללות – הן פיזיים והן נפשיים – באופן מוחלט. אך אמנות אלה לא שולבו בחוק הישראלי באמצעות חקיקה של הכנסת, ובחוק הישראלי חסרים גם הגדרה של עינויים כפשע ספציפי, ואיסור ומוחלט על עינויים והתעללות. יחד עם זאת, בשום פנים אין לראות בכך הכשר שבשתיקה

54 ראו פרצות בהגנה: עינויים והתעללויות בחקירות השב"כ לאחר פסיקת בג"ץ 6/9/1999-6/9/2001, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, ירושלים, 2001.

לעינויים הנפשיים שנסקרו כאן. אין ספק כי מרבית מעשי האכזריות כלפי בני המשפחה שתוארו בדוח זה הינם בגדר עבירה פלילית, למשל של סחיטה באיומים על ידי עובד ציבור או התעללות נפשית בחסר ישע<sup>55</sup>. כמו כן, הם עומדים בניגוד לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, האוסר פגיעה שאיננה מידתית בכבודו של אדם ובחירותו.

על אף פסיקת בג"ץ, הקובעת חד־משמעית שאין לחוקרי שב"כ סמכות לפגוע בעציר ולהתעלל בו, ושהמשפט הבין־לאומי שולל כל הצדקה לעינויים או להתעללות בחקירה, התפתחה מערכת של חסינות אוטומטית למעני השב"כ, אשר מקיפה גם מעשים כגון שימוש בבני משפחה כאמצעי חקירה. תלונות נגד חוקרי שב"כ – לרבות כל התלונות שהוגשו במקרים המתוארים בדוח זה – מועברות על ידי היועץ המשפט לממשלה לבדיקה של ממונה פנימי של השב"כ. ממונה זה על בדיקת תלונות נחקרים ממליץ בכל מקרה ומקרה לסגור את התיק ללא חקירה פלילית וללא נקיטת אמצעים משמעתיים או פליליים נגד החוקרים, והמלצותיו מתקבלות בכל מקרה ומקרה על ידי היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה. אין להשלים עם חסינות זו, שמגנה לא רק על החוקרים המענים, אלא אף על הרופאים הנוטלים חלק במערכת העינוי, כשלנוכח החבלות הפיזיות הקשות הנגלות לעיניהם ומעידות בבירור על עינויים שעוברים הנחקרים, מעלימים הרופאים עין מן הנסיבות המובילות לכך, נמנעים מלהרים קול נגד שגרת האלימות המופעלת כלפי הנחקרים שלפניהם, ובמקום לצוות, למשל, על תקופת מנוחה והתאוששות ממושכת לנחקר החבול והפסקה מוחלטת של הפגיעה האלימה בו, הם מאשרים את המשך הטלתו לתוך שגרת האלימות. זאת בודעם כי כתוצאה מכך יזדקק שוב ושוב לטיפול רפואי, וחוזר חלילה. בכך הם מסייעים לדבר עבירה, ועליהם לתת על כך את הדין במידה לא פחותה מהמבצעים הישירים עצמם, קרי החוקרים.

בג"ץ השאיר מקום לשב"כ ולמשטרה להזדקק "לתחבולות מסוימות ולפעולות מתוחכמות"<sup>56</sup>. אולם תחבולה שכרוכה בה התעללות נפשית בנחקר ובבני משפחה חפים מפשע אינה "תחכום" אלא מעשה ברוטאלי הסותר בבירור את פסיקת בג"ץ.

לאחרונה הפנה הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל דרישה כתובה אל היועץ המשפטי לממשלה לאמירה פוזיטיבית וחד־משמעית מצדו בדבר איסור על עינויים נפשיים בדרך של שימוש בבני משפחה כ"תחבולה" המיועדת להפעיל לחץ נפשי בחקירה<sup>57</sup>. במיוחד נדרש היועץ להבהיר ולהורות לכל רשויות החקירה במדינת ישראל שמעתה ואילך:

♦ פגיעה נפשית מכוונת בנחקר, באמצעות שימוש בבני משפחה ככלי לחץ בחקירה, היא אסורה;

55 עבירות לפי סעיפים 277(2) ו־368 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

56 ראו הערה 5 לעיל, עמ' 836 לפסק הדין.

57 ראו הערה 51 לעיל.

◆ מעצר אדם חף מפשע לשם ניצולו ככלי המסייע לחקירתם של אחרים הינו אסור. בפרט יש להדגיש כי לא ייעצר בן משפחה של נחקר בעילות כגון מתן מחסה למבוקשים או סיוע להם במזון, ביגוד או קורת גג כאשר תכליתו הברורה של המעצר אינה אלא להפעיל לחץ נפשי על נחקר, בן לאותה משפחה;

◆ אין לחוקרי שירות הביטחון הכללי הסמכות להשתמש בתחבולות חקירה היוצרות לחץ נפשי כך שהן מהוות עינויים או התעללות כמשמעתם במשפט הבינלאומי, ואין לפטור בדיעבד ממשפט ועונש חוקרים שנקטו תחבולות כאלה.

למותר לציין כי אף הנחיות שכאלה מטעם היועץ המשפטי לממשלה לא יהיה בהן כדי לבטל את הדרישה החוזרת ונשנית מן המחוקק הישראלי לאסור מפורשות בחוק על עינויים כהגדרתם באמנת האו"ם נגד עינויים וכן כל יחס ועונש אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים. חמורים ככל שיהיו החשדות כלפי הנחקרים, גם להם ולבני משפחותיהם צלם אנוש, שמדינה דמוקרטית ושומרת חוק איננה רשאית לפגוע בו. הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל מוסיף וממליץ:

◆ להבטיח כי כל עצור יוכל לממש את זכות היסוד לפגוש עורך־דין מיום מעצרו ואילך, על מנת שלא יהיה מבודד ויוכל להעלות תלונות על התעללות או עינויים בחקירה ולקבל ייעוץ משפטי אשר עשוי ליטול את העוקץ מאיומים ותרגילי ניצול של בני משפחה;

◆ להבטיח כי תלונותיו של כל עצור בדבר התעללות נפשית או פיזית על ידי חוקריו יזכו לחקירה יסודית, מהירה ושקופה על ידי רשות חוקרת עצמאית, בלתי תלויה בשב"כ וחסרת פניות, וכי יועמדו לדין פלילי האחראים להתעללות נפשית או פיזית בעצור או בבני משפחתו;

◆ להבטיח כי כל מהלכי החקירה הביטחונית יתועדו בוידאו<sup>58</sup>, לרבות כל שימוש בבני משפחה במהלך החקירה;

◆ להבטיח כי התביעה הצבאית תחדל מלבקש את מעצרו של בני משפחה שאין נגדם חשד סביר בדבר ביצוע עבירה עצמאית, ואין נגדם עילת מעצר מהותית מלבד הניסיון לקבל מידע כנגד בן משפחתם העצור<sup>59</sup>.

58 חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002, קובע חובת תיעוד בוידאו של חקירות בעבירות חמורות. אולם חוק זה אינו חל על השב"כ, אלא אם כן יורה השר לביטחון פנים בצו, באישור ועדת חוקה של הכנסת, להרחיב את תחולת החוק על השב"כ. כמו כן החוק לא יחול על חקירות ביטחונית שתיערכנה עד ליולי 2008, והמשרד לביטחון פנים כבר ביקש לדחות את תחולת החוק עוד יותר.

59 כפי שהיה במקרה של כותר דיאב, לעיל עמ' 26.

במישור הבין-לאומי, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל ממליץ:

- ◆ לאמץ גישה חדשה של שיתוף פעולה עם המוסדות המקצועיים של האו"ם בתחום הבטחת זכויות האדם ולהסתייע בניסיונם ובמומחיותם על מנת לשפר את הפיקוח על תנאי כליאה ועל שיטות חקירה בישראל. בפרט, כצעד מיידי – להזמין את המדווח המיוחד של האו"ם בנושא העינויים לבקר במדינה, לפתוח בפניו את כל מתקני הכליאה והחקירה ולאפשר לו לדבר בחופשיות עם כל עציר ועצירה שעמם יחפוץ לדבר;
- ◆ להצטרף לפרוטוקול האופציונאלי של אמנת האו"ם נגד עינויים<sup>60</sup>, המאפשר פיקוח מקצועי עצמאי, הן מקומי והן בין-לאומי, על הנעשה במתקני המעצר והכליאה;
- ◆ להקים, בהתאם לפרוטוקול הנ"ל, גוף עצמאי ובלתי תלוי, בעל סמכויות גישה בלתי מוגבלות למתקני הכליאה והמעצר בכלל, ולאגפי החקירה של השב"כ בפרט<sup>61</sup>, אשר יפקח על הנעשה בהם בכל האמור לזכויות האדם של הכלואים.

Optional Protocol to the Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, G.A. res. A/RES/57/199, adopted 18 December 2002. 60

השר לביטחון פנים ממנה אנשים עצמאיים לשמש מבקרים רשמיים במתקני כליאה – עורכי דין של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל מילאו תפקיד זה ב־2007 – ומתקיימים ביקורי פיקוח סדירים של הסגוריה הציבורית ומטעם לשכת עורכי הדין. אולם אף אחד מגורמים אלה אינם מורשים להיכנס לאגפי החקירה של השב"כ בתוך מתקני המעצר. 61

